

VUOSIKERTOMUS 2018

Säästöpankki

SÄÄSTÖPANKKI OPTIA

VUOSIKERTOMUS 2018

135. toimintavuosi

SISÄLLYSLUETTELO

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2018

Toimitusjohtajan katsaus	3
Hallituksen toimintakertomus tilikaudelta 1.1. - 31.12.2018	4
Pankin liiketoiminta	7
Tulos	7
Tase	8
Vakavaraisuuden hallinta	12
Riskienhallinta	15
Hallinto ja henkilöstö	23
Yhteiskuntavastuu	25
Olennaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen	25
Liiketoiminnan kehitys vuonna 2019	25
Hallituksen esitys voitonjakokelpoisten varojen käytöstä	25
Tunnuslukujen laskentakaavat	26
Tilinpäätös	27
Säästöpankki Optian tuloslaskelma	27
Säästöpankki Optian tase	28
Säästöpankki Optian rahoituslaskelma	30
Liitetiedot	31
Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitus	61
Tilinpäätösmerkintä	61
Hallinto 2018	65
Toimipaikat 2019	67

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Säästöpankki Optian asiakasliiketoiminnan kasvu ja asiakasliiketoiminnan tulos saavuttivat pankin liiketoimintasuunnitelmassaan tilikaudelle asettamat tavoitteet. Pankki keskittyi toimintasuunnitelmansa mukaisesti parantamaan asiakaskohtaista kannattavuuttaan ja lisäämään markkinaosuuttaan.

Säästöpankki Optia harjoittaa peruspankkitoimintaa ja tarjoaa asiakkailleen monipuolisia pankkipalveluja sekä oman taseensa kautta, että välittämällä yhteistyökumppaneidensa tuotteita. Välitetyt tuotteet käsittävät luotto-, sijoitus- ja vakuutustuotteita.

Välitetyt luotot koostuvat SP-Kiinnitysluotto pankki Oyj:n kiinnitysluotoista, joiden määrä vuoden 2018 lopussa oli 370,9 miljoonaa euroa. Pankilla on jälleensuveloitustuote välittämiinsä kiinnitysluottoihin.

Sijoitustuotteina pankin tuotevalikoimaan kuuluvat Sp-Rahastoyhtiö Oy:n hallinnoimat sijoitusrahastot sekä Nooa Säästöpankin liikkeeseen laskemat indeksilainat. Pankki tarjoaa asiakkailleen myös omaisuudenhoitopalvelua, jossa salkunhoitajana on Sp-Rahastoyhtiö Oy. Varainhoidossa olevien varojen määrä oli vuoden vaihteessa 11,6 miljoonaa euroa. Lisäksi pankki tarjoaa asiakkailleen osakevälityspalveluja. Vuoden lopussa asiakkailla oli pankin välittämiä rahasto- ja vakuutussäästöjä 292,9 miljoonaa euroa.

Säästöpankki Optia on sekä omissa tutkimuksissaan, että puolueettomien tutkimuslaitosten vertailuissa saanut jatkuvasti erittäin korkeat arviot asiakastyytyväisyydestä. (mm. Epsi Rating Pankki ja rahoitus 2018 -tutkimus.) Asiakkaat pitävät myös tärkeänä sitä, että Säästöpankki Optia on suomalainen paikallispankki.

Pankin liikevoitto oli 2,8 miljoonaa euroa. Liiketuloksen heikkeneminen edellisvuodesta johtui osakekurssien laskusta, jonka johdosta pankin realisoimattomissa rahastosijoituksissa kirjattiin uuden kirjanpito standardin mukaisesti arvostustappiota. Kaikkiaan IFRS 9 -standardin voimaantulo vaikut-

ti merkittävästi pankin tilinpäätöksen laatimisperiaatteisiin. Asiakasliiketoiminnan tulos parani edellisvuodesta tavoitellun mukaisesti.

Pankin välittämät eläke-, säästö- ja henkivakuutus tuotteet tuottaa säästöpankkien omistama Sp-Henkivakuutus Oy, joka tarjoaa pankin asiakkaille nykyaikaisia ja eri tilanteisiin sopivia vakuutussäästämisen tuotteita. Pankki välittää myös Suomen Vahinkovakuutus Oy:n tarjoamia henkilöasiakkaan vahinkovakuutuspalveluja.

Maksujenvälityksessä pankki käyttää Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj:n maksujenvälityspalveluja ja clearingpalveluja. Säästöpankkien Keskuspankki kuuluu Säästöpankkien yhteenliittymään ja sen tehtävänä on myös varmistaa Säästöpankkiryhmän likviditeetti ja tukkuvarainhankinta. Säästöpankkien Keskuspankki hankkii rahoitusta ja operoi Säästöpankkiryhmän puolesta rahamarkkina- ja pääomamarkkinoilla ja hoitaa maksujen selvityksen ja huolehtii myös sisäisestä likviditeetin tasauksesta.

Pankin palveluksessa oli vuoden lopussa 137 henkilöä.

Säästöpankki Optia jatkaa liiketoimintansa kehittämistä, jonka keskiössä ovat asiakkaat ja heidän tarpeensa. Onnistumisesta kertovat jo nyt ja toivottavasti myös tulevaisuudessa asiakastyytyväisyys ja asiakasmäärien kasvu. Tulemme jatkamaan ja vahvistamaan entisestään pitkäkestoista työtämme asiakkaidemme taloudellisena neuvonantajana. Hyödynnämme digitalisaation mahdollisuuksia asiakaspalvelussa, mutta tämäkin kehitystyö tehdään asiakastarpeiden, ei pankin lähtökohdista. Asiakas valitsee itselleen parhaiten soveltuvat palvelutavat ja asiakas tavoittaa yhteyshenkilönsä helposti, nopeasti ja henkilökohtaisesti.

Kalevi Hilli
toimitusjohtaja

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS TILIKAUDELTA 1.1. – 31.12.2018

Säästöpankki Optia on itsenäinen säästöpankki, joka on perustettu vuonna 1883. Säästöpankki Optia kuuluu Säästöpankkien yhteenliittymään ja Säästöpankkiryhmään. Vuosi 2018 oli pankin 135. toimintavuosi. Pankin asiakaskunnasta pääosa on yksityisasiakkaita ja pienyrityksiä.

Pankin asiakasmäärä oli tilikauden päättyessä yli 75 600. Pankilla on yhteensä 17 toimipistettä, Iisalmissa, Joensuussa, Jyväskylässä, Kajaanissa, Kiuruvedellä, Kuopiossa, Kuusamossa, Lapinlahdella, Oulussa, Kempeleessä, Pyhäsalmissa, Rautavaaralla, Rovaniemellä, Sonkajärvellä, Torniossa, Varpaisjärvellä ja Vieremällä.

Säästöpankki Optian tilikauden 1.1.-31.12.2018 tulos oli 2,8 miljoonaa euroa (14,7). Liikevoittoa heikensi sijoitusmarkkinoiden loppuvuoden heikko kehitys, joka laski pankin sijoitussalkun rahastosijoitusten arvostuksia. Asiakasliiketoiminta ja sen kannattavuus kehittyivät suotuisasti tilikaudella asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit-standardi korvasi aiemmin voimassa olleen IAS 39 standardin kokonaisuudessaan 1.1.2018 alkaen. IFRS 9:n käyttöönotto vaikutti merkittävästi pankin tilinpäätöksen laatuominaisuuksiin rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelun ja arvostamisen sekä rahoitusvarojen arvonalentumisen osalta. IFRS 9 -standardi toi suuren muutoksen odotettavissa olevien luottotappioiden kirjaamiseen. Muutoksista kerrotaan tarkemmin kohdassa Laadintaperiaatteet.

Säästöpankkiryhmä ja Säästöpankkien yhteenliittymä

Säästöpankki Optia kuuluu Säästöpankkiryhmään ja Säästöpankkien yhteenliittymään. Pankin tilinpäätös yhdistellään Säästöpankkiryhmän yhdistelyyn tilinpäätökseen.

Säästöpankkiryhmä (jäljempänä myös ”Ryhmä”) on Suomen vanhin pankkiryhmä, joka koostuu Säästö-

pankkien yhteenliittymän muodostaneista Säästöpankeista, keskusyhteisönä toimivasta Säästöpankkiliitosta sekä Säästöpankkien yhdessä omistamista tytär- ja osakkuusyhtiöistä.

Säästöpankkien yhteenliittymään (jäljempänä myös ”Yhteenliittymä”) kuuluvat yhteisöt muodostavat yhteenliittymästä annetussa laissa määritellyn taloudellisen kokonaisuuden, jossa Säästöpankkiliitto osk ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. Säästöpankkien yhteenliittymän muodostavat Yhteenliittymän keskusyhteisönä toimiva Säästöpankkiliitto osk, 23 Säästöpankkia, Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj, Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj sekä edellä mainittujen konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset, Säästöpankkipalvelut Oy ja Sp-Rahastoyhtiö Oy. Säästöpankkiryhmän laajuus eroaa Säästöpankkien yhteenliittymän laajuudesta siinä, että Säästöpankkiryhmään kuuluu myös muita yhteisöjä kuin luotto- ja rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä. Näistä merkittävimmät ovat Sp-Henkivakuutus Oy sekä Sp-Koti Oy.

Säästöpankkiryhmän rakenteesta löytyy lisätietoa sivulta saastopankki.fi/saastopankkiryhma.

Toimintaympäristö

Globaali talousnäkökulma

Vuoden 2018 alkaessa globaalin talouden suhdannenäkökulma oli hyvin positiivinen. Euroopassa yleinen talousluottamus oli vahvimmillaan yli 17 vuoden ja Yhdysvalloissakin kuluttajien luottamus oli noussut selvästi finanssikriisiä edeltäneiden huipputasojen yläpuolelle. Jo keväällä kävi kuitenkin selväksi, ettei maailmantalouden kasvu enää jatku odotusten mukaisena. Yhdysvaltoja lukuun ottamatta suurimmissa teollisuusmaissa kasvu alkoi vuoden keskivaiheilla selvästi hidastua. Sijoitusmarkkinoilla talouden odotusten ja toteutuneen kehityksen välinen ristiriita näkyi merkittävinä korjausliikkeinä omaisuususerien hinnoittelussa. Teollisuusmaiden keskimääräinen BKT-kasvu oli jäämässä vuon-

na 2018 hieman yli kahden prosentin tuntumaan. Euroalueella kasvu painui jo alle kahteen prosenttiin. Yhdysvalloissa suhdannevire jatkui kuitenkin hyvänä ja kasvu kiihtyi veronalennusten ja muun elvytyksen siivittämänä lähelle kolmea prosenttia. Kehittyvillä markkinoilla BKT-kasvu pysyi noin 4,5 prosentissa.

Osaltaan kasvun hidastuminen johtui varsin tyypillisistä korkeasuhdanteen ilmiöistä. Odotus nousevista koroista, osaavan työvoiman saatavuusongelmat sekä muut kapasiteettirajoitteet loivat kitkaa talouden rattaisiin. Tämän lisäksi poliittiset riskit sävyttivät kansainvälistä toimintaympäristöä. Ehkä pahinta oli USA:n presidentti Donald Trumpin lietsoma kauppapoliittinen nokittelu. Raaka-aineille ja välituotteille asetetut tullit iskivät jo laajasti tuotannon arvoketjuihin. Kauppasodan tulevaan kehitykseen liittyvä epävarmuus alkoi myös lykätä firmojen investointipäätöksiä, mikä näkyi hidastuvana kasvuna esimerkiksi Saksan ja Suomen teollisuuden tilauksissa. Myös vaikeasti ennakoitavat Brexit-neuvottelut, Kiinan talouskasvun hidastuminen, Turkin valuuttakriisi sekä Italian velkaongelmat lietsoivat epävarmuutta.

Vuoden 2018 aikana USA:n keskuspankki Fed kiihdytti rahapolitiikan kiristämistä. Fed nosti ohjaukorkoa kaikkiaan neljä kertaa ja päätyi 2,25-2,50 prosentin vaihteluväliin. Fed:n kiristyvällä rahapolitiikalla oli jo vaikutuksia maailmantalouteen. Ensimmäisiä kärsijöitä olivat ulkomaisesta rahoituksesta riippuvaiset kehittyvät taloudet ja niissä toimivat yritykset, joiden dollarilainojen kustannukset nousivat selvästi. Kiristykset alkoivat loppuvuotta kohden kuitenkin tuntua myös kotimarkkinoilla. Pitkäkestöisen kiinteän asuntorahoituksen hinta nousi viiden prosentin tuntumaan, mikä jo asuntokaupan ja rakentamisen lievästi hidastumisena. Euroopan keskuspankki EKP ei vielä varsinaisesti aloittanut rahatalouden kiristystoimia, mutta se kuitenkin irtautui vuoden lopussa ns. määrällisestä elvytyksestä.

Korkoympäristö

Euroalueen korot ovat kokonaisuutena katsoen säilyneet matalina vuoden 2018 aikana. Lyhyiden korkojen liikkeet ovat olleet vähäisiä painottuen lievästi nousuun loppuvuodesta. Pitkät korot ovat

puolestaan alkuvuoden ja alkusyksyn nousuyritysten jälkeen laskeneet vuoden aloitustason alle.

Pankkitoiminnan korkokatteelle vallitseva suhteellisen lattea korkokäyrä luo haasteita maturiteetitransformaatiotulon kuihtumisen kautta. Myös sääntelyvaateet (LCR, MREL) yhdistettynä EKP:n matalaan talletuskorkoon tuovat rahoituskatteeseen lisärasitetta.

Sijoitusmarkkinat

Vuonna 2018 sijoitusmarkkinoilla nähtiin voimakkaita kurssiliikkeitä ja sijoitustuotot laskivat merkittävästi edellisiin vuosiin verrattuna. Alkuvuoden aikana talouskasvu jatkui suotuisasti, mikä osaltaan tuki riskinottohalukkuutta. Vuoden toisella puoliskolla sijoittajien huoli talouden kehityssuunnasta ja samanaikainen poliittisten riskien nousu johtivat osakekurssien laskuun. Osakemarkkinoiden volatiliiteetti nousi merkittävästi aikaisemmista vuosista ja kurssiliikkeet olivat erityisen voimakkaita syksyn aikana. Osakemarkkinoiden tuotot jäivät negatiiviseksi kaikilla päämarkkina-alueilla.

Yhdysvalloissa nähtiin vuoden aikana voimakasta pitkien korkojen nousua, joka kuitenkin pysähtyi loppuvuodesta inflaatio-odotusten laskiessa. Euroopassa pitkien korkojen merkittävää nousua ei nähty ja tämän seurauksena valtionlainojen tuotot nousivat odotettua korkeammaksi. Muutokset Italian poliittisessa tilanteessa uuden hallituksen myötä nousivat sijoittajien huolenaiheeksi. Tämän seurauksena Italian valtionlainojen riskipreemiot nousivat merkittävästi toisella vuosipuoliskolla. Vastaavasti yritysainojen riskipreemiot nousivat epävarmuuden kasvaessa. Sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa yritysainojen tuotot jäivät negatiiviseksi lähes kaikissa luottoluokituksissa.

Kehittyvien talouksien näkymät heikentyivät kauppapoliittisten riskien ja epävarmuuden lisääntyessä. Kehittyvien talouksien valuutat heikentyivät merkittävästi, mikä laski paikallisen valuutan korkotuotot negatiiviseksi. Myös kehittyvien maiden osakemarkkinat laskivat tasaiset vuoden 2018 aikana ja tuotot osakkeiden osalta jäivät negatiiviseksi.

Tuleva vuosi käynnistyy epävarmoissa tunnelmissa.

Poliittiset riskit ovat suuressa roolissa ja niihin liittyvä epävarmuus pienentää riskinottohalukkuutta sijoittajien keskuudessa. Myös talouskasvuun liittyy riskejä, joiden vuoksi sijoitustuotot jäänevät aikaisempia vuosia alhaisemmaksi.

Suomen taloustilanne

Suomen taloudessa vuosi 2018 käynnistyi hyvin optimistisissa tunnelmissa, mutta vuoden toiselta vuosineljännekseltä alkaen suhdannenäkymä alkoi muuttua heikompaan suuntaan. Maailmantalouden lisääntynyt epävarmuus näkyi viennin vedon vaimenemisena. Myös teollisten investointien kehitys jäi selvästi odotuksia heikommaksi. Yksityisen kulutuskysynnän kasvukaan ei jatkunut niin vahvana kuin hyvän työllisyystilanteen ja rivakan palkkasumman kasvun perusteella olisi voinut olettaa. Viime vuosina kotitalouksien velkalasti on paisunut, säästämisaste painunut negatiiviseksi ja maksuvaikeuksissa olevien määrä kasvanut. Kotitaloudet näyttäisivät heränneen taloudenpitonsa haavoittuvuuksiin ja säästäminen todennäköisesti kääntyi vuonna 2018 nousuun.

Alkuvuoden mainion kehityksen ansiosta työllisyys parani edelleen merkittävästi vuonna 2018. Työtömyysasteen lasku jatkui ja työllisyysaste nousi jo hyvin lähelle hallituksen 72 prosentin tavoitetta. Vuoden keskivaiheilla työllisyyden nettokasvu alkoi kuitenkin hidastua. Hidastumisen taustalla oli sekä talouden kysyntätekkijöiden hiipumista, että työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmien paahenemista. Yhä useammat yritykset raportoivat vaikeuksista löytää sopivaa työvoimaa. Kokonaisuutena työllisyyden paranemisvauhti kuitenkin jatkui 2018 yllättävänkin voimakkaana. Tehtyjen työtuntien määrä kasvoi jopa bruttokansantuotetta nopeammin eli tuottavuuden kasvu pysähtyi.

Käytettävissä olevien tietojen valossa Suomen BKT-kasvu jäi vuonna 2018 noin 2,3 prosentin tasolle.

Asuntomarkkinat Suomessa

Asuntokauppaa ohjaavien tekijöiden (työllisyys, korkotaso ja kuluttajien luottamus) olisi pitänyt tukea positiivista virettä asuntomarkkinoilla. Näin ei ole kuitenkaan käynyt. Käytettyjen asuntojen kauppajen määrä on vähentynyt lähes kolme prosenttia

vuodesta 2017. Tähän on vaikuttanut tarjolla olevien uudisasuntojen suuri määrä, sijoittajien vähentynyt kiinnostus asuntosijoittamiseen sekä ensiasunnon ostajien määrän vähentyminen. Markkinat eri maantieteellisillä alueilla ovat jatkaneet eriytymistään. Uusimaa ja muut suuret kaupungit ovat edelleen kasvaneet, kun taas useilla muilla alueilla kuten Kainuussa, Kymenlaaksossa ja Etelä-Savossa on suunta ollut vastakkainen. Oheiseen polarisaatioon vaikuttaa vahvasti väkiluvun ja työllisten määrän kehitys. Käytettyjen kauppajen määrä tulee ennustemme mukaan laskemaan noin 0-5 prosenttia vuonna 2019.

Sijoitusasuntokysyntä väheni selkeästi vuonna 2018 johtuen vuokra-asunto tarjonnan vahvasta kasvusta ja jopa ylitarjonnasta useilla paikkakunnilla. Tämä lisääntynyt tarjonta hillitsi vahvasti vuokratason nousua. Erityisesti asuntorahastojen ostot vähenivät. Useat sijoittavat päättivät lisäksi myydä omistamiaan sijoitusasuntoja, mikä näkyi pienten asuntojen lisääntyneenä tarjontana usealla paikkakunnalla. Näiden pienien asuntojen myyntiajat kasvoivat merkittävästi verrattuna vuosiin 2016-2017.

Uudisrakentaminen jatkui vuonna 2018 erittäin vahvana vähenevästä kysynnästä huolimatta. Myönnettyjen rakennuslupien määrä oli lähes koko vuoden laskussa, mikä enteilee rakennusliikkeiden lisääntyvästä varovaisuudesta. Tähän varovaisuuteen on vaikuttamassa sijoitusasuntokysynnän väheneminen sekä laaja julkinen keskustelu suurien taloyhtiö-lainojen riskeistä. Lisäksi vaikuttamassa on hyvällä sijainnilla sijaitsevien tonttien vähäisyys. Rakennusliikkeet panostavat entistä enemmän korjausrakentamiseen. Vuonna 2019 ennustamme uudisasuntokauppajen määrän laskevan 10-20 prosenttia.

Käytettyjen kerros- ja rivitaloasuntojen hinnat nousivat vuonna 2018 keskimäärin noin 1 prosenttia, mikä oli merkittävästi vähemmän kuin vuonna 2017. Hintojen nousussa oli vahvasti eriytymistä, eli pääkaupunkiseudulla nousua tapahtui noin kolme prosenttia ja muualla Suomessa hinnat laskivat noin kaksi prosenttia. Ennustamme käytettyjen asuntojen hintojen pysyvän lähes ennallaan tai jopa laskevan koko maassa vuonna 2019. Hintoihin vaikuttaa yleisen taloustilanteen lisääntynyt epävarmuus ja uudisrakentamisen väheneminen.

Tulos

Säästöpankki Optian liikevoitto oli 2,8 miljoonaa euroa (14,9 miljoonaa euroa vuonna 2017). Liikevoitto pieneni edellisestä vuodesta 12,1 miljoonaa euroa. Liikevoittoprosentiksi taseen vuosikeskiarvosta muodostui 0,2 prosenttia (1,1). Liiketuloksen heikkeneminen johtui osakekurssien laskusta, jonka johdosta pankin realisoimattomissa rahastosijoituksissa kirjattiin uuden kirjanpitostandardin mukaisesti arvostustappiota (erässä arvopaperikaupan

ja valuuttatoiminnon nettotuotot -9,2 miljoonaa euroa; +4,7 miljoonaa euroa vuonna 2017). Erät eivät ole vertailukelpoisia, sillä IFRS 9 -standardin käyttöönotto vaikutti merkittävästi pankin tilinpäätöksen laatimisperiaatteisiin. Pankin kulu-tuotto -suhde oli 84,7 prosenttia (56,8).

Pankin keskeiset tuloslaskelmaerät ovat kehittyneet kahteen edelliseen vuoteen verrattuna seuraavasti:

Tuhatta euroa	01-12/2018	01-12/2017	Muutos-% *)	01-12/2016	Muutos-% **)
Korkokate	23 219	23 463	-1,0	25 201	-6,9
Nettopalkkiotuotot	14 152	13 550	4,4	11 513	17,7
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	-9 230	-65		-88	26,1
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kirjattavien rahoitusvarojen nettotuotot			0		
Myytävikissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot		4 665		684	
Suojauslaskennan nettotulos	-40	-1		-4	-86,4
Muut tuotot	2 279	1 458	56,3	2 701	-46,0
Tuotot yhteensä	30 381	43 070	-29,5	40 006	7,7
Henkilöstökulut	-9 029	-9 701	-6,9	-9 944	-2,4
Muut hallintokulut	-11 004	-9 859	11,6	-8 191	20,4
Muut kulut	-5 699	-4 892	16,5	-4 329	13,0
Kulut yhteensä	-25 732	-24 452	5,2	-22 464	8,9
Kulu-tuotto -suhde	84,70	56,77		56,15	
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjatuista rahoitusvaroista	-1 893				
Arvon alentumistappiot luotoista		-3 707		-2 211	67,7
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot sekä arvonalentumiset	44	0		0	
Liikevoitto	2 800	14 911	-81,2	15 331	-2,7
Tilikauden voitto	2 281	12 177	-81,3	15 246	-20,1

*) Muutos 2018-2017
**) Muutos 2017-2016

Pankin korkokatteeksi muodostui 23,2 miljoonaa euroa (23,5). Korkokate pieneni 1,0 prosentilla edelliseen tilikauteen verrattuna. Korkokatetta vahvistivat suojaavista korkojohdannaisista saadut korot, joiden määrä korkokatteessa oli 2,3 miljoonaa euroa (1,9).

Korkotuottojen määrä oli 27,5 miljoonaa euroa (28,1), jossa vähennystä edellisvuodesta oli 2,1 prosenttia. Korkotuotoista merkittävimmän osan muodostivat antolainauksen korkotuotot. Sijoitustoiminnan korkotuotot vähenivät pankin suorien korkosijoitusten erääntyessä. Korkokulut olivat 4,3 miljoonaa euroa (4,6). Korkokulut vähenivät edelliseen tilikauteen verrattuna 7,7 prosenttia. Korkokulut koostuivat pääasiassa yleisön talletuksille maksetuista koroista.

Nettopalkkiotuotot olivat 14,2 miljoonaa euroa (13,5). Tästä palkkiotuottojen osuus oli 16,6 miljoonaa euroa (15,5) ja palkkiokulujen 2,4 miljoonaa euroa (2,0). Palkkiotuottoihin sisältyy välitetyistä tuotteista saatuja palkkioita yhteensä 6,6 miljoonaa euroa (5,9), josta välitetyistä kiinnitysluottopankin luotoista saadut palkkiot olivat 2,7 miljoonaa euroa (1,9) ja muista välitetyistä tuotteista 3,9 miljoonaa euroa (4,0). Välitetyistä kiinnitysluotoista saadut palkkiot sisältyvät edellä esitettyihin lukuihin nettomääräisinä. Muista palkkiotuotoista merkittävimpä olivat palkkiot antolainauksesta 3,7 miljoonaa euroa (3,7), palkkiot maksuliikenteestä 4,6 miljoonaa euroa (3,9), palkkiot omaisuuden hoidosta ja lainopillisista tehtävistä 0,9 miljoonaa euroa (0,9) ja palkkiot takauksista 0,4 miljoonaa euroa (0,4).

Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotoiksi muodostui -9,2 miljoonaa euroa (-0,1). Erään sisältyi tuloksen kautta käypään arvoon kirjattavien rahoitusvarojen myyntivoittoja ja -tappioita -0,4 miljoonaa euroa (0,0) sekä näiden realisoitumattomia arvostusvoittoja ja -tappioita -8,9 miljoonaa euroa (0,1). Lisäksi tuloserä sisältää rahavirtaa suojaavista korko-optioista suoraan tulokseen kirjattavan aika-arvon muutoksen ja suojauksen tehotoman osuuden, joiden yhteismäärä tilikaudella oli 0,0 miljoonaa euroa (-0,2), sekä valuuttatoiminnan nettotuotot 0,1 miljoonaa euroa (0,0).

Katsauskaudella IFRS 9 mukaiset käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot olivat 0,0 miljoonaa euroa, josta myyntivoitot ja -tappiot olivat 0,0 miljoonaa. Vastaavasti vertailukautena IAS 39 mukaisen myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot olivat (4,7) ja myyntivoitot ja -tappiot olivat (4,9). Vertailukauden nettotuottoon sisältyy myös käyvän arvon rahastosta tuloslaskelmaan siirrettyjä arvonalentumistappioita 0,2 miljoonaa euroa.

Suojauslaskennan nettotulos oli 0,0 miljoonaa euroa (0,0). Erä muodostuu käypää arvoa suojaavien korkojohdannaisten ja suojattavien kohteiden käypien arvojen muutosten erotuksesta.

Muut tuotot sisältävät tuotot oman pääoman ehdoista sijoituksista, sijoituskiinteistöjen nettotuotot ja liiketoiminnan muut tuotot, yhteismäärältään 2,3 miljoonaa euroa (1,5). Saadut osingot olivat 0,9 miljoonaa euroa (0,3), jossa kasvua edellisvuoteen oli 0,5 miljoonaa euroa. Sijoituskiinteistöjen nettotuotoksi muodostui 0,2 miljoonaa euroa (0,0). Ero, 0,2 miljoonaa euroa, johtui vuokrausasteen kasvusta. Liiketoiminnan muut tuotot kasvoivat 10,6 prosentilla 1,2 miljoonaan euroon (1,1).

Henkilöstökulut muodostuvat palkkakuluista sekä eläke- ja muista henkilösivukuluista. Näiden kulujen kokonaismäärä oli 9,0 miljoonaa euroa (9,7), mikä

oli 6,9 prosenttia pienempi kuin edellisenä vuonna.

Muut hallintokulut kasvoivat 11,6 prosenttia, 11,0 miljoonaan euroon (9,9). Kulujen nousu johtui pääosin pankin it-kulujen sekä Ryhmän keskitettyjen palveluiden kehittämisestä. Muu kulut, 5,7 miljoonaa euroa (4,9), käsittävät poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä sekä liiketoiminnan muut kulut. Suunnitelman mukaisen poistojen määrä oli 1,1 miljoonaa euroa (0,7). Arvonalentumisia omassa käytössä olevien kiinteistöyhteisöjen osakkeista kirjattiin 0,0 miljoonaa euroa (0,0). Liiketoiminnan muut kulut kasvoivat 10,7 prosenttia, 4,6 miljoonaan euroon (4,2).

Katsauskaudella kirjattiin IFRS 9 standardin mukaisia odotettuja luottotappioita luotoista ja takauksista -1,5 miljoonaa euroa ja vastaavasti vertailukaudella kirjattiin IAS 39 standardin mukaisia arvonalentumisia 4,3 miljoonaa euroa. Luotoista ja takauksista kirjattujen arvonalentumistappioiden nettomäärä tilikauden tuloksessa oli 2,1 miljoonaa euroa (3,7). IFRS 9 mukaiset luottotappiot eivät ole vertailukelpoisia IAS 39 mukaisen luottotappioiden kanssa. Toteutuneita luottotappioita kirjattiin katsauskaudella 3,6 miljoonaa euroa (1,2) ja palautuksia aikaisemmin toteutuneiksi luottotappioiksi kirjatusta saamisista saatiin 0,2 miljoonaa euroa (0,3).

Arvonalentumistappiot luotoista pysyivät edelleen maltillisina.

Tase

Pankin tase kasvoi vuoden 2018 aikana 6,2 prosenttia ja oli vuoden lopussa 1 503,1 miljoonaa euroa (1 415,4). Taseessa olevien luottojen määrä oli 1 099,3 miljoonaa euroa. Luottojen keskikorko oli 2,0 (2,03) prosenttia. Talletusten määrä oli 979,8 miljoonaa euroa ja niiden keskikorko 0,16 (0,18) prosenttia.

Säästöpankki Optian taseen keskeiset erät ovat kehittyneet kahteen edelliseen vuoteen verrattuna seuraavasti:

Tuhatta euroa	31.12.2018	31.12.2017	Muutos-% **)	31.12.2016	Muutos-% ***)
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 099 547	1 020 261	7,8	998 105	2,2
Luotot	1 099 255	1 019 953	7,8	998 060	2,2
Muut saamiset	292	308	-5,3	45	
Sijoitukset	385 774	381 691	1,1	375 725	1,6
Saamiset luottolaitoksilta	115 913	114 741	1,0	138 494	-17,2
Saamistodistukset	73 452	92 257	-20,4	112 204	-17,8
Osakkeet ja osuudet	176 003	154 070	14,2	105 231	46,4
Kiinteistöt	20 405	20 623	-1,1	19 796	4,2
Johdannaissopimukset	1 434	2 027	-29,2	4 079	-50,3
Johdannaissopimukset vastaavaa	1 434	2 027	-29,2	4 037	-49,8
Johdannaissopimukset vastattavaa	0	0		42	
Yleisön talletukset *)	979 799	877 836	11,6	902 420	-2,7
Velat luottolaitoksille	290 225	301 077	-3,6	210 090	43,3
Liikkeeseen lasketut velkakirjat	0	0		62 413	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat *)	0	0		62 413	
Oma pääoma	174 193	174 178	0,0	162 373	7,3
Tilinpäätössiirtojen kertymä	42 202	42 202	0,0	42 866	-1,5
ROA %	0,1	0,8		0,8	
Omavaraisuusaste	13,8	14,7		14,1	
Vakavaraisuussuhde	22,75 %	24,15 %		24,30 %	

*) Luku ei sisällä suojauksesta johtuvaa käyvän arvon muutosta

***) Muutos 2018-2017

****) Muutos 2017-2016

Luotonanto

Säästöpankki Optian luotonannon kokonaismäärä tilikauden lopussa oli 1 470,2 miljoonaa euroa (1 343,3). Luotonanto sisältää pankin taseessa olevat luotot 1 099,3 miljoonaa euroa (1 020,0) sekä pankin välittämät Sp-Kiinnitysluottopankin luotot, jotka eivät sisälly pankin taseeseen. Välitettyjen kiinnitysluottojen määrä vuoden lopussa oli 370,9 miljoonaa euroa (323,4). Pankin valtion varoista välittämät luotot sisältyvät pankin taseeseen erään Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä. Niiden määrä vuoden lopussa oli 0,5 miljoonaa euroa (0,6).

Mukaan luettuna välitetyt kiinnitysluotot luottoja nostettiin ja uudistettiin vuoden aikana yhteensä 446,2 miljoonaa euroa. Luotonannon nettolisäys oli 126,9 miljoonaa euroa eli 9,4 prosenttia.

Yli 90 päivää erääntyneiden saamisten määrä säilyi edelleen hyvin maltillisella tasolla.

Yli 90 päivää erääntyneet saamiset olivat vuoden lopussa 15,2 miljoonaa euroa (16,1) eli 0,9 miljoonaa euroa pienemmät kuin vuotta aiemmin. Lisäksi pankilla oli nollakorkoisia saamisia 1,6 miljoonaa euroa (2,0). Yli 90 erääntyneitä saamisia ja nollakorkoiset saamiset yhteensä olivat 1,1 prosenttia (1,3) kokonaisluotonannon ja taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteismäärästä.

Lisäksi lainanhoitojoustolliset saamiset olivat 5,3 miljoonaa euroa (7,5). Lainanhoitojoustolliset saamiset ovat saamisia, joiden lainaehdoista on neuvoteltu uudelleen tai asiakkaan rahoitusta on järjestetty heikentyneen maksukykyyn johdosta.

Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin kuuluvat asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset ja asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset. Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset, 14,2 miljoonaa euroa (15,2) muodostuvat pääasiassa pankki- ja muista takauksista. Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset, joiden määrä tilikauden päättyessä oli 82,0 miljoonaa euroa (64,1) koostuvat pääasiassa myönnettyistä nostamattomista luotoista.

Sijoitukset

Pankin sijoitukset kohdistuivat pääosin talletuksiin muissa luottolaitoksissa, saamistodistuksiin, osakkeisiin ja osuuksiin sekä kiinteistöihin, jotka sisältyvät taseeseen Aineelliset hyödykkeet. Aineelliset hyödykkeet on eritelty liitetiedoissa.

Pankin talletukset muissa luottolaitoksissa olivat 115,9 miljoonaa euroa (114,7). Määrä oli 1,2 miljoonaa euroa suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Sijoi-

tukset saamistodistuksiin muodostuivat rahamarkkinaarvopapereista ja joukkovelkakirjalainoista. Niiden määrä tilikauden päättyessä oli 73,5 miljoonaa euroa (92,3), mikä on 20,4 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Sijoitukset osakkeisiin ja osuuksiin olivat kauden päättyessä 176,0 miljoonaa euroa (154,1). Tästä toiminnalle välttämättömiin osakkeiden ja osuuksien osuus oli 37,3 miljoonaa euroa (33,1) ja muiden osakkeiden ja rahasto-osuuksien osuus 138,7 miljoonaa euroa (121,0). Pankilla ei ole hallussaan julkisesti noteerattuja osakkeita, joilla se kävisi aktiivisesti kauppaa.

Pankin kiinteistöomaisuuden arvo taseessa oli 20,4 miljoonaa euroa (20,6). Tästä omassa käytössä olevien kiinteistöjen arvo oli 10,4 miljoonaa euroa (10,7) ja sijoituskiinteistöjen arvo 10,0 miljoonaa euroa (9,9). Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 1.7.

Tilikauden aikana aktivoitiin taseeseen 0,3 miljoonalla eurolla kiinteistöihin kohdistuvia perusparannusmenoja. Vuoden 2018 aikana pankki myi omistamiensa kiinteistöyhteisöjen osakkeita ja/tai kiinteistöjä 0,1 miljoonan euron arvosta. Kiinteistöomaisuuden myynnistä kertyi 0,1 miljoonan euron nettomääräistä myyntitappiota. Pankki kirjasi arvonalennuksia kiinteistöomaisuudesta yhteensä 0,0 miljoonaa euroa (-0,4).

Johdannaissopimukset

Pankki käyttää johdannaissopimuksia korkoriskiensa suojaamiseen. Tilikauden päättyessä johdannaisten positiivinen käypä arvo taseen vastavaa -puolella, tase-erässä Johdannaissopimukset, oli yhteensä 1,4 miljoonaa euroa (2,0), josta käypää arvoa suojaavien johdannaisten osuus oli 1,4 miljoonaa euroa (1,4) ja rahavirtaa suojaavien johdannaisten 0,0 miljoonaa euroa (0,6). Pankki suojaasi käyvän arvon suojauksella avistaehtoista talletussalkkua. Suojausinstrumenttina olivat koronvaihtosopimukset. Lisäksi pankki suojaasi osaketalletusten arvomuutoksia osakeoptioilla. Rahavirran suojauksella pankki suojaasi vaihtuvakorkoisen antolainauksen tulevaa korkovirtaa, jossa suojausinstrumenttina olivat koronvaihtosopimukset.

Johdannaissopimukset eritellään liitetiedoissa 1.5.

Vakavaraisuuslaskennassa johdannaiset sisältyvät luotto- ja vastapuoliriskin vakavaraisuusvaatimukseen.

Yleisön talletukset

Pankin varainhankinnasta valtaosa muodostui yleisöltä vastaanotetuista talletuksista.

Talletusten määrä vuoden lopussa oli 979,8 miljoonaa euroa (877,8). Talletukset kasvoivat vuoden aikana 102,0 miljoonaa euroa eli 11,6 prosenttia.

Talletukset käyttely- ja säästämistileillä kasvoivat vuoden aikana 95,3 miljoonaa euroa eli 13,0 prosenttia ja niiden määrä vuoden vaihteessa oli 830,7 miljoonaa euroa (735,4). Sijoittamis- ja asuntosäästöpalkkiotilien kasvu oli 6,7 miljoonaa euroa eli 4,7 prosenttia ja niitä oli vuoden vaihteessa 149,1 miljoonaa euroa (142,4).

Muut velat

Muut velat muodostuvat pääasiassa veloista luottolaitoksille ja liikkeeseen lasketuista velkakirjoista, joita ovat sijoitustodistukset, joukkovelkakirjalainat sekä debentuurit, joilla on huonompi etuoikeus kuin pankin muilla veloilla.

Velat luottolaitoksille olivat 290,2 miljoonaa euroa (301,1). Erä sisältää muiden luottolaitosten pankkiin tekemät talletukset sekä pankin muut velat muille luottolaitoksille, jotka olivat 0,0 miljoonaa euroa (7,7). Muita velkoja ovat mm. repomyynnit, joiden määrä vuoden vaihteessa oli 0,0 miljoonaa euroa (7,7).

Tilikauden päättyessä liikkeeseen laskettujen velkakirjojen määrä pankin taseessa oli yhteensä 0,0 miljoonaa euroa (0,0). Muut vieraan pääoman erät muodostuivat lähinnä lyhytaikaisista maksujenvälityseristä sekä tuottojen ja kulujen jaksotuksiin liittyvistä tilinpäätösvaiheen siirtävistä eristä.

Oma pääoma ja tilinpäätössiirtojen kertymä

Pankin oma pääoma tilikauden päättyessä oli 174,5 miljoonaa euroa (174,2). Muutosta edelliseen tilikauden verrattuna oli 0,3 miljoonaa euroa. Muutoksesta 0,3 miljoonaa euroa johtuu IFRS 9 siirtymäkirjauksista. Omaan pääomaan sisältyvän käyvän arvon

rahaston määrä laskennallisilla veroilla oikaistuna oli 0,6 miljoonaa euroa (8,4). Määrä koostui rahavirtaa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutoksesta 0,0 miljoonaa euroa (0,4) ja käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavien rahoitusvarojen käyvän arvon ja odotettujen luottotappioiden muutoksesta 0,6 miljoonaa euroa. Vertailukaudella muutos johtui vastaavasti myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutoksesta 7,9 miljoonaa euroa.

Tilinpäätössiirtoja ovat poistoerot ja verotusperusteiset varaukset, joiden yhteismäärä kauden päättyessä oli 42,2 miljoonaa euroa (42,2), josta luottotappiovaraus oli 42,2 miljoonaa euroa (42,2). Vuonna 2018 luottotappiovarausta purettiin 0,0 miljoonaa euroa (purettiin -0,7 miljoonaa euroa), jonka jälkeen varauksen määrä tilinpäätöksessä oli 4,1 prosenttia saamisista. Varauksesta 4,1 miljoonaa euroa on siirretty vararahastoon. Tilikauden aikana ei kirjattu poistoeron muutosta.

Keskinäinen vastuu

Säästöpankkien yhteenliittymän muodostavat keskusyhteisö, jäsenluottolaitokset, jäsenluottolaitosten konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset ja sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joiden äänivallasta edellä mainitut yhteisöt yhdessä omistavat yli puolet. Säästöpankki-liitto osk toimii Yhteenliittymän keskusyhteisönä.

Keskusyhteisö vastaa jäsenluottolaitostensa veloista ja sitoumuksista yhteenliittymälain mukaisesti. Keskusyhteisö on velvollinen suorittamaan yhteenliittymälain mukaisesti tukitoimena jäsenluottolaitokselle määrän, joka on tarpeen jäsenluottolaitoksen selvitystilän estämiseksi. Keskusyhteisö vastaa jäsenluottolaitoksen niistä veloista, joita ei saada suoritetuksi jäsenluottolaitoksen varoista.

Jäsenluottolaitokset ovat velvollisia suorittamaan yhteenliittymälain säädetyin perustein keskusyhteisölle osuutensa määrästä, jonka keskusyhteisö on suorittanut joko toiselle jäsenluottolaitokselle tukitoimena, taikka toisen jäsenluottolaitoksen velkojalle maksuna eräänntyneestä velasta, johon velkoja ei ole saanut suoritusta velalliseltaan.

Keskusyhteisöllä on velvollisuus yhteenliittymälain

mukaisesti valvoa jäsenluottolaitosten toimintaa ja antaa niille niiden maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi ohjeita riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta ja sisäisestä valvonnasta sekä ohjeita yhtenäisten tilinpäätösperusteiden noudattamiseksi yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa. Keskusyhteisöllä on oikeus vahvistaa jäsenluottolaitoksille yleisiä toimintaperiaatteita noudatettavaksi näiden Yhteenliittymän kannalta merkittävässä toiminnassa.

Talletussuoja

Rahoitusvakuusviranomaisesta annetun lain (1195/2014) mukaan talletuspankilla on velvollisuus kuulua talletussuojajärjestelmään ja maksaa talletussuojamaksua. Talletussuoja korvaa tallettajien varat, jos ne eivät ole käytettävissä luottolaitoksen jouduttua pysyviin maksuvaikeuksiin. Korvaus on enimmillään 100.000 euroa yhtä luottolaitosta kohden. Samaan talletuspankkien yhteenliittymään kuuluvia talletuspankkeja pidetään talletussuojan osalta yhtenä luottolaitoksena. Tämä tarkoittaa, että yhdessä tai useammassa yhteenliittymään kuuluvassa talletuspankissa olevat varat korvataan yhteensä 100.000 euron enimmäismäärään asti. Säästöpankkien yhteenliittymä on tässä tarkoitettu talletuspankkien yhteenliittymä.

Pankin talletussuojamaksu oli tilikaudella 0,3 miljoonaa euroa. Talletussuojasta vastaa vuoden 2015 alusta perustettu uusi viranomaisen Rahoitusvakuusvirasto. Vanha talletussuojarahasto hyvittää kuitenkin jäsenpankeilleen Rahoitusvakuusviraston vuodelle 2018 määräämät talletussuojamaksut siinä suhteessa kuin kukin Vanhan talletussuojarahaston jäsenpankit ovat vuosien kuluessa kartuttaneet rahastoa. Näin ollen talletussuojamaksulla ei ole pankille kuluvaikutusta tilikaudella 2018.

Sijoittajien turva

Säästöpankki Optia kuuluu myös sijoittajien korvausrahastoon, jonka suojan piiriin kuuluvat kaikki ei-ammattimaiset sijoittajat.

Sijoittajien korvausrahaston tarkoituksena on sen jäsenenä olevien sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten korvausrahaston suojan piiriin kuuluvien sijoittajien saamisen turvaaminen. Korvausrahaston

varoista korvataan sijoituspalveluyrityksen hallussa tai hallinnoitavana sijoituspalvelun tarjoamisen yhteydessä olevat suojan piiriin kuuluvien sijoittajien saamiset. Samalle sijoittajalle maksettavan korvauksen määrä on yhdeksän kymmenesosaa sijoittajan samalta sijoituspalveluyritykseltä olevan saamisen määrästä, kuitenkin enintään 20 000 euroa. Sijoittajien korvausrahaa koskevan lainsäädännön mukaan Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvia pankkeja pidetään korvaussuojan osalta yhtenä pankkina.

Vakavaraisuuden hallinta

Vakavaraisuuden hallintaprosessin tavoitteena on arvioida, että pääoman määrä ja laatu ovat riittävät suhteessa pankin toiminnan luonteeseen, laajuuteen ja monimuotoisuuteen sekä kattamaan liiketoiminnan ja toimintaympäristön kaikki riskit. Tavoitteen saavuttamiseksi pankki tunnistaa ja arvioi toimintaansa liittyvät riskit kattavasti ja mitoittaa riskinkantokykynsä vastamaan kaikkien riskien yhteismäärää. Vakavaraisuudenhallintaprosessin kautta määritettävät sisäiset pääomatarpeet perustuvat vakavaraisuussäätelyn Pilari I:n mukaisiin pääomavaateisiin ja sen ulkopuolisiin riskeihin kuten rahoitustaseen korkoriskiin, sijoitussalkun markkinariskiin ja liiketoimintariskiin. Sisäisessä arviointiprosessissa pankki arvioi pääomanmäärän, joka riittää kattamaan myös Pilari 1 ulkopuolisista riskeistä syntyvät odottamattomat tappiot.

Pankin hallituksella on kokonaisvastuu vakavaraisuudenhallinnasta. Pankin hallitus hyväksyy vakavaraisuudenhallinnan lähtökohdat, tavoitteet ja periaatteet. Lisäksi hallitus vahvistaa yleiset vaatimukset vakavaraisuuden mittaus- ja arviointimenetelmille sekä yleiset periaatteet vakavaraisuuden hallintaprosessin järjestämisestä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hallitus vahvistaa riskistrategiat ja määrittää tavoitetasot pääomalle, joka kattaa kaikki liiketoiminnasta ja ulkoisen toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat olennaiset riskit. Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja asiakasriskejä valvotaan konsolidoidusti Yhteenliittymäntasolla. Keskusyhteisön hallitus on asettanut yhteenliittymän ja pankkien vakavaraisuudelle tavoitetasot, joita seurataan neljännesvuosittain.

Stressitestit

Osana vakavaraisuuden hallintaprosessia pankki arvioi omaa riskiasemaansa ja pääoman riittävyyttä stressitesteillä. Stressitestejä käytetään arvioitaessa miten erilaiset poikkeuksellisen

vakavat, mutta mahdolliset tilanteet voivat vaikuttaa tuloksentelekykyyn, vakavaraisuuteen ja pääomien riittävyyteen. Stressitestien avulla pyritään tunnistamaan pankin kannalta keskeisimmät riskit ja arvioimaan, miten haavoittuvainen pankin rakenne on näiden riskien toteutumisen suhteen. Vakavaraisuudenhallintaprosessin tavoitteena on myös ylläpitää ja kehittää laadukasta riskienhallintaa.

Pääomanjatkuvuussuunnitelma

Pankin pääoman jatkuvuussuunnitelma on tehty ennalta arvaamattomien tapahtumien varalle, jotka saattavat vaarantaa pankin vakavaraisuuden. Osana pääomanjatkuvuussuunnitelmaa ovat pääoman määrälle ja laadulle hallituksen asettamat tavoitetasot ja seurantarajat, joita seurataan neljännesvuosittain. Pääoman jatkuvuussuunnitelmassa on kuvattu toimenpiteet, joihin toimiva johto ja hallitus voivat ryhtyä, jos vakavaraisuussuhdeluvulle asetettu seurantaraja rikkoutuu.

Pilari 1 pääomavaateet

Pankin suurimmat pääomavaateet muodostuvat kiinteistövakuudellisista saamisista, yrityssaamisista ja vähittäissaamisista. Pankin luottoriskin pääomavaade lasketaan standardimenetelmällä ja operatiivisen riskin pääomavaade perusmenetelmällä. Markkinariskin pääomavaade lasketaan perusmenetelmällä valuuttaposiitiolle.

Omat varat ja vakavaraisuustunnusluvut

Pankin pääomavaatimus muodostuu seuraavista eristä:

- Vakavaraisuusasetukseen (CRR) perustuva vähimmäisvaade vakavaraisuussuhdeluvulle (8 %)
- 2,5 % luottolaitoslain mukainen kiinteä CET1 lisäpääomavaatimus,
- 0,5 % Finanssivalvonnan asettama CET1 Pilari 2 vaatimus ja
- Ulkomaisten vastuiden maakohtaiset muuttuvat CET1 lisäpääomavaatimukset.

Suomessa makrovakauspoliittisesta päätöksenteosta vastaa Finanssivalvonnan johtokunta, joka kuulee ennen päätöstään Suomen Pankkia, valtiovarainministeriötä sekä sosiaali- ja terveysministeriötä. Päätöksenteko makrovakaussäätötoimenpiteiden käytöstä tapahtuu neljännesvuosittain, pois lukien ns. O-SII-puskuri, kiinteistövuokaudellisten luottojen vähimmäisriskipainot (CRR:n artikla 124), järjestelmäriskipuskuri ja sisäisten mallien vähimmäistappioisuus (CRR:n artikla 164), joiden osalta päätökset on tehtävä vähintään kerran vuodessa.

Järjestelmäriskipuskuria koskeva luottolaitoslain muutos tuli voimaan 1.1.2018. Lain muutoksen seurauksena Finanssivalvonta sai käyttöönsä uuden makrovakaussäätötoimenpiteen, jonka tarkoituksena on kattaa rahoitusjärjestelmän pitkäaikaisten ja suhdanteista riippumattomia riskejä. Finanssivalvonta teki päätöksen järjestelmäriskipuskurin asettamisesta suomalaisille luottolaitoksille 29.6.2018. Säästöpankkien yhteenliittymälle asetettava järjestelmäriskipuskuri on suuruudeltaan 1 % riskipainotettujen saamisten yhteismäärästä, ja puskuri tulee voimaan 1.7.2019.

Finanssivalvonnan päätös uusien asuntoluottojen enimmäisluototussuhteen laskusta 90 prosentista 85 prosenttiin muiden kuin ensiasunnon ostajien osalta tuli voimaan 1.7.2018. Finanssivalvonta ei asettanut vuonna 2018 muuttuvaa lisäpääomavaatimusta, jonka suuruus voi vaihdella 0-2,5% riskipainotettujen saamisten yhteismäärästä. Finanssivalvonta ei ole asettanut Säästöpankkien yhteenliittymälle ns. OSII-lisäpääomavaatimusta.

Finanssivalvonta on myöntänyt luvan olla vähentämättä Yhteenliittymän jäsenluottolaitosten sisäisiä omistusosuuksia omien varojen instrumenteista laskettaessa omia varoja yksittäisen pankin tasolla ja alakonsolidointiryhmän tasolla. Lisäksi Finanssivalvonta on myöntänyt luvan soveltaa nolla pro-

sentin riskipainoa Yhteenliittymän yhteisvastuun piirissä oleviin sisäisiin luottolaitosvastuuihin. Luvat perustuvat EU:n vakavaraisuusasetukseen (EU 575/2013) ja lakiin talletuspankkien yhteenliittymästä (599/2010).

Finanssivalvonta on myöntänyt Yhteenliittymälain mukaisen luvan Säästöpankkien yhteenliittymän Keskusyhteisönä toimivalle Säästöpankkiliitolle päättää, ettei sen jäsenluottolaitoksiin sovelleta EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU575/2013) kuudennen osan ja sen nojalla annetuissa Euroopan unionin säädöksissä säädettyjä luottolaitoksen maksuvalmiudelle asetettuja vaatimuksia.

Säästöpankki Optia julkistaa vakavaraisuuslaskennan kannalta olennaiset tiedot vuosittain osana toimintakertomustaan ja tilinpäätöksen liitetietoja. Puolivuosittain tehtävässä osavuositarkastuksessa julkistetaan keskeiset vakavaraisuustiedot.

Säästöpankkiryhmä julkistaa Säästöpankkien yhteenliittymän ns. Pilari III:n mukaiset vakavaraisuustiedot tilinpäätöksessään. Säästöpankkiryhmän tilinpäätös on luettavissa www.saastopankki.fi verkkopalvelussa.

Säästöpankki Optian omat varat yhteensä olivat 203,7 miljoonaa euroa (204,4), kun omien varojen vähimmäisvaatimus oli 94,4 miljoonaa euroa (89,2). Ydinpääoma (CET1) määrä oli 203,7 miljoonaa euroa.

Säästöpankin vakavaraisuutta koskevat tiedot sisältyvät Säästöpankkiryhmän konsolidoituun tilinpäätökseen.

Säästöpankki Optian vakavaraisuussuhde säilyi edelleen hyvällä tasolla, vaikka pankin vakavaraisuussuhde laski 1,4 prosenttiyksikköä ja oli vuoden lopussa 22,75 prosenttia.

VAKAVARAISUUSLASKELMA, Tuhatta euroa

Omat varat (1000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Ydinpääoma ennen vähennyksiä	207 955	207 490
Vähennykset ydinpääomasta	4 285	-3 094
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	203 670	204 396
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)		
Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)	203 670	204 396
Toissijainen pääoma ennen vähennyksiä		
Vähennykset toissijaisesta pääomasta		
Toissijainen pääoma (T2) yhteensä		
Omat varat yhteensä (TC = T1 + T2)	203 670	204 396
Riskipainotetut erät yhteensä	895 320	846 438
josta luotto- ja vastapuoliriskin osuus	808 295	762 118
josta vastuun arvonokaisuriski (CVA)	5 772	538
josta markkinariskin osuus (valuuttakurssiriski)	11 789	8 926
josta operatiivisen riskin osuus	69 463	74 856
Vakavaraisuustunnusluvut		
Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin %	22,75%	24,15%
Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa riskipainotettuihin eriin %	22,75%	24,15%
Omat varat yhteensä (TC) suhteessa riskipainotettuihin eriin %	22,75%	24,15%
Pääomavaatimus (1000 euroa)	31.12.2018	31.12.2017
Omat varat	203 670	204 396
Pääomavaatimus yhteensä*	94 401	89 227
Pääomapuskuri	109 269	115 169

- * Pääomavaatimus muodostuu lakisäätöisestä vähimmäisvakavaraisuusvaateesta 8%, luottolaitoslain mukaisesta kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta 2,5% ja ulkomaisten vastuiden maakohtaisista muuttuvista lisäpääomavaatimuksista.

Säästöpankki Optian vakavaraisuuden kehitykseen vaikuttivat tuloksen heikkeneminen sekä riskipainoitettujen erien nousu.

Vähimmäisomavaraisuusaste

Säästöpankin vähimmäisomavaraisuusaste oli 13,25 prosenttia. Vähimmäisomavaraisuusaste on laskettu tiedossa olevan sääntelyn mukaisesti ja kuvaa pankin ensisijaisten pääomien suhdetta kokonaisvastuisiin. Pankki seuraa liiallista velkaantumista osana vakavaraisuuden hallintaprosessia.

	2018	2017
Ensisijainen pääoma	203 670	204 396
Vastuiden kokonaismäärä	1 537 612	1 447 282
Vähimmäisomavaraisuusaste	13,25%	14,12%

Kriisinratkaisusuunnitelma

Euroopan parlamentin ja unionin direktiivi 2014/59/EU luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä tuotiin kansallisesti voimaan 1.1.2015 alkaen (Laki luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta). Kriisinratkaisulain toteuttamiseksi perustettiin Rahoitusvakausrivasto (Laki rahoitusvakausrivastosta, 1995/2014). Rahoitusvakausrivasto päätti keväällä 2017 asettaa Säästöpankkien yhteenliittymälle vaatimuksen alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärästä (MREL-vaade) ja se astuu voimaan 31.12.2018. Vaadetta ei kohdisteta jäsenluottolaitoksiin tai Sp-Kiinnitysluottopankkiin. MREL-vaade on luonteeltaan Pilari 2 -tyyppinen minimivaade, joka on täytettävä jatkuvasti. Rahoitusvakausrivasto on päättänyt, että Säästöpankkien yhteenliittymän alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärä on omien varojen vähimmäismäärä kerrottuna kahdella.

RISKIENHALLINTA

Riskienhallinnan tavoite

Riskienhallinnan periaatteet ja organisointi

Riskienhallinnalla tarkoitetaan liiketoiminnasta aiheutuvien sekä siihen olennaisesti liittyvien riskien tunnistamista, arviointia, mittaamista, rajoittamista ja seuranta. Riskienhallinnalla pyritään vähentämään ennakoimattomien tappioiden todennäköisyyttä tai uhkaa valvottavan maineelle ja siten varmistamaan ryhmästrategian toteuttamista. Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on osa sisäistä valvontaa.

Riskienhallinnan tavoitteena on turvata pankin riskikantokyky ja varmistaa toiminnan jatkuvuus. Riskikantokyky muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaatavuuteen suhteutetusta riittävästä ja tehokkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta luo edellytykset riskien tunnistamiselle, arvioinnille, mittaamiselle ja riskien rajaamiselle pankin kannalta turvalliselle tasolle. Eri riskialueiden ja liiketoimintojen edellyttämät pääomatarpeet määritetään luotettavasti ja riippumattomasti sekä pääoma kohdennetaan suunnitelmallisesti nykyisen ja suunnitellun riskinoton mukaan sekä pankin maksuvalmiuden hallinnan kannalta oikein.

Riskienhallinta on osa pankin sisäistä valvontaa ja keskeinen osa pankin operatiivista toimintaa. Pankin riskienhallintastrategia perustuu hallituksen pankille vahvistamaan päämäärään ja liiketoimintastrategiaan, riskienhallintaohjeisiin, valtuusjärjestelmään sekä keskeisimmistä liiketoiminnan osa-alueista tuotettavaan riski- ja poikkeamaraportointiin.

Pankki kohdistaa strategiansa mukaisesti liiketoimintansa vähittäispankkitoiminnan vähäriskiseen osaan. Pankilla ei ole taloudelliseen kantokykyynsä nähden ylisuuria asiakas- tai sijoitusriskikeskittymiä eikä pankki niitä strategiansa mukaisesti myöskään ota.

Pankki pitää vakavaraisuutensa turvallisella tasolla. Pankin vakavaraisuutta ja riskienkantokykyä vah-

vistetaan kannattavalla liiketoiminnalla. Luotto- ja muiden riskien muodostaman tappioutan pankki huomioi tilinpäätöksessään riittävällä arvonalentumiskirjauksilla ja muilla tappiokirjauksilla.

Hallitukselle annetaan säännöllisesti tietoa pankin eri riskeistä ja niiden tasoista. Pankin hallitus asettaa riskinottohalukkuuden tason hyväksymällä riskialuekohtaiset riskistrategiat ja tarvittavat riskilimiitit ja seurantarajat. Riskistrategian toteutumista seurataan riskilimiittien ja seurantarajojen valvonnan ja raportoinnilla, jota suoritetaan liiketoiminnasta riippumattomasti. Hallitus myös hyväksyy valtuudet ja puitteet riskinotolle määrittelemällä sallitut riskirajat eri riskialueille. Valtuuksien puitteissa vastuu päivittäisestä riskienseurannasta ja valvonnasta kuuluu toimivalle johdolle. Toimiva johdohyödyntää seurannassaan järjestelmien tuottamia raportteja eri riskien osa-alueilta. Riskien raportointiin ja seurantaan tarkoitettujen järjestelmien sekä käytännöt täyttävät riskienhallinnalle asetetut edellytykset ottaen huomioon pankin toiminnan luonteen ja laajuuden.

Pankilla on seuraavat liiketoiminnasta riippumattomat toiminnot varmistamassa tehokas ja kattava sisäinen valvonta:

- riippumaton riskienvalvonta
- säännösten noudattamisen varmistamisesta vastaava toiminto (compliance)
- sisäisen tarkastuksen toiminto

Riippumattoman riskienvalvonnan tehtävänä on varmistaa ja valvoa, että pankin riskienhallinta on riittävällä tasolla suhteessa pankin liiketoiminnan laatuun, laajuuteen, monimuotoisuuteen ja riskeihin. Riskienvalvontatoiminnon tehtävänä on avustaa pankin hallitusta ja toimivaa johtoa riittävän riskienhallinnan järjestämisessä sekä toimivuuden ja tehokkuuden valvonnassa.

Compliance-toiminnon tavoitteena on varmistaa, että pankissa noudatetaan lainsäädäntöä, viranomaisten antamia ohjeita ja määräyksiä. Compliance-toiminnon vastuulla on valvoa, että pankissa noudatetaan annettuja sisäisiä ohjeita, henkilöstöä sitovia eettisiä periaatteita sekä muita rahoitusmarkkinoilla vallitsevia ohjeita.

Pankin hallitus on asettanut pankille sisäisen tarkastuksen ja vahvistanut sisäiselle tarkastukselle tarkastussuunnitelman sekä raportointiperiaatteet.

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on pankin toimintaorganisaation sisäisen valvonnan laajuuden ja riittävyyden arviointi sekä riskienhallintajärjestelmien toimivuuden valvonta ja arviointi. Sisäinen tarkastus raportoi havainnoistaan toimitusjohtajalle ja hallitukselle.

Pankin hallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä lainsäädännön, viranomaisvaateiden ja keskusyhteisön hallituksen antaman ohjeistuksen mukaisesti. Pankin toimitusjohtaja ja muu johto vastaavat sisäisen valvonnan järjestämisestä lainsäädännön, viranomaisvaateiden sekä keskusyhteisön ja pankin oman hallituksen antamien tarkempien sisäisten toimintaohjeiden mukaisesti.

Säästöpankkien yhteenliittymän riskienhallinnan menettelytapoja ylläpidetään ja kehitetään keskusyhteisön riippumattoman riskienvalvonnan toimesta, jotta varmistetaan että myös kaikki uudet, olennaiset mutta aikaisemmin tunnistamattomat riskit tulevat liiketoimintojen riskienhallinnan piiriin.

Merkittävät tai riskipitoiset sitoumukset tehdään kollegiaalisen päätöksentekomenettelyn mukaisesti ja valtuuksien käyttö on rajattu limiiteillä. Liiketoimintaa ja prosesseja ohjataan sisäisillä toimintaohjeilla, joiden noudattamista ja ajantasaisuutta valvotaan. Tehdyt päätökset ja merkittävät liiketoimet dokumentoidaan ja arkistoidaan. Olennainen osa riskienhallintaa suoritetaan päivittäisissä varmistuksissa. Tehtyjen päätösten toimeenpanoa seurataan hyväksymisillä, todentamisilla, varmistuksilla, täsmäytyksillä sekä seuranta- ja poikkeamisraporteilla.

Luottoriski– ja vastapuoliriskit

Pankkitoiminnan merkittävin riski on luottoriski. Luottoriskin hallinnalla ja valvonnalla on suuri merkitys varmistettaessa pääomien riittävyyttä suhteessa liiketoiminnan riskeihin ja riskien toteutumisen aiheuttamiin tappioihin.

Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että vastapuoli ei to-

dennäköisesti täytä sopimuksen mukaisia velvoitteitaan. Luottoriskien suurin lähde ovat luotot, mutta luottoriskiä (vastapuoliriskiä) voi syntyä myös muunlaisista saamisista, kuten joukkovelkakirjalainoista, lyhytaikaisista saamistodistuksista ja johdannaisso- pimuksista sekä taseen ulkopuolisista sitoumuksista, kuten käyttämättömistä luottojärjestelyistä ja -li- miiteistä, takauksista.

Säästöpankkiryhmässä pankkitoiminnan keskeiset asiakasryhmät ovat henkilöasiakkaat, yritys- asiakkaat sekä maatilayrittäjät ja muut pienyrityk- set. Pankkitoiminnan varainhankinnasta pääosa on myönnetty luottoina Säästöpankkien asiakkaille.

Pankin hallitus ohjaa pankin luottoriskien hallintaa, siinä käytettäviä menetelmiä sekä niiden valvontaa ja raportointia vahvistamallaan luottoriskistrategial- la, sen perusteella antamallaan luottoriskejä ja nii- den hallintaa koskevilla muilla ohjeilla sekä aset- tamillaan riskilimiiteillä ja muilla seurantarajoilla. Keskusyhteisön riskienvalvonta valvoo, että jäsen- luottolaitokset noudattavat näitä periaatteita.

Luottoriskien hallinnan tavoitteena on rajoittaa asiakasvastoista syntyvien riskien tulos- ja vaka- varaisuusvaikutukset hyväksyttävälle tasolle. Hal- lituksen vahvistama liiketoimintastrategia ja luot- tonanto-ohjeet määrittelevät enimmäismäärät riskikeskittymille ja ohjaavat luotonannon suuntaa- mista asiakassektoreittain, toimialoittain ja luotto- kelpoisuusluokittain.

Pankin keskeisiä asiakasryhmiä ovat toimialueen henkilöasiakkaat ja mikro- ja pienet yritykset, elin- keinoharjoittajat sekä maa- ja metsätalousasiak- kaat. Pankin varainhankinnasta pääosa on myön- netty luottoina pankin asiakkaille. Pankin taseessa olevista luotoista kotitalouksien ja elinkeinonhar- joittajien yhteinen osuus on noin 64,2 % (66,4). Maa- seutuyrittäjien osuus taseessa olevista luotoista on 8,6 % (8,7) ja muiden 27,1 % (24,9). Valtaosa, 72,1 % (73,4), pankin luotoista on myönnetty asuntovakuut- ta vastaan.

Asiakkaiden luottoriskien hallinta perustuu asia- kasvastuuhenkilön suorittamaan asiakasseurantaan ja sisäiseen luottokelpoisuusluokitteluun. Luoton- myöntö perustuu ensisijaisesti asiakkaan riittävään

luotonhoitokykyyn. Asiakkaan maksukyky, aiempi maksukäyttäytyminen, hakemuksen luottoluokitus ja tarjotut vakuudet muodostavat perustan luottopäätöksille ja luoton riskiperusteiselle hinnoittelulle.

Yksityisasiakkaan luottokelpoisuuden arviointi perustuu paikallisen säästöpankin hyvään asiakastuntemukseen sekä arvioon asiakkaan maksukykyä. Luotonmyöntö perustuu ensisijaisesti asiakkaan riittävään luotonhoitokykyyn. Asiakkaan maksukyky, aiempi maksukäyttäytyminen, hakemuksen luottoluokitus ja vakuudet muodostavat perustan luottopäätöksille ja luoton riskiperusteiselle hinnoittelulle. 1.1.2018 voimaan astuneen standardin IFRS 9 Rahoitusinstrumentit myötä luotot luokitellaan 9 riskiluokkaan aikaisemmin käytetyn 14 luottoluokan sijaan.

Yritys- ja maatilatalousluottoriskien hallinta perustuu asiakasvastuuhenkilön suorittamaan asiakasseurantaan ja sisäiseen luottokelpoisuusluokitteluun. Yrityisasiakkaiden luotonmyönnössä asiakasarvioinnin perusteena oleva tilinpäätösanalyysi, asiakkaan taloudellinen tila, maksukyky, kilpailuasema, hakemuksen luottoluokitus ja tarjotut vakuudet muodostavat perustan luottopäätöksille ja luoton riskiperusteiselle hinnoittelulle. Lisäksi selvitetään aiotun investoinnin vaikutusta asiakkaan taloudelliseen tilaan. Elinkeinonharjoittajat ja toiminimet hoidetaan pääsääntöisesti yksityisasiakkaina. Erityistä osaamista vaativa asiakas voidaan tapauskohtaisesti siirtää hoidettavaksi yritysasiakkaaksi. Yrityisasiakkaana hoidetaan osakeyhtiömuotoisia yrityksiä, avoimia ja kommandiittiyhtiöitä, yhteisöjä ja julkisyhtiöitä. 1.1.2018 voimaan astuneen standardin IFRS 9 Rahoitusinstrumentit myötä luotot luokiteltiin 9 riskiluokkaan aikaisemmin käytetyn 14 luottoluokan sijaan.

Pankin hallitus tekee suurimmat luottopäätökset. Hallitus on edelleen delegoinut luottovaltuuksia pankin luottoryhmälle ja muille nimetyille toimihenkilöille. Luottopäätökset tehdään pankin hallituksen vahvistamien luotonanto-ohjeiden mukaisesti. Pääsääntönä on vähintään kahden päätöksentekijän periaate. Luottopäätökset perustuvat asiakkaan luottokelpoisuuteen ja maksukykyyn sekä muiden luoton myöntämiskriteereiden, kuten vakuusvaatimusten täyttymiseen. Luotot on myönnetty pääosin

turvaavin vakuuksin. Vakuudet arvostetaan varovaisesti käypään arvoon ja niiden käypiä arvoja seurataan säännöllisesti sekä tilastoja että hyvää toimialuetuntemusta hyödyntämällä. Pankin hallitus on vahvistanut pankille ohjeet eri vakuusmuotojen arvostuksista ja niiden vakuusarvoista, joita vastaan luottoa voidaan myöntää. Arvostusprosentit ovat varovaisesti määriteltäviä enimmäisrajoja kullekin vakuuslajille. Vakuuden käyvän arvon arviointi perustuu aina tapauskohtaiseen arvioon.

Luottoriskiä arvioidaan jatkuvasti seuraamalla mm. takaisinmaksussa esiintyviä viivästyksiä ja järjestämättömiä luottoja. Asiakaskohtaisia vastuiden ja vakuuksien määriä seurataan asiakasvastuuhenkilöiden taholta perustuen jatkuvaan maksukäyttämisen ja asiakkaiden toiminnan seuraamiseen. Hallitukselle raportoidaan säännöllisesti asiakasvastuista ja järjestämättömistä luotoista. Raportointi sisältää mm. riskien määrän ja kehityksen asiakaskokonaisuuksittain, toimialoittain ja luottokelpoisuusluokittain.

Luotonannon keskittymäriskit

Luotonannon riskikeskittymiä syntyy tai voi syntyä esimerkiksi silloin, kun luottosalkku sisältää suuria määriä luottoja ja muita vastuita seuraaville tahoille:

- yksittäiselle vastapuolelle
- ryhmille, jotka muodostuvat yksittäisistä vastapuolista ja niihin sidoksissa olevista yhteisöistä
- tietyille toimialoille
- tiettyjä vakuuksia vastaan
- joiden maturiteetti on sama tai
- joissa tuote/instrumentti on sama.

Yksittäisen jäsenluottolaitoksen yhdelle asiakkaalle ja/tai asiakaskokonaisuudelle, myöntämien luottojen kokonaismäärä ei saa ylittää luottolaitoslaisissa, muissa säädöksissä tai Finanssivalvonnan tai muun valvontaviranomaisen antamissa määräyksissä ja ohjeissa vahvistettuja enimmäismääriä. Yksittäisten vastapuolien aiheuttamia keskittymäriskejä on säännelty limiiteillä ja enimmäisasiakasvastuuta koskevilla toimintaohjeilla sekä yhteenliittymä että yksittäisellä jäsenluottolaitostasolla.

Pankilla ei ole asiakaskokonaisuuksia, joiden vas-

tuut ylittäisivät EU:n vakavaraisuusasetuksen asettaman rajan 10 prosenttia pankin omista varoista (ns. suuret asiakasriskit). Pankin luottokantaan sisältyvät riskit ovat tehtyjen selvitysten perusteella pankin vuositulostasoon ja riskinkantokykyyn nähden alhaisella tasolla.

Erääntyneet ja yli 90 päivää erääntyneet saamiset

Ongelmasaamisia, viivästyneitä maksuja sekä odotettavissa olevien luottotappioiden määrää seurataan säännöllisesti. Pankin yli 90 päivää erääntyneet saamiset pienentyivät hieman edellistä vuodesta ja olivat noin 1,0 % koko luottokannasta. Tietyissä olosuhteissa velallisen joutuessa taloudellisiin vaikeuksiin asiakkaalle annetaan myönnytys lainaehtoihin lyhennysvapaan tai luoton uudelleenjärjestelyn muodossa ja tällä tavalla pyritään turvaamaan asiakkaan maksukyky ja välttämään mahdollisia luottotappioita. Lainanhoitajousten myöntämisen edellytyksenä on, että asiakkaan taloudelliset vaikeudet ovat lyhytaikaisia ja tilapäisiä.

Odotettavissa olevat luottotappiot

Odotettavissa olevat luottotappiot on laskettu vuonna 2018 IFRS 9 -standardin mukaisesti, joten ne eivät ole täysin vertailukelpoisia aiemman IAS 39 -standardin mukaisesti laskettujen arvonalentumisten kanssa.

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan sopimuskohtaisesti ja sopimukset jaotellaan kolmeen vaiheeseen sopimuksen tilan perusteella. Asiakkaan ja sopimuksen tietojen lisäksi laskennassa huomioidaan pääekonomistin arvioiden mukainen tuleva talouskehitys. Odotettavissa olevien luottotappioiden laskentamenetelmät on kuvattu Laatisperiaatteissa kohdassa Arvoalentuminen.

Jos luottoriski ei ole luoton nostamisen jälkeen merkittävästi kasvanut, kirjaus tehdään perustuen 12 kuukauden odotettavissa olevaan luottotappioon ja sopimus kirjataan vaiheeseen 1. Jos luottoriski on luoton nostamisen jälkeen kasvanut merkittävästi, arvonalentumiset lasketaan perustuen luoton elinkaaren aikana odotettavissa olevaan luottotappioon ja sopimus kirjataan vaiheeseen 2. Merkittävää luottoriskin kasvua ovat luottoluokan heikkenemi-

nen useammalla luottoluokalla, yli 30 päivän viiveet sekä sopimukselle kirjatut lainanhoitajouset. Jos sopimukselle tulee vakavia häiriötä, arvonalentumiset kirjataan perustuen luoton elinkaaren odotettavissa olevaan luottotappioon ja sopimus kirjataan vaiheeseen 3. Vaiheen 3 sopimusten odotettavissa olevien luottotappioiden määrän riittävyttä arvioidaan sopimuskohtaisesti vähintään kvartaaleittain.

Saaminen palautuu vaiheeseen 1, kun saaminen on täyttänyt 12 kk ajan vaiheen 1 edellytykset. Vaiheesta 3 palautuminen tapahtuu vaiheen 2 kautta saamisen täytettyä 12 kk ajan vaiheen 2 edellytykset. Vaiheesta 3 palautuvien sopimusten odotettavissa olevien luottotappioiden määrän riittävyttä arvioidaan sopimuskohtaisesti kuukausittain.

Lainat ja saatavat, joiden perintää pidetään mahdollisena, kirjataan luottotappioiksi. Luottotappiot kirjataan vähennysten tilille. Lainat ja saatavat, joita ei pystytä perimään, kirjataan lopulliseksi luottotappioiksi, ja arvonalentuminen perutaan, kun tavanomainen perintäprosessi on loppuunsaatettu ja yksittäisen lainan tai saatavan tappion lopullinen määrä pystytään laskemaan.

Vuoden 2018 aikana lainoihin ja saamisiin yhteenlasketut arvonalentumiset nettovaikutteisesti olivat 1,89 miljoonaa euroa. Odotettavissa olevat luottotappiot suhteessa kokonaisluottokantaan ovat 0,47 %. Odotettavissa olevien luottotappioiden vaiheiden muutokset on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa 2.

Likviditeettiriski

Likviditeettiriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että pankki ei pysty suoriutumaan nykyisistä tai tulevista odotetuista ja odottamattomista kassavirtavirtuksista ollenkaan tai vahingoittamatta merkittävästi pankin taloudellista asemaa. Pankin liiketoiminta on talletuspankkitoimintaa, johon keskeisenä osana kuuluu maturiteettitransformaation kautta tuleva rahoitusriski. Liiketoiminnan perustana on pankin asiakkailtaan vastaanottamat talletukset, joilla rahoitetaan kohdeasiakkaille myönnettävää luotonantoa.

Hallituksella on kokonaisvastuu likviditeettiriskistrategiasta, riskinottoason linjauksesta ja likvidi-

teettiriskin hallintaan liittyvistä menettelytavoista, jotka liittyvät likviditeettiriskin tunnistamiseen, mittaamiseen, rajoittamiseen, seurantaan sekä valvontaan. Pankin hallitus hyväksyy likviditeettistrategian ja muun ohjeistuksen sekä asettaa likviditeettiriskin seurannalle limiitit ja muut seurantarajat.

Säästöpankki Optia hankkii tarvitsemansa jälleerahoituksen talletuksina omalta toimialueeltaan sekä tarvittaessa Säästöpankkien Keskuspankin kautta haetulla tukkumarkkinarahoituksella. Talletustiliehtojen mukaan merkittävä osa jälleerahoituksesta on avistaehtoista jakautuen yli 64 800 tallettajaasiakkaalle. Pankin tavoitteena on säilyttää jälleerahoituksensa maturiteetti riittävän pitkänä kestämään vuodenkin mittaisen markkinahäiriön ja ylläpitää laajaa rahoitus pohjaa.

Pankki on saanut Säästöpankkiliitto osk:lta luvan olla soveltamatta EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU 575/2013) kuudennen osan ja sen nojalla annetuissa Euroopan unionin säädöksissä säädettyjä luottolaitoksen maksuvalmiudelle asetettuja vaatimuksia.

Pankki pitää maksuvalmiutensa hyvänä sijoittamalla likvidit varat erittäin likvideihin jälkimarkkinakelpoisiin rahoitusinstrumentteihin ja lyhytaikaisiin talletuksiin Säästöpankkien Keskuspankissa. Pankin taseessa olevista luotoista on 13,6 % (9,3) luotoissa, joiden luottoaika on yli 20 vuotta. Vuoden 2018 aikana pankin rahoitusasema pysyi ennallaan.

Markkinariski

Pankkitoiminnan markkinariskejä syntyy jäsenluottolaitosten rahoitustaseista, joka koostuu anto- ja otolainauksesta, markkinaehtoisesta jälleerahoituksesta sekä sijoitus- ja likviditeettisalkuista.

Markkinariskillä tarkoitetaan yleisesti markkinahintojen muutoksen aiheuttamaa vaikutusta rahoitusvarojen ja -velkojen markkina-arvoon. Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on rahoitustaseen korkoriski, jota seurataan sekä nykyarvon että tuloariskin kautta. Rahoitustaseen korkoriskin hallinnan periaatteet on kuvattu alla kohdassa rahoitustaseen korkoriski.

Pankin liiketoimintaan ei lähtökohtaisesti kuulu kau-

pankkynti omaan lukuun tai asiakaskaupankynti (ns. trading-toiminta). Johdannaisten käyttö on rajoitettu suojaustarkoitukseen. Pankilla voi olla EU:n vakavaraisuusasetuksen 94 artiklassa määritelty ns. pieni kaupankäyntivarasto. Määritelmän mukaisesti luottolaitoksen tase-eriin ja taseen ulkopuolisiin eriin sisältyvään kaupankäyntivarastoon liittyvän liiketoiminnan on yleensä oltava alle 5 %:ia suhteessa luottolaitoksen kokonaisvaroihin ja määrältään alle 15 miljoonaa euroa sekä sen määrän on oltava aina enintään 6 % suhteessa luottolaitoksen kokonaisvaroihin ja määrältään enintään 20 miljoonaa euroa. Pienen kaupankäyntivaraston rajaa seurataan säännöllisesti.

Sijoitus- ja likviditeettisalkku

Sijoitus- ja likviditeettisalkun markkinariski muodostuu sijoituskohteen hinta-, korko- ja valuuttariskistä. Osakekurssien, korkojen ja valuuttojen muutokset vaikuttavat sijoitussalkun omistuksien arvoon ja sitä kautta tuottoon. Sijoitussalkun markkinariskiä mitataan ja seurataan omaisuusluokittain, vastapuolittain ja sektoreittain. Pankin hallitukselle raportoidaan säännöllisesti sijoitussalkun position kehitys ja suurimmat vastapuolet. Sijoitus- ja likviditeettisalkun riskejä hallitaan hajauttamalla sijoitukset omaisuusluokittain, vastapuolittain, sektoreittain ja maantieteellisesti.

Sijoitus- ja likviditeettisalkun riskejä hallitaan hajauttamalla sijoitukset omaisuusluokittain, vastapuolittain, sektoreittain ja maantieteellisesti.

Osakeriskillä tarkoitetaan osakehintojen muutosten vaikutusta. Osakeriskiä syntyy pääsääntöisesti jäsenluottolaitosten likviditeetti- ja sijoitussalkuista.

Valuuttariskillä tarkoitetaan valuuttakurssien muutosten vaikutusta tulokseen tai omaan pääomaan. Valuuttariskiä voi syntyä vähäisessä määrin lähinnä sijoitussalkun sijoitusrahasto-omistuksista ja valuuttakassan kautta. Pankin otolainauksessa tai likviditeettipuskurissa ei saa olla avointa valuuttapositiona. Pankin valuuttapositiona seurataan vakavaraisuuslaskennassa käytettävän menetelmän mukaisesti (pääomavaade lasketaan, mikäli kokonaisnettovaluuttaposition on yli 2 % -yksikköä omien varojen yhteismäärästä).

Hyödykeriskillä tarkoitetaan hyödykehintojen muutosten vaikutusta. Pankin liiketoimintaan mukaan lukien sijoitustoiminta ei kuulu hyödykeriskin ottamiseen.

Markkinariskien hallinta

Markkinariskien mittaamiselle ja seurannalle on asetettu limiitit ja muut seurantarajat.

Keskeinen rahoitustaseen sisältämien markkinariskien mittaamisen ja seurannan väline on pankin vakavaraisuuden hallintaprosessi, jossa rahoitustaseeseen markkinariskeille varataan pääomaa sekä normaalissa että stressiskenaariossa.

Rahoitustaseen korkoriski

Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on rahoitustaseen korkoriski, jota seurataan sekä nykyarvon että tulariskin kautta. Pankin liiketoiminta on vähittäispankkitoimintaa, johon olennaisena osana kuuluu korkoriski. Korkoriskiä syntyy pankin rahoitustaseesta, jotka koostuvat anto- ja ottolainauksesta, markkinaehtoisesta jälleenrahoituksesta sekä sijoitussalkuista. Pankin kaupankäyntivarasto ovat vakavaraisuusasetuksessa määritelty ns. pieni kaupankäyntivarasto, jonka korkoriskipositio ovat vähäinen.

Korkoriskillä tarkoitetaan korkomuutosten haitallista vaikutusta pankkitoiminnan taseen ja taseen ulkopuolisten erien markkina-arvoon (nykyarvoriski) tai korkokatteeseen (tulariski). Korkoriski voidaan edelleen jakaa seuraaviin riskilajeihin:

- korkokäyräriski, joka syntyy korkokäyrän muutosten vaikutuksena varojen ja velkojen tulevaisuuden kassavirtojen nykyarvoon
- uudelleenhinnoitteluriski, joka syntyy kiinteäkorkoisten erien osalta maturiteettien eriaikaisuudesta ja vaihtuvakorkoisten erien osalta varojen ja velkojen eriaikaisesta uudelleenhinnoittelusta
- korkoperusteriski, joka syntyy varojen ja velkojen erilaisista korkoperusteista
- optionaalisuusriski, joka syntyy itsenäisistä ja kytkeytyistä optioista, joissa päätös toteutuksesta voi riippua koroista. Tällaisia ovat mm. joukkovelka-

kirjoissa kytketyt osto- tai myyntioptiot sekä oikeus lainan takaisinmaksuun tai talletuksen nostoon ennaikaisesti ilman korvausta.

Korkoriskien hallinnan tavoitteena on pankin korkokatteen ja nykyarvon vakauttaminen tasolle, jossa pankin liiketoiminta on kannattavaa, sekä niiden vaihtelun rajoittaminen siten, että pankin vakavaraisuus ei ole uhattuna voimakkaissakaan korkoympäristön muutoksissa. Pankin riskinottohalukkuus korkoriskin osalta kuvataan pankin hallituksen asettamilla korkoriskilimiiteillä.

Korkoriskiä voidaan hallita muokkaamalla tuote- ja taserakennetta, suunnittelemalla sijoitusten ja liikkeenlaskujen korkosidonnaisuutta ja maturiteettia sekä tekemällä suojaavia korkojohdannaisia.

Pankki käyttää korkokatteen suojaamisessa korkojohdannaisia: korko-optioita ja koronvaihtosopimuksia. Johdannaisten korkoriskiä seurataan erikseen sekä nykyarvo- että tulariskilaskennassa.

Pankin hallitus on myöntänyt toimivalle johdolle valtuudet suojaavien johdannaisten käyttöön. Korkoriskiään pienentääkseen pankki käyttää suojaavia johdannaissopimuksia, joiden käytöstä on tehty tarkempaa selkoa kohdassa johdannaissopimukset.

Pankin korkoriskiä mitataan kuukausittain sekä korkokatteen että taseen nykyarvon muutoksen kautta. Nykyarvomenetelmässä mitataan, kuinka paljon taseen käypä arvo muuttuu korkojen muuttuessa ja kunkin tase-erän markkina-arvon odotetaan muodostuvan kyseisen instrumentin rahavirtojen nykyarvona. Tulariskimallissa ennustetaan tulevaa korkokatetta vuoden horisontilla markkinakorkojen muuttuessa.

Korkoriskin mittaamisessa käytetään gapanalyysia. Tulariskissä herkkyysoanalyysi mittaa yhden prosenttiyksikön korkotason muutoksen vaikutusta vuotuisen korkokatteeseen. Nykyarvoriskinä mitataan +/- 2,0 %-yksikön paralleelin korkoliikkeen aiheuttamaa muutosta taseen käyvässä arvossa suhteessa omiin varoihin. Pankin korkoriski raportoidaan säännöllisesti hallitukselle, joka on vahvistamissaan ohjeissa antanut enimmäismäärät pankin korkoriskille.

Johdannaisopimukset

Pankki suojaa korollisia velkojaan korkojen muutoksia vastaan korkojohdannaisilla ja soveltaa niihin suojauslaskentaa koskevia määräyksiä sekä seuraa säännöllisesti suojausten tehokkuutta.

Kiinteistöriski

Kiinteistöriskillä tarkoitetaan kiinteistöomaisuuden kohdistuvaa arvonalentumis-, tuotto- tai vahingoittumisriskiä. Kiinteistösijoitukset eivät kuulu pankin ydinliiketoimintaan. Pankin kiinteistökohteet on vakuutettu pääosin täysarvovakuutuksilla.

Pankin sijoituskiinteistöomaisuus on arvioitu ja tilinpäätöksessä arvostettu sekä tuottoarvomenetelmällä että kauppahintamenetelmällä. Markkina-perusteista tuottovaadetta asetettaessa on otettu huomioon kiinteistökohteen sijainti, kunto, käytötarkoitus ja markkinanäkymät. Tuottoarvomene- telmän lisäksi erityisesti asuntojen ja maa-alueiden arvioinnissa on käytetty kauppahintamenetelmää. Pankin kiinteistöriskiä seurataan säännöllisesti hallitukselle tehtävällä raportoinnilla, jossa raportoidaan kiinteistöjen tuotot, sitoutuneet pääomat, vuokrausasteet ja kiinteistöjen tuotto prosentit.

Sijoituskiinteistöt sijaitsevat eri puolilla pankin toimialuetta. Pankilla on kehitysohjelma, jonka tarkoituksena on sijoituskiinteistöjen nettotuoton parantaminen sijoituskiinteistöjä jalostamalla ja tarvittaessa huonotuottoisista kiinteistöistä irtautumalla ja niihin sitoutuneita pääomia vapauttamalla. Tilikauden aikana osa sijoituskiinteistöihin kuuluvista kohteista on ollut tyhjillään. Tämä on vaikuttanut koko sijoituskiinteistökannan nettotuottoa alentavasti.

Kiinteistöomaisuuden arvo on vähäinen verrattuna pankin taseeseen ja pankin omiin pääomiin eikä kiinteistöomaisuuden arvoihin tällä hetkellä kohdistu sellaisia arvonalentamistarpeita, joilla olisi olennaista vaikutusta pankin lähivuosien tulokseen ja vakavaraisuuteen. Sijoituskiinteistöjen kirjanpitoarvot ja käyvät arvot on kuvattu liitetiedossa 1.7 (pois lukien aineettomiin hyödykkeisiin kirjatut aktivoinnit).

Pankin omassa käytössä oleviin kiinteistöihin ja kiinteistöyhtiöiden osakkeisiin sitoutunut pääoma

oli tilinpäätöshetkellä 10,4 miljoonaa euroa (10,7). Sijoituskiinteistöomaisuuteen sitoutunut pääoma pysyi ennallaan verrattuna edelliseen tilikauteen ja oli määrältään 10,4 (10,3) miljoonaa euroa, mikä on 1,0 prosenttia pankin taseen loppusummasta.

Pankin sijoituskiinteistöomaisuuden nettotuotto oli 3,87 prosenttia (1,09).

Operatiivinen riski

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. Myös oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Myös luotto- ja kaupankäyntiprosessien eri vaiheisiin sisältyy sekä operatiivisia riskejä että luotto-, likviditeetti- ja markkinariskejä, joita on arvioitu ryhmätason operatiivisten riskien arvioinnissa. Strategiset riskit on tässä rajattu operatiivisten riskien ulkopuolelle.

Pankin liiketoiminnassa noudatetaan voimassa olevia lain säännöksiä, viranomaisten antamia määräyksiä, Finanssialan Keskusliitossa vahvistettuja hyvän pankkitavan säännöksiä sekä operatiivisten riskien hallinnan periaatteita ja järjestämistä samoin kuin muita ryhmän sisäisiä ohjeita.

Pankin hallituksella on kokonaisvastuu pankkiliiketoiminnan operatiivisesta riskistä, riskinotto- tason linjauksesta ja operatiivisten riskien hallintaan liittyvistä menettelytavoista, jotka liittyvät tunnistamiseen, mittaamiseen, rajoittamiseen, seurantaan sekä valvontaan. Pankin hallitus hyväksyy operatiivisten riskien hallinnan periaatteet ja keskeiset operatiiviset ohjeet.

Merkittävimpiin tuotteisiin, palveluihin, toimintoihin, prosesseihin ja järjestelmiin liittyvät operatiiviset riskit tunnistetaan. Operatiivisten riskien tunnistamisen kautta määritellään valvonta ja kontrollit. Osa operatiivisten riskien aiheuttamista tappioista suojataan vakuutusturvalla. Lisäksi pankin jatkuvuus- suunnitelmalla varaudutaan toiminnan merkittäviin häiriöihin. Operatiiviselle johdolle raportoidaan säännöllisesti operatiivisista riskeistä ja toteutuneista vahingoista sekä läheltä piti tilanteista.

Oikeudelliset riskit

Oikeudellisilla riskeillä tarkoitetaan pätemättömyyttä sopimuksista tai puutteellisesta dokumentaatiosta aiheutuvaa tappiota ja lain tai viranomaismääräysten rikkomisesta aiheutuvaa sanktioiden, korvausvelvollisuuden asiakasta kohtaan tai menetetyn liikearvon riskiä. Pankkitoiminnassa noudatetaan pankki- ja vakuutusalan vakioehtoja. Muita kuin vakiomuotoisia sopimuksia laadittaessa käytetään lakiasiantuntijoita sekä tarvittaessa myös ulkopuolisia asiantuntijoita.

Säännösten noudattamisesta ja koordinoinnista vastaa compliance-toiminto. Compliance-toiminto varmistaa, että lainsäädäntöä, sekä viranomaisten antamia ohjeita ja määräyksiä noudatetaan. Compliance-toiminnon vastuulla on myös valvoa, että annettuja sisäisiä ohjeita ja henkilöstöä sitovia eettisiä periaatteita sekä myös muita rahoitus- ja vakuutusmarkkinoilla vallitsevia ohjeita noudatetaan.

Liiketoimintariski

Liiketoimintariskit kuvaavat liiketoimintaympäristöstä johtuvien epävarmuuksien vaikutuksia liiketoimintaan. Liiketoimintariskit syntyvät kilpailusta, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksista sekä tuloksen muodostumisen odottamattomista heilahteluista. Liiketoimintariskit voivat syntyä myös väärän strategian valinnasta, puutteellisesta johtamisesta tai hitaasta reagoinnista toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Liiketoimintariskiä hallitaan ja minimoidaan strategia- ja liiketoimintasuunnittelun kautta.

HALLINTO JA HENKILÖSTÖ

Pankin äänivaltaiset tallettajat kokoontuivat säästöpankkikokoukseen 1.10.2018 ja valitsivat neljä tallettajien edustajaa isäntien syyskokouksessa toimitettavaan isäntien vaaliin.

Säästöpankki Optian isäntiin kuuluu 75 isäntää. Isäntien puheenjohtajana on toiminut maanmittausinsinööri Kari Tuppurainen ja varapuheenjohtajana rikoskomisario Veli Pallonen. Kevätkokouksessa isännät vahvistivat vuoden 2017 tilinpäätöksen ja myönsivät vastuuvapauden pankin hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle. Pankin tilikauden voitosta 12 177 020,82 euroa päätettiin siirtää pankin vapaan oman pääoman rahastoon edellisten vuosien voittovaroihin.

Isäntien syyskokouksessa päätettiin henkilövalinnoista. Erovuorossa olevat isännät valittiin uudelleen. Isäntien uusiksi jäseniksi valittiin Sari Lähteenen Iisalimesta, Raija Savolainen Pyhäsalmeilta ja Kari Kokko Oulusta. Isäntien puheenjohtajana jatkaa maanmittausinsinööri Kari Tuppurainen ja varapuheenjohtajana rikoskomisario Veli Pallonen. Säästöpankin tilejä ja hallintoa valittiin tarkastamaan tilintarkastusyhteisö Ernst & Young.

Säästöpankki Optian hallitukseen kuuluu kahdeksan jäsentä. Hallituksen puheenjohtajana on toiminut toimitusjohtaja Antero Savolainen ja varapuheenjohtajana johtaja Eero Halonen sekä toimitusjohtajana Kalevi Hilli. Toimitusjohtajan sijaisena on toiminut Heikki Paasonen. Hallitus kokoontui vuoden aikana yksitoista kertaa. Säästöpankki Optian isännät valitsivat syyskokouksessaan uudeksi hallituksen jäseneksi Eero Mykkäsen tilalle 1.1.2019 alkaen talousjohtaja Tiina-Liisa Liukkosen.

Hallituksen varsinaiset jäsenet:

Halonen Eero, johtaja, 2004-
Kauhanen Heikki, toimitusjohtaja, 1999-
Korkiakoski Juha, rehtori, 2013-
Lukkarinen Ilpo, toimitusjohtaja, 2012-
Mykkänen Eero, tekninen johtaja, 2001-2018
Määttä Katja, toimitusjohtaja, 2013-
Savolainen Antero, toimitusjohtaja, 2011-
Toivanen Heikki, toimitusjohtaja, 2009-

Pankin palveluksessa oli vuoden lopussa 137 henkilöä, joista kokoaikaisia oli 133 (141) ja osa-aikaisia 4 (5) henkilöä. Henkilömäärä laski vuoden aikana yhdeksällä henkilöllä. Henkilökunnan keski-ikä oli tilinpäätöshetkellä 46 vuotta.

Pankin tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy vastuunalaisena tilintarkastajana KHT Juhani Rönkkö ja varatilintarkastajana KHT Mervi Markkanen. Pankki on ulkoistanut sisäisen tarkastuksen Säästöpankkiryhmän sisäiselle tarkastukselle. Sisäisenä tarkastajana on toiminut Tuomas Angervo.

Pankin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä

Säästöpankin hallintoa hoitavat isännät, jotka ovat tallettajien edustajia. Säästöpankkikokouksessa valitut tallettajien edustajat ja isännät valitsevat isäntien syyskokouksessa isännät. Isäntien tehtävänä on valita pankin hallituksen jäsenet, vahvistaa pankin toimintaa koskevat säännöt ja yleiset ohjeet sekä käsitellä pankin tilinpäätös ja vastuuvapauden myöntäminen.

Päätökset pankin liiketoiminnasta ja strategisista asioista tekee pankin hallitus. Hallituksen työskentely perustuu vahvistettuihin ohjeisiin. Hallituksen tehtävänä on päättää merkittävimmistä pankin liiketoimintaan liittyvistä asioista. Pankin toimitusjohtaja hoitaa pankin juoksevaa hallintoa hallituksesta saamiensa ohjeiden mukaisesti. Toimitusjohtajan valitsee hallitus.

Hallitusten jäsenten ja toimitusjohtajan riippumattomuuden selvittäminen tapahtuu Finanssivalvonnan ja sen edeltäjän Rahoitustarkastuksen antamien määräysten mukaisesti. Tehtävään valittaessa sekä vuosittain hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan on annettava selvitys yhteisöistä, joissa he toimivat. Lisäksi hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan on annettava Rahoitustarkastuksen määräyksen mukainen sopivuus- ja luotettavuus selvitys tehtävää vastaanottaessaan.

Päätökset pankin liiketoiminnasta ja strategisista asioista tekee pankin hallitus. Lisäksi hallituksen tehtävänä on tehdä päätökset merkittävimmistä pankin liiketoimintaan liittyvistä asioista sekä valita pankille toimitusjohtaja. Hallituksen työskentely perustuu vahvistettuihin ohjeisiin. Pankin toimitus-

johtaja hoitaa pankin juoksevaa hallintoa hallitukselta saamisensa ohjeiden mukaisesti.

Hallitusten jäsenten ja toimitusjohtajan riippumattomuuden selvittäminen tapahtuu Finanssivalvonnan ja sen edeltäjän Rahoitustarkastuksen antamien määräysten mukaisesti. Tehtävään valittaessa sekä vuosittain hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan on annettava selvitys yhteisöistä, joissa he toimivat. Lisäksi hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan on annettava Rahoitustarkastuksen määräyksen mukainen sopivuus- ja luotettavuus selvitys tehtävää vastaanottaessaan.

Palkitsemisjärjestelmät

Säästöpankin palkitsemisessa noudatetaan Euroopan Unionin ja kansallisen lainsäädännön säännöksiä sekä Finanssivalvonnan ohjeita. Henkilöstön ja johdon palkitsemisjärjestelmä perustuu voimassa olevaan lakiin, finanssialaa koskeviin säännöksiin ja suosituksiin sekä Suomen Corporate Governance -sääntöihin.

Säästöpankki noudattaa päätettäessä toimivan johdon ja henkilökunnan palkitsemisjärjestelmästä luottolaitoslain Hallinto- ja ohjausjärjestelmien 8. lukua. Säästöpankissa ei kuitenkaan sovelleta Luottolaitoslain 8 luvun 9, 11 ja 12 §:en säännöksiä niihin palkkionsaajiin, joiden muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ei ylitä 50.000 euroa, eikä ylitä 100 %:ia palkkionsaajan kiinteän palkkion kokonaismäärästä.

Palkitsemisjärjestelmällä tarkoitetaan niitä päätöksiä, sopimuksia, toimintaperiaatteita ja menettelytapoja, joita noudatetaan johdon ja henkilöstön palkitsemisessa. Palkitsemisjärjestelmä sisältää sekä palkitsemistavan että sen kehittämiseen ja toteuttamiseen liittyvät prosessit. Palkitsemisjärjestelmää kehitetään aktiivisesti ja pitkäjänteisesti yhteenliittymän kilpailukyvyyn, hyvän taloudellisen kehityksen, kannustavuuden, sitouttamisen sekä uusien pätevien henkilöiden saatavuuden turvaamiseksi.

Palkitsemisen periaatteet ovat liiketoimintastrategian, tavoitteiden ja arvojen mukaisia sekä vastaa pitkän aikavälin etua. Palkitsemisjärjestelmä on yhdenmukainen pankin hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa ja toteutetaan aina voimassa

olevien riskienhallintaperiaatteiden puitteissa. Palkitseminen ei kannusta toiminnassa riskinottoon, joka ylittää pankin riskinkantokyvyn perusteella määritellyn tai muuten kestävän riskitason.

Toimitusjohtajan työsuhteen ehdot ja edut hyväksyy pankin hallitus. Hallituksen sekä isäntien jäsenille maksetaan kokouskohtainen palkkio. Hallituksen puheenjohtaja saa kokouspalkkion lisäksi kuukausikohtaisen palkkion. Pankilla on käytössä palkitsemisjärjestelmä, jonka perusteella henkilökunnalle toimitusjohtaja mukaan lukien voidaan maksaa enintään 3 kuukauden palkkaa vastaava määrä asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Palkitsemisjärjestelmän tavoitteena on palkita henkilökunnan suorituksia pankin strategian mukaisten tavoitteiden saavuttamisesta.

Palkitsemisen perusteena oleva kokonaiskompensaatio jakautuu kiinteään ja muuttuvaan palkanosaan. Muuttuva palkanosa käsittää sekä lyhyen että pitkän aikavälin palkitsemisen.

Mikäli muuttuvan palkkion määrä ylittää 50.000 euroa, huomioidaan että sen maksamisen on suoritettava muuna kuin käteissuorituksena. Yli 50.000 euron ylittäviä palkkioita varten on oltava ennen palkitsemiskauden alkua palkitsemisessa käytettävä sijoitusinstrumentti, mikä on vaihdettavissa joko ydinpääomaksi tai joiden kirjanpitoarvoa voidaan alentaa. Rahoitusvälineiden on heijastettava yrityksen oman pääoman tai luottokelpoisuuden muutoksia.

Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, jonka ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua jäsenluottolaitokselle tai yhtiölle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), ja jos hänelle aiotaan maksaa yli 50.000 vuosipalkkio, noudatetaan luottolaitoslaissa määritettyä muuttuvien palkkioiden maksamisen lykkäämistä. Merkittävä osa vähintään 40 prosenttia määritellystä muuttuvan palkkion kokonaismäärästä lykätään ja maksetaan aikaisintaan 3-5 vuoden kuluessa ansaintajaksosta. Lykkäysajan pituutta arvioitaessa otetaan huomioon henkilön riskiprofiili ja liiketoiminnan luonne.

Säästöpankissa on tunnistettu merkittävät riskinottajahenkilöt, jotka voivat vaikuttaa pankin riskiprofiiliin tai toiminnallaan aiheuttaa pankille merkittävää taloudellista riskiä. Sisäinen tarkastus todentaa

vähintään kerran vuodessa, että Säästöpankkiliitto osk:n hallituksen päättämiä palkitsemisjärjestelmiä on säästöpankissa noudatettu. Pilari III:n mukaiset palkitsemista koskevat tiedot julkistetaan Säästöpankkiryhmän tilinpäätöksessä. Tilinpäätös on luettavissa Säästöpankkiryhmän kotisivuilla.

Keskeisimmät ulkoistetut toiminnot

Pankin keskeiset tietojärjestelmät on ulkoistettu Oy Samlink Ab:hen, josta säästöpankit yhdessä omistavat enemmistön. Pankin kirjanpito hoidetaan Paikallispankkien PP-Laskenta Oy:ssä, joka oli aiemmin Oy Samlink AB:n täysin omistama yritys. Säästöpankkiliitto osk osti tasaosuuksin kolmen muun pankkiryhmän kanssa PP-Laskennan koko osakekannan Oy Samlink Ab:lta 31.8.2018. Maksujenvälityksessä pankki käyttää Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj:n maksujenvälitys- ja clearingpalveluja ja rahahuollossa Automatia Pankkiautomaatit Oy:n rahahuoltojärjestelmää.

Yhteiskuntavastuu

Säästöpankki Optian yhteiskuntavastuulla tarkoitetaan pankin vastuuta yritystoimintansa vaikutuksista ympäröivään yhteiskuntaan ja yrityksen sidosryhmiin. Paikallispankkina Säästöpankki Optialle on tärkeää kantaa omalta osaltaan vastuunsa ympäröivästä yhteiskunnasta. Säästöpankki Optia huolehtii työnantajavelvoitteiden noudattamisesta. Pankin tuloksesta maksettiin vuonna 2018 yhteisöjen tuloveroa 0,5 miljoonaa euroa. Omalla toiminnallaan pankki edisti toimialueensa aktiivisuutta tukemalla alueen yhteisöjä ja yhdistyksiä 0,2 miljoonalla eurolla vuoden 2018 aikana.

Olennot tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Suomenniemen Säästöpankin ja Säästöpankki Optian hallitukset ovat yhdessä allekirjoittaneet 29.1.2019 sulautumissuunnitelman, jossa Suomenniemen Säästöpankki sulautuu Säästöpankki Optiaan. Sulautuminen tapahtuu siten, että Suomenniemen Säästöpankin varat ja velat siirtyvät selvitysmenettelyttä Säästöpankki Optialle. Liiketoiminnan yhdistämisen taustalla on toiminnan tehostaminen sekä sulautumiseen osallistuvien säästöpankkien liiketoiminnan kilpailukyvyyn ja kasvun

turvaaminen. Lopullinen päätös sulautumisesta tehdään molempien pankkien isäntien kokouksissa.

Säästöpankkiryhmä on allekirjoittanut 23.1.2019 sopimuksen yhdysvaltalaisen Cognizant Technology Solutionsin kanssa peruspankkijärjestelmän uudistamisesta. Osana sopimuskokonaisuutta Cognizant ostaa Säästöpankki Optialta Samlink Ab:n osakkeet. Cognizant Technology Solutions toimittaa Temenos T24 ja Temenos Payment Hub (TPH) -ohjelmistoihin perustuvan uuden peruspankkijärjestelmän, joka tehostaa prosesseja ja toimintaa tehden niistä kustannustehokkaampia muun muassa skaalautuvuutensa ansiosta. Osakekaupalla on lievä positiivinen vaikutus Säästöpankki Optian vuoden 2019 liikevoittoon.

Liiketoiminnan kehitys vuonna 2019

Pankin asiakasliiketoiminnan arvioidaan kehittyvän tasaisesti vuoden 2019 aikana. Pankin tuloskehityksen arvioidaan paranevan vuoden 2018 tasolta, jos korkotasossa tai sijoitusmarkkinoilla ei tapahdu voimakkaita muutoksia. Mikäli korkotaso nousee lievästi, on tällä pankin tulokseen positiivinen vaikutus. Voimakas korkotason nousu voi kuitenkin aiheuttaa arvonalentumistappioiden lisääntymisen. Mikäli osakekurssit laskevat, on tällä pankin tulokseen negatiivinen vaikutus. Kilpailutilanteen pysyessä kireänä pankin saamat marginaalit voivat laskea, jolla voi olla pankin tulosta heikentävä vaikutus.

Hallituksen esitys voitonjakokelpoisten varojen käytöstä

Säästöpankki Optian voitonjakokelpoiset varat ovat 164 730 140,74 euroa, josta tilikauden voitto on 2 280 980,38 euroa.

Hallitus ehdottaa isäntien kokoukselle, että tilikauden voitto 2 280 980,38 euroa siirretään edellisten tilikausien voittovaroihin.

Pankin taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Pankin maksuvalmius on hyvä eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan pankin maksukykyä.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Kulu-tuotto -suhde, %

$$\frac{\text{Hallintokulut + poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä + liiketoiminnan muut kulut}}{\text{Korkokate + tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista + nettopalkkiotuotot + arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot + myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot + suojauslaskennan nettotulos + sijoituskiinteistöjen nettotuotot + liiketoiminnan muut tuotot + osuus osakkuusyritysten tuloksesta}} \times 100$$

Koko pääoman tuotto (ROA)

$$\frac{\text{Liikevoitto/-tappio - Tuloverot}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

Omavaraisuusaste

$$\frac{\text{Oma pääoma ja vähemmistön osuus + Tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verovelalla vähennettynä}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$$

Vakavaraisuussuhde

$$\frac{\text{Omat varat yhteensä}}{\text{Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä}} \times 8 \%$$

Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin

$$\frac{\text{Ydinpääoma (CET1)}}{\text{Riskipainotetut vastuut yhteensä}} \times 100$$

Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa riskipainotettuihin eriin

$$\frac{\text{Ensisijainen pääoma (T1)}}{\text{Riskipainotetut vastuut yhteensä}} \times 100$$

Omat varat yhteensä (TC) suhteessa riskipainotettuihin eriin

$$\frac{\text{Omat varat yhteensä (TC)}}{\text{Riskipainotetut vastuut yhteensä}} \times 100$$

TILINPÄÄTÖS

Säästöpankki Optian tuloslaskelma

		1.1. - 31.12.2018 eur	1.1. - 31.12.2017 eur
Korkotuotot	(2.1)	27 497 720,53	28 099 906,14
Korkokulut	(2.1)	-4 278 451,89	-4 637 063,50
KORKOKATE		23 219 268,64	23 462 842,64
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	(2.2)	860 227,56	319 382,53
Palkkiotuotot	(2.3)	16 581 092,33	15 507 616,91
Palkkiokulut	(2.3)	-2 429 146,72	-1 957 779,48
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	(2.4)	-9 229 575,63	-65 090,48
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat nettotuotot	(2.5)	354,64	
Myytävikissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	(2.6)		4 665 381,69
Suojauslaskennan nettotulos	(2.7)	-40 241,89	-574,00
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	(2.8)	212 257,56	47 345,52
Liiketoiminnan muut tuotot	(2.9)	1 206 742,01	1 091 100,02
Hallintokulut		-20 033 333,11	-19 560 259,04
Henkilöstökulut	(2.10)	-9 028 950,97	-9 701 392,71
Muut hallintokulut	(2.11)	-11 004 382,14	-9 858 866,33
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	(2.12)	-1 079 550,53	-718 223,74
Liiketoiminnan muut kulut	(2.9)	-4 619 067,88	-4 173 845,59
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoon kirjattavista rahoitusvaroista	(2.13)	-1 893 091,30	
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista	(2.14)		-3 707 030,60
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot sekä arvonalentumistappiot(2.13)		44 442,16	0,00
LIIKEVOITTO		2 800 377,84	14 910 866,38
Tilinpäätössiirrot		0,00	663 867,22
Tuloverot		-519 397,46	-3 397 712,78
"VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO VEROJEN JÄLKEEN"		2 280 980,38	12 177 020,82
TILIKAUDEN VOITTO		2 280 980,38	12 177 020,82

Säästöpankki Optian tase

VASTAAVAA

		31.12.2018 eur	31.12.2017 eur
Käteiset varat		935 838,34	1 276 377,94
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset		20 755 195,00	14 005 533,00
Saamiset luottolaitoksilta	(1.1)	115 912 685,47	114 740 993,98
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	(1.1)	1 099 547 044,12	1 020 260 832,01
Saamistodistukset	(1.2)	52 697 131,85	78 251 373,49
Julkisyhteisöiltä		564 529,00	552 461,50
Muilta		52 132 602,85	77 698 911,99
Osakkeet ja osuudet	(1.3)	176 003 438,37	154 069 816,69
Johdannais sopimukset	(1.5)	1 434 232,65	2 027 035,14
Aineettomat hyödykkeet	(1.6)	4 031 843,86	3 093 662,05
Aineelliset hyödykkeet		20 371 251,92	20 624 905,24
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	(1.7)	9 915 342,26	9 868 081,25
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	(1.7)	9 702 936,19	9 903 398,70
Muut aineelliset hyödykkeet		752 973,47	853 425,29
Muut varat	(1.8)	1 259 994,85	114 599,22
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	(1.9)	9 950 562,27	6 931 857,92
Laskennalliset verosaamiset	(1.16)	211 220,49	38 417,63
VASTAAVAA YHTEENSÄ		1 503 110 439,19	1 415 435 404,31

VASTATTAVAA

		31.12.2018 eur	31.12.2017 eur
VIERAS PÄÄOMA			
Velat luottolaitoksille	(1.11)	290 224 900,62	301 076 701,79
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	(1.12)	986 297 045,90	879 637 396,42
Talletukset		981 244 888,44	879 062 942,13
Muut velat		5 052 157,46	574 454,29
Muut velat	(1.13)	6 096 796,29	10 918 967,59
Siirtovelat ja saadut ennakot	(1.15)	3 732 435,12	5 294 072,10
Laskennalliset verovelat	(1.16)	364 072,88	2 128 559,33
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		1 286 715 250,81	1 199 055 697,23
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ			
Vapaaehtoiset varaukset		42 202 124,55	42 202 124,55
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ YHTEENSÄ		42 202 124,55	42 202 124,55
OMA PÄÄOMA (1.20)			
Peruspääoma		336,37	336,37
Muut sidotut rahastot		9 462 586,72	17 211 743,99
Vararahasto		8 851 177,20	8 851 177,20
Käyvän arvon rahasto		611 409,52	8 360 566,79
Edellisten tilikausien voitto		162 449 160,36	144 788 481,35
Tilikauden voitto		2 280 980,38	12 177 020,82
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		174 193 063,83	174 177 582,53
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		1 503 110 439,19	1 415 435 404,31

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET

		31.12.2018 eur	31.12.2017 eur
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset			
Takaukset ja pantit		14 222 362,61	15 232 044,67
Muut		287 300,00	312 300,00
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset			
Muut		82 047 113,31	64 080 174,43
Tase-ero		0,00	0,00

SÄÄSTÖPANKKI OPTIAN RAHOITUSLASKELMA

	1.1.-31.12.2018 eur	1.1.-31.12.2017 eur
Liiketoiminnan rahavirta		
Varsinaisen toiminnan voitto verojen jälkeen	2 951 947,63	12 177 020,82
Tilikauden oikaisut	3 132 812,99	3 825 259,97
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-85 018 224,17	-13 232 509,81
Saamistodistukset	15 392 962,99	20 566 009,36
Saamiset luottolaitoksilta	-709 044,03	20 102 332,89
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	-80 698 258,72	-22 156 078,47
Osakkeet ja osuudet	-17 738 341,68	-43 046 444,34
Muut varat	-1 265 542,73	11 301 670,75
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	90 257 060,69	5 295 164,49
Velat luottolaitoksille	-10 851 801,17	90 986 622,92
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	106 418 432,06	-24 628 490,34
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	-62 413 234,83
Muut velat	-5 309 570,20	1 350 266,74
Maksetut tuloverot	-5 015 793,66	-2 320 981,54
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	6 307 803,48	5 743 953,93
Investointien rahavirta		
Investoinnit osakkeisiin ja osuuksiin, lisäykset	-4 195 600,00	-6 225 320,00
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-2 005 091,84	-3 365 968,21
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	15 000,00	138 600,00
Investointien rahavirta yhteensä	-6 185 691,84	-9 452 688,21
Rahavarojen nettomuutos	122 111,64	-3 708 734,28
Rahavarat tilikauden alussa	107 373 616,03	111 082 350,31
Rahavarat tilikauden lopussa	107 495 727,67	107 373 616,03
Rahavarat muodostuvat seuraavista tase-eristä:		
Käteiset varat	935 838,34	1 276 377,94
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	106 559 889,33	106 097 238,09
Yhteensä	107 495 727,67	107 373 616,03
Lisätiedot rahoituslaskelmaan:		
Saadut korot	27 942 424,48	28 297 545,92
Maksetut korot	4 311 140,74	4 511 818,87
Saadut osingot	860 227,56	319 382,53
Tilikauden oikaisut:		
Tilinpäätössiirrot	0,00	-663 867,22
Tuloslaskelman verot	-151 569,79	3 397 712,78
Odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot	1 848 649,14	0,00
Käyvän arvon muutokset	47 527,77	96 018,48
"Poistot ja arvonalentumiset aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä"	1 250 604,09	1 131 983,99
Muut oikaisut	137 601,78	-136 588,06
Yhteensä	3 132 812,99	3 825 259,97

LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Säästöpankki Optia kuuluu Säästöpankkien yhteenliittymään ja pankin tilinpäätös yhdistellään Säästöpankkiryhmän yhdisteltyyn tilinpäätökseen.

Säästöpankkiryhmä on Suomen vanhin pankkiryhmä, joka koostuu Säästöpankkien yhteenliittymän muodostaneista Säästöpankeista, Keskusyhteisönä toimivasta Säästöpankkiliitosta sekä pankkien yhdessä omistamista tytä- ja osakkuusyhtiöistä. Säästöpankit ovat itsenäisiä alueellisia ja paikallisia pankkeja. Yhdessä Säästöpankit muodostavat pankkiryhmän, jossa yhdistyvät paikallisuus ja valtakunnallisuus. Säästöpankkien perustehtävä on edistää säästäväisyyttä ja asiakkaidensa taloudellista hyvinvointia lähellä asiakasta. Säästöpankit keskittyvät vähittäispankkitoimintaan, erityisesti päivittäisasiain, säästämisen ja sijoittamisen sekä lainaamisen palveluihin. Tuote- ja palveluvalikoimaa täydentävät Säästöpankkiryhmään kuuluvien tuote-yhtiöiden kanssa tuotettavat muut finanssialan palvelut ja tuotteet. Jäsensäästöpankkien omistamat tuote- ja palveluyhtiöt tukevat ja edistävät Säästöpankkiryhmän liiketoimintaa joko vastuullaan olevien tuotteiden tai keskitetyn palvelutuotannon kautta. Ryhmän merkittävimmät tuote-yhtiöt ovat Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj, Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj, Sp-Henkivakuutus Oy, Sp-Rahastoyhtiö Oy, Säästöpankkipalvelut Oy sekä Sp-Koti Oy.

Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt muodostavat yhteenliittymästä annetussa laissa määritellyn taloudellisen kokonaisuuden, jossa Säästöpankkiliitto osk ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. Säästöpankkien yhteenliittymän muodostavat yhteenliittymän keskusyhteisönä toimiva Säästöpankkiliitto osk, 23 säästöpankkia, Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj ja Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj sekä edellä mainittujen konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset, Säästöpankkipalvelut Oy ja Sp-Rahastoyhtiö Oy.

Säästöpankkiryhmän laajuus eroaa Säästöpankkien yhteenliittymän laajuudesta siinä, että Säästöpank-

kiryhmään kuuluu myös muita yhteisöjä kuin luotto- ja rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä. Näistä merkittävimmät ovat Sp-Henkivakuutus Oy ja Sp-Koti Oy. Säästöpankkiliitto osk toimii koko Säästöpankkiryhmän ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastavana keskusyhteisönä. Säästöpankkiryhmä ei muodosta kirjanpitolaissa määriteltyä konsernia eikä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa määriteltyä konsolidointiryhmää, sillä Säästöpankkiliitto osk:lla ja sen jäsenpankeilla ei ole toisiinsa nähden yleisten konsernilaskentaperiaatteiden tarkoittamaa määräysvaltaa. Tämän vuoksi Säästöpankkiryhmälle ei voida määritellä emoyhtiötä.

Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä säädetään, että Säästöpankkien yhteenliittymän keskusyhteisön Säästöpankkiliitto osk:n on laadittava Säästöpankkiryhmän yhdistelty tilinpäätös. Yhdistelty tilinpäätös on laadittava keskusyhteisö Säästöpankkiliitto osk:n ja sen jäsenluottolaitosten tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten yhdistelmänä. Yhdistelty tilinpäätös käsittää myös sellaiset yhteisöt, joissa edellä tarkoitetuilla yhteisöillä yhdessä on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta. Säästöpankkiliitto osk:n hallitus on vastuussa tilinpäätöksen laatimisesta. Tilinpäätös laaditaan Säästöpankkiryhmän muodostamasta taloudellisesta kokonaisuudesta. Yhdisteltyä tilinpäätöstä varten Säästöpankkiryhmässä sovelletaan yhtenäisiä tilinpäätösperiaatteita. Jäljennös Säästöpankkiryhmän tilinpäätöksestä on saatavissa osoitteesta www.saastopankki.fi tai Säästöpankkiliiton toimitiloista käyntiosoitteesta Teollisuuskatu 33, 00510 Helsinki.

Pankit laativat erillistilinpäätöksensä kirjanpito- ja luottolaitoslain säännösten, valtiovarainministeriön luottolaitoksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä antaman asetuksen (698/2014) sekä Finanssivalvonnan Määräykset ja ohjeet 2/2016 Rahoitussektorin kirjanpito, tilinpäätös ja toimintaker-tomus mukaisesti.

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Luottolaitoslain 12 luku 10 §:ään perustuen tytä- ja osakkuusyhtiöt, joiden taseen loppusumma on

alle yksi prosentti emopankin taseen loppusummas-
ta ja vähemmän kuin 10 miljoonaa euroa, voidaan
jättää konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle. Tytäryri-
tyksillä ei ole olennaista vaikutusta konsernin tu-
lokseen eikä taseeseen. Konsernin tilinpäätös an-
taa poisjättämisestä huolimatta oikean ja riittävän
kuvan konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudel-
lisesta asemasta. Tiedot konsernitilinpäätökseen
yhdistellyistä ja yhdistelemättömistä tytär- ja osak-
kuusyhtiöistä on esitetty liitetiedossa 5.1.

Ulkomaan rahan määräiset erät

Euroalueeseen kuulumattomiin valuuttoihin sidotut
ulkomaan rahan määräiset varat ja velat on muun-
nettu euroiksi Euroopan Keskuspankin noteeraa-
maan tilinpäätöspäivän keskikurssiin.

Arvostuksessa syntyneet kurssierot on kirjattu tu-
loslaskelmassa valuuttatoiminnan nettotuottoihin.

Rahoitusinstrumentit

IFRS 9 standardi korvasi aiemmin voimassa olleen
IAS 39 standardin kokonaisuudessaan 1.1.2018 al-
kaen. IFRS 9:n käyttöönotto on vaikuttanut mer-
kittävästi Säästöpankki Optian tilinpäätöksen laa-
timisperiaatteisiin rahoitusvarojen ja -velkojen
luokittelun ja arvostamisen sekä rahoitusvarojen
arvonalentumisen osalta. Liitetietojen vertailuku-
ja ei ole päivitetty IFRS 9:n käyttöönoton seuraukse-
na standardin siirtymäsäännösten mukaisesti, ja lii-
tetiedot eivät näin ollen ole täysin vertailukelpoisia
edellisen vuoden vastaavien tietojen kanssa. IFRS
9:n käyttöönoton vaikutukset 5 484 tuhatta euroa
kirjattiin suoraan edellisten tilikausien voittovaro-
ihin ja -4 535 tuhatta euroa siirtymävaiheen 1.1.2018
avaavaan taseeseen.

Oman pääoman täsmäytys IAS 39:n ja IFRS 9:n välillä

	31.12.2017	Muutos	1.1.2018
Käyvän arvon rahasto	8 361		
Uudelleenarvostus			
Odotettavissa olevat luottotappiot		169	
Yhteensä			169
Uudelleenluokittelu			
Käyvän arvon rahaston siirto		-5 838	
Yhteensä			-5 838
Laskennallisen veron muutos		1 134	
Käyvän arvon rahasto yhteensä	8 361	-4 535	3 826
Edellisten tilikausien voitto (-tappio)	156 966		
Uudelleenarvostus			
Arvonalentumisten purku 31.12.2017		8 789	
Odotettavissa olevat luottotappiot		-8 611	
Yhteensä			178
Uudelleenluokittelu			
Käyvän arvon rahaston siirto		5 838	
Yhteensä			5 838
Laskennallisen veron muutos		-532	
Edellisten tilikausien voitto (-tappio)	156 966	5 484	162 449
Oma pääoma yhteensä *	174 178	949	175 127

* Oma pääoma per 1.1.2018 sisältäen myös oman pääoman muut erät. Laskelmassa on kuvattu IFRS 9 -siirtymän vaikutus käyvän arvon rahas-
toon ja edellisten tilikausien voittoon (-tappioon).

IFRS 9:n standardi toi mukanaan uuden odotettavis-
sa olevien luottotappioiden mallin arvonalentumis-
ten laskemiseen korvaten samalla IAS 39:ssä käy-
tetyyn mahdollisen arvonalentumisen periaatteen.
Odotettavissa olevan luottotappion määrä laske-
taan arvioimalla rahoitusvaroihin liittyvää luottoris-
kiä ja erityisesti sitä, onko rahoitusvaran luottoris-
ki kasvanut merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen

jälkeen. Odotettavissa oleva luottotappio (ECL) kir-
jataan vieraan pääoman ehtoïsille instrumenteille,
jotka on luokiteltu jaksotettuun hankintamenuon tai
käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kaut-
ta, sisältäen myös luottolupaukset, annetut takauk-
set sekä myyntisaamiset.

Säästöpankki Optian 1.1.2018 odotettavissa olevat

luottotappiot olivat 8 611 tuhatta euroa ja 31.12.2018 7 037 tuhatta euroa. Tilinpäätöksessä 2017 esitettyjä siirtymävaiheen odotettavissa olevia luottotappioita on tarkennettu laskentamallin muutoksen johdosta. Tilinpäätöksessä 2017 esitetty 1.1.2018 odotettavissa olevien luottotappioiden vaikutus oli -10 209 tuhatta euroa ja tarkennetun laskentamallin jälkeen -8 611 tuhatta euroa. Laskentamallin tarkennuksen johtuva muutos oli 1 598 tuhatta euroa odotettavissa olevia luottotappiota pienentävä esitettyyn avaavaan taseeseen 1.1.2018.

Päätettäessä rahoitusvaran luokittelusta ja arvostamisesta, IFRS 9:n mukaisesti kaikki rahoitusvarat, pois lukien oman pääoman ehtoiset instrumentit ja johdannaiset, arvioidaan sekä käytössä olevia liike-

toimintamalleja rahoitusvarojen hallinnointiin, että instrumentin sopimukseen perustuvien kassavirtojen luonnetta. Luokittelu ja arvostaminen on kuvattu tarkemmin edempänä kohdassa Rahoitusvarojen luokittelu ja luokittelun määrittely. Rahoitusvarojen luokitteluun liittyen IAS 39:n mukaiset luokat, (käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat, myytävissä olevat, eräpäivään asti pidettävät sekä lainat ja muut saamiset) on korvattu IFRS 9:n mukaisilla luokilla:

- Jaksotettu hankintameno (AC)
- Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (käyvän arvon rahasto) (FVOCI)
- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat (FVTPL)

Säästöpankki Optian odotettavissa olevat luottotappiot rahoitusvaraluokittain:

	Pääomat 1.1.2018	Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) 1.1.2018	Pääomat 31.12.2018	Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) 31.12.2018
Jaksotettu hankintameno (AC)	1 245 503	8 442	1 404 969	6 912
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (käyvän arvon rahasto) (FVOCI)	71 568	169	56 039	125
Yhteensä	1 317 071	8 611	1 461 008	7 037

Rahoitusvarojen luokittelu ja arvostaminen IAS 39:n ja IFRS 9:n mukaisesti 1.1.2018 tilanteesta:

Tuhatta euroa	Luokittelu IAS 39	Luokittelu IFRS 9	Kirjanpitoarvo IAS 39 31.12.2017	Kirjanpitoarvo IFRS 9 1.1.2018
Käteiset varat	Lainat ja muut saamiset	Jaksotettu hankintameno	1 276	1 276
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	Lainat ja muut saamiset	Jaksotettu hankintameno	114 741	114 741
Lainat ja saamiset yleisöltä	Lainat ja muut saamiset	Jaksotettu hankintameno	1 020 261	1 020 961
Johdannaisinstrumentit	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	2 027	2 027
Sijoitukset	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	141 095	141 095
	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	104 679	104 679
	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	552	552

Rahoitusvelkojen luokitteluun ei ole IFRS 9:n myötä tullut merkittävää muutosta, jolla olisi vaikutusta Säästöpankkiryhmään.

Rahoitusvarojen siltalaskelma IAS 39:n ja IFRS 9:n välillä kirjanpitoarvoin esitettynä:

Rahoitusvarat (tuhatta euroa)	IAS 39 Kirjanpitoarvo		IFRS 9 kirjanpitoarvo	
	31.12.2017	Uudelleenluokittelu	Uudelleenarvostus	1.1.2018
Jaksotettu hankintameno				
Käteiset varat				
Tase 31.12.2017	1 276			
Tase 1.1.2018				1 276
Lainat ja saamiset luottolaitoksilta				
Tase 31.12.2017	114 741			
Uudelleenarvostus				
Tase 1.1.2018				114 741
Lainat ja saamiset yleisöltä				
Tase 31.12.2017	1 020 261			
Uudelleenarvostus			700	
Tase 1.1.2018			700	1 020 961
Jaksotettu hankintameno yhteensä	1 136 278		700	1 136 979
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Sijoitukset				
Tase 31.12.2017	245 774			
Luokittelu - Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (oman pääoman ehtoiset)		-33 111		
Luokittelu - Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (vieraan pääoman ehtoiset)		-71 568		
Luokittelu - Käypään arvoon tulosvaikutteisesti		-141 095		
Tase 1.1.2018				
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (vieraan pääoman ehtoiset)				
Sijoitukset				
Luokittelu - myytävissä olevista rahoitusvaroista		71 568		71 568
Tase 1.1.2018		71 568		71 568
Rahoitusvarat (tuhatta euroa)	IAS 39 Kirjanpitoarvo	Uudelleenluokittelu	Uudelleenarvostus	IFRS 9 kirjanpitoarvo
	31.12.2017			1.1.2018
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (oman pääoman ehtoiset)				
Sijoitukset				
Luokittelu - myytävissä olevista rahoitusvaroista		33 111		33 111
Tase 1.1.2018		33 111		33 111
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta yhteensä		104 679		104 679
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti				
Johdannaisinstrumentit	2 027			2 027
Sijoitukset	552			552
Tase 31.12.2017	2 579			2 579
Luokittelu - myytävissä olevista rahoitusvaroista		141 095		141 095
Tase 1.1.2018	2 579	141 095		143 674
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti yhteensä	2 579	141 095		143 674

Suojauslaskennan osalta on valittu siirtymäsääntösten mukaisesti sovellettavan IFRS 9:n vaatimuksia suojauslaskennassa vain yleisen suojauslaskennan osalta, portfoliosuojauksen osalta jatketaan IAS 39:n mukaista soveltamista.

Rahoitusvarat ja –velat

Alkuperäinen kirjaaminen

Rahoitusvaroihin tai velkoihin kuuluva erä kirjataan taseeseen silloin ja vain silloin, kun yhteisöstä tulee instrumentin sopimusehtojen osapuoli. Rahoitusvarojen selvityspäiväkäytännön mukaisesti Säästöpankki Optiassa tällaiset ostot ja myynnit merkitään taseeseen tai kirjataan pois taseesta kaupantekopäivän mukaisesti.

Alkuperäisen arvostamisen yhteydessä rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluva erä arvostetaan käypään arvoon, ja jos kyseessä on muu kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattava rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka, siihen lisätään tai siitä vähennetään hankkimisesta tai liikkeeseenlaskusta välittömästi johtuvat transaktiomenot. Nämä transaktiomenot kirjataan tulosvaikutteisesti. Heti alkuperäisen kirjaamisen jälkeen käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta ja jaksotettuun hankintamenuon arvostettaville rahoitusvaroilta kirjataan odotettavissa oleva luottotappio (ECL), minkä seurauksena kirjanpidollinen tappio kirjataan tulosvaikutteisesti lainan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä.

Rahoitusvarojen luokittelu ja luokittelun määrittely

Liiketoimintamallin arviointi

Säästöpankki Optiassa määritetään liiketoimintamalli niin, että se parhaiten heijastaa sitä periaatetta, kuinka rahoitusvarojen ryhmiä hallinnoidaan tavoitellun liiketoiminnallisen periaatteen mukaisesti.

Liiketoimintamallilla tarkoitetaan sitä, kuinka pankki hallinnoi rahoitusvarojaan rahavirtojen kerryttämiseksi. Toisin sanoen liiketoimintamalli ratkaisee, syntyvätkö rahavirrat sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämisestä, rahoitusvarojen myynnistä vai näistä molemmista. Tämän vuoksi tätä arviointia ei tehdä sellaisten skenaarioiden perusteella, joiden yhteisö ei kohtuudella odota toteutuvan, kuten ns. ”kauhuskenaarioiden” tai ”stressiskenaarioiden” perusteella. Jos rahavirrat realisoituvat tavalla, joka

poikkeaa yhteisöllä sen liiketoimintamallin arviointiajankohtana olleista odotuksista, tästä ei aiheudu yhteisön tilinpäätökseen aiempia kausia koskevaa virhettä eikä tämä myöskään muuta jäljellä olevien kyseisen liiketoimintamallin mukaisesti pidettävien rahoitusvarojen luokittelua, kunhan yhteisö on ottanut huomioon kaiken merkityksellisen informaation, joka on ollut saatavilla aikana, jolloin se on tehnyt liiketoimintamallin arvioinnin.

Rahavirtakriteerien arviointi

Liiketoimintamallin määrittämisen jälkeen tulee arvioida rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimukseen perustuvat rahavirtaominaisuudet, joiden perusteella voidaan tehdä päätös rahoitusvaran luokittelusta.

Rahavirtakriteerien testauksessa pääomalla tarkoitetaan rahoitusvaroihin kuuluvan erän käypää arvoa alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä, joka voi muuttua sopimuksen juoksuaikana. Sopimukseen liittyvä korko sisältää korvauksen rahan aika-arvosta, tietynä ajanjaksona jäljellä olevaan pääomamäärään liittyvästä luottoriskistä ja muista perustyyppiseen lainanottoon liittyvistä riskeistä ja menoista sekä voittomarginaalin.

Rahavirtakriteereitä arvioidessa käydään läpi, ovatko sopimukseen perustuvat rahavirrat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua, esim. korko sisältää vain korvauksen rahan aika-arvosta, luottoriskistä ja muista lainaamiselle tyypillisistä riskeistä. Mikäli sopimusehdot sisältävät sellaisia tekijöitä, joita ei voida pitää lainaamiselle tyypillisinä ehtoina, luokitellaan rahoitusvara käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi.

Säästöpankki Optialla on käytössä seuraavat IFRS 9:n mukaiset rahoitusvarojen luokat:

- Jaksotettu hankintameno (AC)
- Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (käyvän arvon rahasto) (FVO-CI)
- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat (FVTPL)

Jaksotettu hankintameno

Rahoitusvaroihin kuuluva erä arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon, jos molemmat seuraavista ehdoista täyttyvät:

- rahoitusvaroihin kuuluvaa erää pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoitteena on rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi ja
- rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimusehdoissa määrätään tiettyinä ajankohtina toteutuvista rahavirroista, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua.

Myynnit luokasta jaksotettu hankintameno:

Rahoitusvaroja, joita pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoitteena on rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi, hallinnoidaan rahavirtojen realisoimiseksi keräämällä sopimukseen perustuvia maksuja instrumentin voimassaoloaikana. Toisin sanoen yhteisö hallinnoi salkkuun sisältyviä varoja kerätäkseen nämä tietyt sopimukseen perustuvat rahavirrat (sen sijaan että se hallinnoisi salkun kokonaistuottoa, joka saadaan sekä varojen hallussapidosta, että niiden myynnistä). Ratkaistaessa, toteutuuko rahavirtojen realisointi keräämällä rahoitusvarojen sopimukseen perustuvat rahavirrat, on otettava huomioon aiemmillä kausilla toteutuneiden myyntien toteutumistiheys, arvo ja ajoitus, näihin myynteihin johtaneet syyt sekä odotukset tulevasta myyntitoiminnasta.

Käypään arvoon muiden laajan tuloksen kautta arvostettavat

Rahoitusvaroihin kuuluva erä on arvostettava käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta, jos molemmat seuraavat ehdot täyttyvät:

- rahoitusvaroihin kuuluvaa erää pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoite saavutetaan sekä keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja, että myymällä rahoitusvaroja ja
- rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimusehdoissa määrätään tiettyinä ajankohtina toteutuvista rahavirroista, jotka koostuvat yksinomaan koronmaksuista ja pääoman takaisinmaksuista

Pankissa voidaan tehdä päätös, jonka mukaan oman pääoman ehtoiset sijoitusten kirjauspaikaksi valitaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä peruuttamattomasti arvostaminen käypään arvon muiden laajan tuloksen erien kautta. Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien -luokkaan kirjatut oman pääoman ehtoiset rahoitusvarat arvostetaan kirjanpidossa käypään arvoon ja arvon muutos kirjataan laskennallisella verolla vähennettynä laajaan tuloslaskelmaan. Oman pääoman ehtoista sijoituksesta saatavat osingot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun oikeus maksuun saadaan, osakkeesta saatavat pääomanpalaukset kirjataan laajaan tuloslaskelmaan.

Velkainstrumenttien osalta arvostus kirjanpidossa tehdään käypään arvoon ja arvon muutos kirjataan laskennallisella verolla ja odotettavissa olevalla luototappiolla vähennettynä laajaan tuloslaskelmaan.

Rahoitusvarasta luovuttaessa tai myytessä saatu voitto tai tappio käypään arvoon laajan tuloksen kautta arvostettaessa kirjataan velkainstrumenttien osalta tulosvaikutteisesti. Oman pääoman ehtoisten instrumenttien osalta käyvän arvon rahastoon kertynyttä realisoitumatonta voittoa tai tappiota ei siirretä tulosvaikutteiseksi missään vaiheessa vaan kirjaus tehdään oman pääoman sisällä edellisten tilikausien voittovaroihin.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvarat

Kaikki sellaiset erät, jotka eivät ole jaksotettuun hankintamenuon tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavia, kuuluvat käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi. Rahoitusvara voidaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä kuitenkin nimenomaisesti luokitella peruuttamattomasti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi, jos näin toimimalla poistetaan arvostamiseen tai kirjaamiseen liittyvä epäjohdonmukaisuus tai vähennetään merkittävästi tällaista epäjohdonmukaisuutta, joka muutoin aiheutuisi varojen tai velkojen arvostamisesta tai niistä johtuvien voittojen tai tappioiden kirjaamisesta erilaisilla perusteilla

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellaan myös sellaiset vieraan pääoman ehtoiset sijoitukset, joissa kassavirtakriteereiden ei voida katsoa täytty-

vän. Rahavirtakriteerit arvioidaan pankissa instrumenttikohteisesti, sen määrittämiseksi onko kyseisen erän sopimusehdoissa määritettynä tiettyinä ajankohtina toistuvia rahavirtoja, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan koron maksua.

Rahoitusvarojen luokittelun muutokset

Rahoitusvara kirjataan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä johonkin kolmesta arvostusluokasta. Vieraan pääoman ehtoisten sijoitusten uudelleen luokittelu tehdään vain ja ainoastaan silloin, kun Säästöpankki Optiassa muutetaan rahoitusvarojen hallinnoinnissa noudatettuja liiketoimintamalleja. Tällaisten muutosten odotetaan olevan pankissa erittäin harvinaisia.

Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttuminen

Kun rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimukseen perustuvat rahavirrat neuvotellaan uudelleen, tai niihin tehdään muutoin muutoksia ja tämä uudelleen neuvottelu tai muutosten tekeminen ei johda kyseisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän kirjaamiseen pois taseesta IFRS 9:n mukaisesti, yhteisön on laskettava rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräinen kirjanpitoarvo uudelleen ja kirjattava tehdystä muutoksesta aiheutuva voitto tai tappio tulosvaikutteisesti.

Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjaaminen pois taseesta

Rahoitusvara kirjataan pois taseesta, kun sopimukseen perustuvat oikeudet rahoitusvaraan kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa olemasta voimassa tai mikäli erä siirretään toiselle osapuolelle näin täyttäen taseesta poiskirjaamisen edellytykset.

Rahoitusvaroihin kuuluva erä on siirretty toiselle osapuolelle siinä ja vain siinä tapauksessa, että pankki joko:

- siirtää sopimukseen perustuvat oikeudet rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtojen saamiseen toiselle osapuolelle; tai
- pitää itsellään sopimukseen perustuvat oikeudet rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtojen saa-

miseen mutta ottaa vastatakseen sopimukseen perustuvan velvollisuuden maksaa kyseiset rahavirrat yhdelle tai useammalle vastaanottajalle ”läpikulku”-järjestelyllä. Sopimusta voidaan pitää ”läpikulku”-järjestelynä kun:

- Velvollisuutta maksaa lopulliselle saajalle ei ole, mikäli ei saada kerättyä vastaavia määriä alkuperäisestä omaisuuserästä
- Alkuperäisen omaisuuserän myynti tai panttaaminen on siirtosopimuksella estetty

Siirrettäessä rahoitusvaroihin kuuluva erä toiselle osapuolelle, taseesta poiskirjaamisen edellytykset täyttyvät vain kun:

- Omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut on siirretty toiselle osapuolelle; tai
- Omistamiseen liittyviä merkittäviä riskejä ja etuja ei ole siirretty toiselle osapuolelle tai pitänyt näitä itsellään, mutta määräysvalta on siirretty.

Rahoitusvelka kirjataan pois taseesta silloin ja vain silloin, kun velka on lakannut olemasta olemassa, toisin sanoen peruutettu, kun sopimuksessa yksilöity velvoite on täytetty tai kumottu tai sen voimassaolo on lakannut. Jos jo lainanottajana ja lainanantajana olevien osapuolten välillä vaihdetaan vieraan pääoman ehtoisia instrumentteja, joiden ehdot poikkeavat huomattavasti toisistaan, vaihtoa on käsiteltävä alkuperäisen rahoitusvelan kuoletuksena ja uuden rahoitusvelan kirjaamisena. Ero kirjanpitoarvon ja maksetun vastikkeen välillä kirjataan tulosvaikutteisesti.

Käyvän arvon määrittäminen

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuus-erän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevat toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia,

toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään sen hetkistä ostokursia. Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan. Arvostushintoina käytetään markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennenaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritetty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät olennaisilta osin perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3).

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettava erä kokonaisuudessaan luokitellaan, määritetään koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys arvioidaan kyseisen käypään arvoon arvostettavan erän suhteen kokonaisuudessaan.

Arvonalentuminen

IFRS 9:n mukaiset arvonalentumisvaatimukset perustuvat odotettujen luottotappioiden malliin ja poikkeavat aiemmasta mallista, joka perustuu toteutuneiden luottotappioiden malliin. Odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaan sisältyvät jaksotettuun hankintamenuun arvostetut rahoitusvarat, muun laajan tuloksen kautta käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat, vieraan pääoman ehtoiset rahoitusvarat, lainasaamiset sekä takaukset ja luottositoumukset. Odotettavissa olevia luottotappioita ei lasketa osakkeista ja osuuksista eikä käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostetuista rahoitusvaroista.

Arvonalentumisia arvioidaan kahdella tavalla. Lähtökohtaisesti odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan arvioiden maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä seuraavan 12 kuukauden ajalta tai vaihtoehtoisesti perustuen odotettavissa olevien luottotappioiden määrään koko elinkaaren ajalta.

Säästöpankki Optiassa odotettavissa olevien luottotappioiden (Expected Credit Loss eli ECL) laskenta tehdään vähäriskisille luotoille Loss Rate -mallilla ($ECL = Loss\ Rate * EAD$). Vähäriskisiä vastapuolia ovat julkisen sektori, rahoituslaitokset ja valtion takaamat opintolainat. Muille luotoille ja arvopapereille laskenta tehdään PD/LGD -mallilla ($ECL = PD * LGD * EAD$).

Loss Rate -mallin komponentit:

- Loss rate % eli laskennassa käytetään vastapuolille omia vakioituja prosentteja. Määräytyy vastapuolen sektorikoodin perusteella.
- EAD eli vastuun määrä on vuositason keskiarvo, joka tulevien lyhennysten vuoksi on yleensä pienempi kuin sopimuksen saldo.
- Vaihevalinta on lähtökohtaisesti 1.

PD/LGD -mallissa käytettävät komponentit:

- EAD (Exposure At Default) eli vastuun määrä maksukyvyttömyyshetkellä. Määrässä huomioidaan sopimus- ja vuositasolle lasketut lyhennykset ja ennenaikaiset takaisinmaksut niille tuotteille, joille ennenaikainen takaisinmaksu on mallinnettu. Taseen ulkopuolisten erien katsotaan pysyvän va-

kiona sopimuksen elinkaaren loppuun asti. Luoton nostamaton osuus huomioidaan laskelmissa täysimääräisenä.

- PD % (Probability of Default) eli maksuhäiriötodennäköisyys perustuu ulkoisiin ja sisäisiin luottoluokituksiin.
- LGD % (Loss Given Default) eli arvioitu tappion määrä maksukyvyttömyyshetkellä huomioi sopimuksen käytettävissä olevat vakuudet.

Odotettavissa olevia luottotappioita (ECL) laskettaessa sopimukset luokitellaan Säästöpankki Optiassa kolmeen vaiheeseen luottoriskin muuttuessa ensimmäisestä kirjaamiskerrasta. Saaminen voi liikkua eri vaiheiden välillä luottokelpoisuuden mukaan:

Vaihe 1: 12-kuukauden ECL

- Jos luottoriski ei ole luoton myöntämisen jälkeen merkittävästi kasvanut, lasketaan odotettavissa olevat luottotappiot maksukyvyttömyystilaan joutumattomista saamisista perustuen 12 kuukauden odotettavissa olevaan luottotappioon.

Vaihe 2: Elinkaaren aikainen ECL – ei vakavia maksuhäiriöitä

- Jos luottoriski on luoton myöntämisen jälkeen kasvanut merkittävästi, arvonalentumiset lasketaan maksukyvyttömyystilaan joutumattomista saamisista perustuen luoton elinkaaren aikana odotettavissa olevaan luottotappioon.

Vaihe 3: Elinkaaren aikainen ECL – vakavia maksuhäiriöitä

- Jos sopimukselle tulee vakavia häiriöitä, arvonalentumiset kirjataan perustuen luoton elinkaaren aikana odotettavissa olevaan luottotappioon. Vaiheeseen 3 kuuluvat saamiset, joihin liittyy yksi tai useampi toteutunut haitallinen rahavirtoihin vaikuttava tapahtuma.

Toteutunut tappio: Vähennetään taseesta eikä tappioksi kirjattu osuus luotosta tule enää mukaan odotettujen tappioiden laskentaan.

Vaihevalinnassa raportointihetken tilannetta verrataan aina sopimuksen alkamis- tai hankkimishetken tilanteeseen. Arvioitaessa luottoriskin mahdollista muutosta otetaan huomioon kaikki asiaan kuulu-

vat ja käytettävissä olevat tiedot jotka ovat saatavilla ilman kohtuutonta työpanosta ja kustannuksia. Sopimuksen luottoriski on kasvanut merkittävästi (sopimus siirtyy vaiheesta 1 vaiheeseen 2) kun sopimuksella on mm. yli 30 päivän maksuviive, sopimuksen PD kasvaa joko 2,50 -kertaiseksi tai 10 %-yksikköä tai sopimukselle on tehty lainanhoitajousto (performing). Sopimus siirtyy vaiheeseen 3 kun sopimuksella on havaittu vakavia maksuhäiriöitä eli sopimuksen tai asiakkaan luottoluokka on D, sopimuksella on yli 90 päivän maksuviive, sopimukselle on tehty (non performing) lainanhoitajousto tai sopimukselle on hakemushetkellä kirjattu lainanhoitajoustomerkitä. ECL-laskennassa käytetään samaa maksukyvyttömyyden (default) määritelmää, joka pankilla on käytössä luotonantosäännöissä. Sopimus voi palautua paremmalle vaiheelle täytettyään kyseisen vaiheen kriteerit pankin määrittämän ajan (ns. Probation period).

Laskennassa huomioidaan rahan aika-arvo diskonttaamalla sopimukselle laskettava odotettavissa oleva luottotappio. Efektiivisenä korkona pidetään sopimuksen korkoa ja se lasketaan vaiheille 1 ja 2 bruttokirjanpitoarvolle ja vaiheessa 3 alentuneelle kirjatulle arvolle raportointipäivälle.

Jokaiselle sopimukselle lasketaan neljä eri skenaariota Säästöpankkiryhmän pääekonomistin luomien talouden tilojen avulla. Skenaariot ovat perusskenaario 50%, lievä taantuma 8%, syvä taantuma 2% ja optimistinen skenaario 40%. Näistä lasketaan kirjanpitoon siirrettävä määrä painottamalla eri skenaarioita painokertoimilla.

Odotetut luottotappiot kirjataan arvonalentumisina tuloslaskelman erään Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenuun kirjattavista rahoitusvaroista. Samaan tuloslaskelman erään kirjataan myös lopulliset luottotappiot.

Suojauslaskenta ja johdannaisopimukset

Yleisen suojauslaskennan piirissä olevien suojaus-suhteiden (rahavirran suojaus ja käyvän arvon suojaus) osalta Säästöpankki Optia on siirtynyt soveltamaan IFRS 9:n standardia ja makrosuojauksen osalta jatketaan IAS 39:n mukaista suojauslasken-

taa makrosuojauksesta tulevan lisäosan soveltamiseen asti.

Johdannaispöytäkirjat arvostetaan tilinpäätöksessä käypään arvoon sopimuksen solmimisesta lähtien ja arvonmuutokset kirjataan taseeseen ja tuloslaskelmaan tai muihin laajan tuloksen eriin.

Säästöpankki Optia suojaa korkoriskiään sekä käyvän arvon että rahavirran muutoksilta ja soveltaa suojaussuhteisiin suojauslaskentaa. Käyvän arvon suojauksen kohteena on kiinteäkorkoinen ottolainaus ja rahavirran suojauksen kohteena vaihtuvakorkoisen antolainauksen tuleva korkovirta. Pankissa sovelletaan Euroopan Unionin hyväksymää IAS 39 suojauslaskennan niin kutsuttua "carve out" -mallia, joka mahdollistaa sen, että johdannaisia tai niiden osia voidaan yhdistää ja käyttää suojausinstrumentteina. Pankissa EU:n carve out-mallia sovelletaan kiinteäkorkoiseen ottolainaukseen. Tavoitteena on vakauttaa korkokatetta ja neutralisoida varojen ja velkojen mahdollinen käyvän arvon muutos.

Käypää arvoa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutos kirjataan tuloslaskelmassa erään "Suojauslaskennan nettotulos". Käypää arvoa suojaattaessa myös suojattava kohde on suojauksen ajan arvostettu käypään arvoon, vaikka se muuten arvostettaisiin jaksotettuun hankintamenuun. Suojattavan kohteen käyvän arvon muutos on kirjattu taseessa kyseisen tase-erän oikaisuksi ja tuloslaskelmassa erään "Suojauslaskennan nettotulos". Suojaavien johdannaisten korot esitetään korkotuottoina ja -kuluina niiden luonteen mukaisesti.

Rahavirtaa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutoksen tehokas osuus kirjataan laskennallisilla veroilla oikaistuna omassa pääomassa olevaan käyvän arvon rahastoon. Käyvän arvon muutoksen tehon osuus kirjataan suoraan tuloslaskelman erään "Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot". Kaupankäynnin nettotuottoihin kirjataan myös suojaavina instrumentteina kirjattujen korko-optioiden aika-arvon muutos, koska aika-arvo ei ole osa suojaussuhdetta. Suojaavien johdannaisten korot esitetään korkotuottoina ja -kuluina niiden luonteen mukaisesti.

Suojaavan johdannaisten arvostamisesta käyvän ar-

von rahastoon kertynyt arvonmuutos kirjataan tulokseen suojatun rahavirran oikaisuksi sitä mukaa, kun suojattu rahavirta kirjataan tulokseen. Rahavirran suojauksessa suojattavaa kohdetta ei arvosteta käypään arvoon.

Suojauslaskennan aloittamisen hetkeltä dokumentoidaan suojattavan kohteen ja suojaavan johdannaisten suojaussuhde, kuten myös riskienhallinnan tavoitteet ja suojaukseen ryhtymisen strategia. Suojaussuhteen tehokkuutta arvioidaan jatkuvalla periaatteella kuitenkin aina vähintään raportointihetkeltä.

Vertailukauden 2017 rahoitusvarat

Luokittelu

Rahoitusvarat on tilinpäätöksessä luokiteltu Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet 2/2016 Rahoitussektorin kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus mukaisesti neljään ryhmään arvostamista varten:

- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat
- Myytävissä olevat rahoitusvarat
- Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset
- Lainat ja muut saamiset.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin on luokiteltu yhdistelmäinstrumentit, jotka sisältävät kytketyn johdannaisten, jota ei ole erotettu pääsopimuksesta sekä muut käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat. Lisäksi tähän luokkaan on luokiteltu johdannaiset, jotka on tehty suojaamistarkoituksessa, mutta joihin ei sovelleta suojauslaskentaa.

Eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin on luokiteltu saamistodistukset, joihin liittyvät maksusuoritukset ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia, jotka eräänntyvät määrättyinä päivinä ja jotka pankilla on vakaa aikomus ja kyky pitää eräpäivään asti.

Lainat ja muut saamiset ryhmään on luokiteltu saamiset, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia eikä niitä noteerata julkisesti toimivilla markkinoilla.

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin on luokiteltu ra-

hoitusvarat, joita ei ole luokiteltu edellä kuvattuihin arvostusluokkiin.

Rahoitusvarojen ostot ja myynnit on kirjattu kirjanpitoon kaupantekopäivän mukaisesti ja ne sisältyvät tase-eriin Saamistodistukset ja Osakkeet ja osuudet.

Rahoitusvelat jaetaan kahteen ryhmään arvostamista varten

- Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvelkoihin
- Muihin rahoitusvelkoihin.

Pankilla ei ole kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahoitusvelkoja. Kaikki rahoitusvelat on siten luokiteltu Muihin rahoitusvelkoihin.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvelkoihin on luokiteltu johdannaispimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ja joiden käypä arvo on negatiivinen.

Arvostaminen

Rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupantekopäivän perusteella.

Rahoitusvarat on merkitty taseeseen joko käypään arvoon tai jaksotettuun hankintameno. Johdannaispimuksia lukuun ottamatta rahoitusvelat on merkitty taseeseen jaksotettuun hankintameno.

- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin luokiteltujen erien käyvän arvon muutokset on kirjattu suoraan tuloslaskelman erään Arvopaperikaupan nettotuotot.

Myytävissä olevat rahoitusvarat on arvostettu käypään arvoon. Niiden käyvän arvon muutokset laskennallisilla veroilla oikaistuna on kirjattu omaan pääomaan muodostettuun käyvän arvon rahastoon. Ulkomaan rahan määräisistä eristä johtuvia kurssivoittoja ja -tappioita ei kirjata käyvän arvon rahastoon vaan suoraan tulokseen. Käyvän arvon rahastoon kertynyt arvonmuutos kirjataan tulokseen, kun myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluva omaisuus myydään tai muuten kirjataan pois taseesta.

Julkisesti noteerattujen osakkeiden käypänä arvona on pidetty vuoden viimeistä ostokurssia. Muiden kuin julkisesti noteerattujen osakkeiden käypänä arvona on pidetty niiden hankintamenoa silloin, kuin käypää arvoa ei ole voitu luotettavasti määrittellä. Saamistodistusten käypänä arvona on pidetty vuoden viimeistä ostokurssia, jos saamistodistuksella on julkinen hintanoteeraus tai sen puuttuessa saatavan pääoma- ja korkovirran markkinakorolla diskontattua nykyarvoa tai arvoa, joka on laskettu muuta yleisesti hyväksyttyä arvostusmallia tai -menetelmää käyttäen.

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset sekä lainat ja muut saamiset on arvostettu jaksotettuun hankintameno tai arvonalentumistappiolla vähennettyyn hankintameno, jos arvonalentumisesta on ollut objektiivista näyttöä.

Tytär- ja omistusyhteisyritysten osakkeet ja osuudet on kirjattu hankintameno tai arvonalentumistappiolla vähennettyyn hankintameno, jos arvonalentumisen on todettu olevan merkittävä tai pitkäaikainen

Arvonalentumistappiot

Lainat ja muut saamiset

Arvonalentumistappioihin on kirjattu arvonalentumiset lainoista ja muista saamisista, kun on ollut objektiivista näyttöä siitä, että lainan tai muun saamisen pääomasta tai koroista ei saada suoritus- tai vakuus riittä kattamaan sen määrää. Objektiivisen näytön arviointi perustuu asiakkaan maksukyvyttömyyden ja vakuuden riittävyyden arviointiin. Arvonalentumista kirjattaessa vakuus on arvostettu määrään, joka siitä todennäköisesti odotetaan saatavan realisointihetkellä. Arvonalentumistappion määrä on määritetty saamisen kirjantapitoarvon ja arvioitujen, saamisesta kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena ottaen huomioon vakuuden käypä arvo. Diskonttaus korkona on käytetty saamisen alkuperäistä efektiivistä korkoa.

Lainat ja muut saamiset on luokiteltu ryhmiin, joiden arvonalentumistappioiden tarvetta on arviointi ryhmäkohtaisesti. Saamisryhmät on luokiteltu

samankaltaisten luottoriskiominaisuuksien perusteella, jotta kyettäisiin arvioimaan ryhmäkohtaisten arvonalentumisten tarvetta niistä saamisista, joista ei ole vielä tunnistettu yksittäiseen saamiseen kohdistuvaa arvonalennusperustetta.

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

Mikäli tilinpäätöspäivänä on havaittu objektiivista näyttöä siitä, että eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin luokitellun saamistodistuksen arvo on saattanut alentua, saamistodistukselle on tehty arvonalentumistarkastelu.

Jos tarkastelussa on havaittu arvон alentuneen, esim. liikkeeseenlaskijan luottoriski on kasvanut, arvон arvonalennus on kirjattu tulosvaikutteisesti erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot. Arvonalentumistappion määrä on määritetty saamisen kirjanpitoarvon ja arvioitujen, saamisesta kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Diskonttauskorkona on käytetty saamisen alkuperäistä efektiivistä korkoa.

Myytävässä olevat rahoitusvarat

Mikäli tilinpäätöspäivänä on havaittu objektiivista näyttöä siitä, että myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokitellun arvopaperin arvo on saattanut alentua, arvopaperille on tehty arvonalentumistarkastelu. Jos tarkastelussa on havaittu arvon alentuneen, esim. liikkeeseenlaskijan luottoriski on kasvanut tai osakkeen arvo on laskenut merkittävästi tai pitkäaikaisesti alle hankintamenon ja pankki arvioi, että se ei saa sijoittamiaan varoja takaisin, käyvän arvon rahastoon kertynyt tappio on kirjattu tulosvaikutteisesti erään Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot.

Saamistodistusten osalta arvonalentumistappion määrä on määritetty saamisen kirjanpitoarvon ja arvioitujen, saamisesta kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Diskonttauskorkona on käytetty saamisen alkuperäistä efektiivistä korkoa. Saamistodistusten arvonalentumistappion peruuntuminen kirjataan tulosvaikutteisesti. Osakkeiden ja osuuksien arvonalentumistappion määrää on arvioitu niiden kirjanpitoarvon ja sen arvon, jonka pankki arvioi jäävän saamatta, erotuksena. Osakkeiden tai osuuksien arvonalentumistappiota ei voida peruuttaa tulosvaikutteisesti, vaan arvomuutos kirjataan käyvän arvon rahastoon.

Johdannaisopimukset ja suojauslaskenta

Johdannaisopimukset on tilinpäätöksessä arvostettu käypään arvoon ja arvomuutokset on kirjattu taseeseen ja tuloslaskelmaan.

Pankki suojaa korkoriskiään sekä käyvän arvon että rahavirran muutoksilta ja soveltaa niihin suojauslaskentaa. Käyvän arvon suojauksen kohteena on kiinteäkorkoinen ottolainaus ja rahavirran suojauksen kohteena vaihtuvakorkoisen antolainauksen tuleva korkovirta.

Käypää arvoa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutos on kirjattu tuloslaskelmassa erään Suojauslaskennan nettotulos. Käypää arvoa suojaattaessa myös suojattava kohde on suojauksen ajan arvostettu käypään arvoon, vaikka se muuten arvostettaisiin jaksotettuun hankintamenuun. Suojattavan kohteen käyvän arvon muutos on kirjattu taseessa kyseisen tase-erän oikaisuksi ja tuloslaskelmassa erään Suojauslaskennan nettotulos. Suojaavien johdannaisten korkokulut esitetään korkokuluissa ja tuotot korkotuotoissa.

Rahavirtaa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutoksen tehokas osuus on kirjattu laskennallisilla veroilla oikaistuna omassa pääomassa olevaan käyvän arvon rahastoon. Käyvän arvon muutoksen tehoton osuus on kirjattu suoraan tuloslaskelman erään Arvopaperikaupan nettotuotot. Arvopaperikaupan nettotuottoihin on kirjattu myös suojaavina instrumentteina käytettyjen korko-optioiden aika-arvon muutos, koska aika-arvo ei ole osa suojaavaa instrumenttia. Suojaavien johdannaisten korkokulut esitetään korkokuluissa ja tuotot korkotuotoissa.

Suojaavan johdannaisen arvostamisesta käyvän arvon rahastoon kertynyt arvomuutos kirjataan tulokseen suojatun rahavirran oikaisuksi sitä mukaa, kun suojattu rahavirta tuloutuu. Rahavirran suojauksessa suojattavaa kohdetta ei arvosteta käypään arvoon.

Pankki suojaa korkoriskiään käyvän arvon muutoksilta ja soveltaa siihen käyvän arvon suojausta. Suojauksen kohteena on kiinteäkorkoinen ottolainaus. Käypää arvoa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutos on kirjattu tuloslaskelmassa erään Suojauslaskennan nettotulos. Käypää arvoa suojaattaessa myös suojattava kohde on suojauksen ajan arvostet-

tu käypään arvoon, vaikka se muuten arvostettaisiin jaksotettuun hankintamenuun. Suojattavan kohteen käyvän arvon muutos on kirjattu taseessa kyseisen tase-erän oikaisuksi ja tuloslaskelmassa erään Suojauslaskennan nettotulos. Suojaavien johdannaisten korkokulut esitetään korkokuluissa ja tuotot korkotuotoissa.

Pankki suojaa korkoriskiään tulevan korkovirran muutoksilta ja soveltaa siihen rahavirran suojausta. Suojauksen kohteena on vaihtuvakorkoisen antolainauksen tuleva korkovirta. Rahavirtaa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutoksen tehokas osuus on kirjattu laskennallisilla veroilla oikaistuna omassa pääomassa olevaan käyvän arvon rahastoon. Käyvän arvon muutoksen tehon osuus on kirjattu suoraan tuloslaskelman erään Arvopaperikaupan nettotuotot. Suojaavien johdannaisten korkokulut esitetään korkokuluissa ja tuotot korkotuotoissa.

Suojaavan johdannaisten arvostamisesta käyvän arvon rahastoon kertynyt arvonmuutos kirjataan tulokseen suojatun rahavirran oikaisuksi sitä mukaa, kun suojattu rahavirta tuloutuu. Rahavirtaa suojaattaessa suojattavaa kohdetta ei arvosteta käypään arvoon.

Pankki käyttää osakeoptioita suojatakseen osaketalletuksiin liittyvää osakeriskiä käyvän arvon muutoksilta ja soveltaa siihen käyvän arvon suojausta. Suojauksen kohteena on osaketalletuksen lisätuotto.

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

Kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet on jaettu käyttötarkoituksen perusteella omassa käytössä oleviin kiinteistöihin ja sijoituskiinteistöihin. Jaon lähtökohtana ovat olleet käytetyt neliömetrit.

Kiinteistöt on merkitty taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenu määräisinä. Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet on merkitty taseeseen hankintamenuun. Pankki ei sovelta luottolaitoslain 12 luvun 8§:n mahdollisuutta arvostaa sijoituskiinteistöt käypään arvoon.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien tasearvot perustuvat hyödykkeiden arvoon suhteessa varsinaisen liiketoiminnan tulonodotuksiin.

Sijoituskiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden kirjanpitoarvon ja sitä pysyvästi alemman todennäköisen luovutushinnan ero, mikäli se on olennainen, on kirjattu arvonalentumistappiona kuluksi sijoituskiinteistöjen nettotuottoihin. Mahdolliset arvonalentumisten peruutukset kirjataan saman erän oikaisuiksi.

Pankin keskeiset sijoituskiinteistökohteet on arvioitu kiinteistökohtaisesti kauppahintamenetelmää käyttäen. Kauppahintamenetelmää on käytetty etupäässä asuntojen ja maa-alueiden arvioinnissa. Tuottoarvomenetelmän arviot perustuvat kiinteistökohteesta saatavissa olevan nettovuokratuoton määrään ja kiinteistömarkkinoiden tuottovaateeseen. Vähimmäistuottovaateena on pidetty varainhankinnan keskikoron ylittävää tuottoa. Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot on ilmoitettu liitetiedossa 1.7.

Eräisiin kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin on aikaisempina vuosina tehty asiantuntijoiden arvioihin perustuvia ja Rahoitustarkastuksen hyväksymiä arvonorotuksia. Mikäli arvonorotetun omaisuuden arvo on alentunut alle kirjanpitoarvon tai jos omaisuus tai osa siitä on luovutettu tai tuhoutunut, arvonorotusta on peruutettu vastaavasti. Arvonorotuksista ei tehdä poistoja. Arvonorotuksista ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa. Jos laskennallinen verovelka on olennainen, se ilmoitetaan liitetietona.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero ja verotusperusteiset varaukset

Poistoeroon on kirjattu tehtyjen ja suunnitelmanmukaisten poistojen erotus.

Verotusperusteisia varauksia, mm. luottotappiovarauksia, käytetään pankin tilinpäätös- ja verosuunnittelussa. Verotusperusteisten varausten määrä tai muutos eivät siten kuvaa pankin riskejä.

Pankin tilinpäätöksessä tilinpäätössiirtojen kertymä esitetään siihen liittyvää verovelkaa vähentämättä.

Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Taseen ulkopuolisina sitoumuksina esitetään asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitou-

mukset ja asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset.

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annettuja sitoumuksia ovat mm. takaukset ja niihin rinnastettavat takuusitoumukset. Sitoumukset esitetään sen määräisenä, mitä takaus tai takuusitoumus tilinpäätöshetkellä enintään vastaa.

Asiakkaan hyväksi annettuja peruuttamattomia sitoumuksia ovat mm. sitovat luottolupaukset, myönnetyt nostamattomat luotot sekä käyttämättömät luottolimiitit. Sitoumukset esitetään sen määräisenä, mitä niiden perusteella tilinpäätöshetkellä enintään voidaan joutua maksamaan.

Korkotuotot ja -kulut

Korkotuottoihin ja -kuluihin on kirjattu kaikki korollisista varoista ja veloista aiheutuvat korkotuotot ja -kulut. Korot on kirjattu suoriteperusteella lukuun ottamatta viivästyskorkoja, jotka on kirjattu, kun maksu on saatu. Korot on jaksotettu efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Korkotuottoina tai -kuluina on käsitelty myös saamisten ja velkojen hankintahinnan ja nimellisarvon erotus, joka on jaksotettu saamisen tai velan juoksuajalle efektiivisen koron menetelmällä. Vastaerä on kirjattu saamisen tai velan muutokseksi.

Korkotuottoa on kerrytetty myös arvoltaan alentuneen saamisen kirjanpidossa jäljellä olevalle saldolle sopimuksen alkuperäisellä efektiivisellä korolla.

Poistoperiaatteet

Rakennusten ja muiden kuluvien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot poistetaan taloudellisen pitoajan perusteella ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaan tasapoistoin. Poistoajat ovat rakennusten ja rakennelmien osalta 30-40 vuotta ja koneiden ja kaluston osalta 3-10 vuotta. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Tietokoneohjelmistojen kehittämismenot sekä lisenssit aktivoidaan Aineettomiin oikeuksiin ja poistetaan 3-5 vuodessa. Pitkävaikutteiset menot poistetaan vaikutusaikanaan.

Muut kuin varsinaisen toiminnan tuotot ja kulut sekä pakolliset varaukset

Pankissa eikä konsernissa ole kirjattu muita kuin varsinaisen toiminnan tuottoja ja kuluja. Jos vastaisen menon ja menetyksen täsmällistä määrää tai toteutumisasajankohtaa ei tiedetä, se merkitään pankin taseen pakollisiin varauksiin.

Verot

Pankin tilinpäätöksessä tuloverot on kirjattu verotettavan tulon perusteella laskettuna. Käyvän arvon rahastoon sisältyvästä positiivisesta arvonmuutoksesta on taseeseen merkitty laskennallinen verovelka ja negatiivisesta arvonmuutoksesta laskennallinen verosaaminen. Lisäksi käyvän arvon rahastosta tulokseen siirretystä negatiivisesta arvonmuutoksesta on kirjattu laskennallinen verosaaminen. Muita laskennallisia veroja ei ole kirjattu.

Rahavarat

Rahoituslaskelman rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta. Rahoituslaskelma on laadittu epäsuoraa menetelmää käyttäen.

LIITETIEDOT

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1.1 Lainat ja saamiset

Saamiset luottolaitoksilta	2018		2017	
Emo		Joista tappiota koskeva vähennyserä		Joista saamiskohtaiset arvonalentumiset
Vaadittaessa maksettavat	106 559 885,55	3,78	106 097 238,09	0,00
Keskusrahallaitokselta	103 370 045,05	0,00	92 763 336,08	0,00
Kotimaisilta luottolaitoksilta	3 189 840,50	3,78	13 333 902,01	0,00
Muut	9 352 799,92	0,00	8 643 755,89	0,00
Keskusrahallaitokselta	9 352 799,92	0,00	8 643 755,89	0,00
Yhteensä	115 912 685,47	3,78	114 740 993,98	0,00

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

	2018		2017	
		Joista tappiota koskeva vähennyserä	Joista saamiskohtaiset arvonalentumiset	
Yritykset ja asuntoyhteisöt	293 865 595,83	2 547 902,43	246 496 557,57	2 159 248,74
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	637 462,79	546,05	667 038,27	0,00
Julkisyhteisöt	0,00	0,04	0,00	0,00
Kotitaloudet	801 595 837,79	4 223 910,33	769 276 358,97	3 273 982,99
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	3 448 147,71	1 339,19	3 820 877,20	0,00
Ulkomaat	0,00	3 808,08	0,00	0,00
Yhteensä	1 099 547 044,12	6 777 506,12	1 020 260 832,01	5 433 231,73
- joista saamiset, joilla on huonompi etuoikeus velallisen muilla veloilla	57 000,00	0,00	57 000,00	0,00

Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL), Lainat ja saamiset sekä taseen ulkopuoliset

	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
Tase 1.1.2018	1 203 293,53	1 065 677,86	6 172 625,62	8 441 597,01
Siirrot vaiheeseen 1	173 104,17	-122 468,05	-134 758,29	-84 122,17
Siirrot vaiheeseen 2	-179 070,76	488 625,34	-110 514,81	199 039,77
Siirrot vaiheeseen 3	-41 138,09	-99 097,19	777 458,97	637 223,69
Uudet saamiset	359 188,39	283 441,06	916 971,86	1 559 601,31
Lyhennykset ja erääntyneet saamiset	-331 315,85	-226 799,18	-1 024 800,40	-1 582 915,43
Toteutuneiden luottotappioiden vaikutus	-260,73	0,00	-1 255 787,37	-1 256 048,10
Luottoriskin muutoksen vaikutus	-298 499,49	-258 759,81	-278 271,84	-835 531,14
Manuaalisten korjausten vaikutus	13 232,77	152 636,08	-332 633,95	-166 765,10
Tase 31.12.2018	898 533,94	1 283 256,11	4 730 289,79	6 912 079,84

Tilikauden aikana kirjatut arvonalentumistappiot

	2017
Arvonalennustappiot tilikauden alussa	6 192 218,58
+ tilikauden aikana kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumistappiot	2 292 348,92
+ / - tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot	1 728 257,07
- tilikauden aikana peruutetut saamiskohtaiset arvonalentumistappiot	-254 524,64
- aikaisemmin kirjattu saamiskohtainen arvonalentumistappio	-1 169 045,85
Arvonalentumistappiot tilikauden lopussa	8 789 254,08

1.2 Saamistodistukset

	2018	2017	
	Yhteensä	Joista keskuspankki-rahoitukseen oikeuttavia saamistodistuksia	Joista tappioita koskeva vähennyserä
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat	17 413 695,50	534 925,00	-
Julkisesti noteeratut	16 451 495,50	534 925,00	0,00
Muut	962 200,00	0,00	0,00
-joista kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	56 038 631,35	20 220 270,00	0,00
Julkisesti noteeratut	52 714 996,35	20 220 270,00	0,00
Muut	3 323 635,00	0,00	0,00
Yhteensä	73 452 326,85	20 755 195,00	0,00
- joista saamiset, joilla on huonompi etuoikeus velallisen muilla veloilla	25 250 555,00	0,00	0,00

	2017 Yhteensä	Joista keskuspankki- rahoituksen oikeuttavia saamistodistuksia	Joista tappioita koskeva vähennyserä
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät saamistodistukset	552 461,50	0,00	-
Julkisesti noteeratut	552 461,50	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00
Myytavissä olevat saamistodistukset	91 704 444,99	14 005 533,00	-
Julkisesti noteeratut	87 425 341,99	14 005 533,00	0,00
Muut	4 279 103,00	0,00	0,00
Yhteensä	92 256 906,49	14 005 533,00	0,00
- joista saamiset, joilla on huonompi etuoikeus velallisen muilla veloilla	35 818 963,00	0,00	0,00

Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL), Saamistodistukset

	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
Tase 1.1.2018	169 231,24	0,00	0,00	169 231,24
Uudet saamistodistukset	32 635,21	0,00	0,00	32 635,21
Eräntyneet saamistodistukset	-43 237,86	0,00	0,00	-43 237,86
Luottorisikin muutoksen vaikutus	-33 839,51	0,00	0,00	-33 839,51
Tase 31.12.2018	124 789,08	0,00	0,00	124 789,08

1.3 Osakkeet ja osuudet

	2018
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat	138 696 988,65
Julkisesti noteeratut	138 614 054,55
Muut	82 934,10
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	37 306 449,72
Muut	37 306 449,72
Osakkeet ja osuudet yhteensä	176 003 438,37
- joista luottolaitoksissa	31 858 060,16
- joista muissa yrityksissä	144 145 378,21

	2017
Myytavissä olevat osakkeet ja osuudet	
Julkisesti noteeratut	120 855 549,11
Muut	33 214 267,58
Yhteensä	154 069 816,69
Osakkeet ja osuudet yhteensä	154 069 816,69
- joista luottolaitoksissa	27 672 460,16
- joista muissa yrityksissä	126 397 356,53

1.4 Rahoitusvarojen ryhmät

Rahoitusvarojen luokittelu IFRS 9:n mukaisesti 31.12.2018

	2018
Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat rahoitusvarat	
Käteiset varat	935 838,34
Saamiset luottolaitoksilta	115 912 685,47
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 099 490 044,12
-Joista tappioita koskeva vähennyserä JHM, yhteensä	6 777 509,90
Yhteensä	1 216 338 567,93
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	
Saamistodistukset	17 413 695,50
Osakkeet ja osuudet	138 696 988,65
Johdannaissopimukset	1 434 232,65
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	57 000,00
Yhteensä	157 601 916,80
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat (velkainstrumentit)	
Saamistodistukset	56 038 631,35
-Joista tappioita koskeva vähennyserä (1)	124 789,08
Yhteensä	56 038 631,35

Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat (oman pääoman ehtoiset instrumentit)	
Osakkeet ja osuudet	37 306 449,72
Yhteensä	37 306 449,72
Rahoitusvarat yhteensä	1 467 285 565,80
1) ECL kirjataan käyvän arvon rahastoon	

Rahoitusvarojen luokittelu IAS 39:n mukaisesti 31.12.2017

	2017
Lainat ja muut saamiset	1 135 001 825,99
Myytävissä olevat rahoitusvarat	245 774 261,68
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	2 579 496,64
Yhteensä	1 383 355 584,31

1.5 Johdannaissopimukset ja suojauskanta

Johdannaissopimusten nimellisarvot	2018			
Jäljellä oleva maturiteetti	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	yli 5 vuotta	Yhteensä
Suojaavat johdannaissopimukset	2 741 500,00	0,00	75 000 000,00	77 741 500,00
Käyvän arvon suojaus	2 741 500,00	0,00	75 000 000,00	77 741 500,00
Korkojohdannaiset	0,00	0,00	75 000 000,00	75 000 000,00
Koronvaihtosopimukset	0,00	0,00	75 000 000,00	75 000 000,00
Osakejohdannaiset	2 741 500,00	0,00	0,00	2 741 500,00
Rahavirran suojaus	0,00	0,00	0,00	0,00
Korkojohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00

Johdannaissopimusten nimellisarvot	2017			
Jäljellä oleva maturiteetti	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	yli 5 vuotta	Yhteensä
Suojaavat johdannaissopimukset	55 620 500,00	2 733 500,00	0,00	58 354 000,00
Käyvän arvon suojaus	40 620 500,00	2 733 500,00	0,00	43 354 000,00
Korkojohdannaiset	30 000 000,00	0,00	0,00	30 000 000,00
Koronvaihtosopimukset	30 000 000,00	0,00	0,00	30 000 000,00
Osakejohdannaiset	10 620 500,00	2 733 500,00	0,00	13 354 000,00
Rahavirran suojaus	15 000 000,00	0,00	0,00	15 000 000,00
Korkojohdannaiset	15 000 000,00	0,00	0,00	15 000 000,00
Koronvaihtosopimukset	15 000 000,00	0,00	0,00	15 000 000,00

Johdannaissopimusten käyvät arvot

	2018		2017	
	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat
Suojaavat johdannaissopimukset	1 434 232,65	0,00	2 027 035,14	0,00
Käyvän arvon suojaus	1 434 232,65	0,00	1 393 716,87	0,00
Korkojohdannaiset	1 434 090,06	0,00	1 228 490,35	0,00
Koronvaihtosopimukset	1 434 090,06	0,00	1 228 490,35	0,00
Osakejohdannaiset	142,59	0,00	165 226,52	0,00
Rahavirran suojaus	0,00	0,00	633 318,27	0,00
Korkojohdannaiset	0,00	0,00	633 318,27	0,00
Yhteensä	1 434 232,65	0,00	2 027 035,14	0,00

	2018	2017
Suojausinstrumentin suojattavasta riskistä johtuva voitto tai tappio		
Suojattavan kohteen arvonmuutos		
Käyvän arvon suojaus		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille		
Ottolainauksen arvonmuutos	1 445 549,75	1 227 347,82
Yhteensä	1 445 549,75	1 227 347,82

1.6 Aineettomat hyödykkeet

	2018	2017
Muut kehittämismenot	1 967 383,13	541 907,33
Muut aineettomat hyödykkeet	2 064 460,73	2 551 754,72
Yhteensä	4 031 843,86	3 093 662,05

Kirjanpitoarvo 31.12.	9 915 342,26	9 702 936,19	752 973,47	20 371 251,92
Kirjanpitoarvo 1.1.	9 868 081,25	9 903 398,70	853 425,29	20 624 905,24

Aineelliset hyödykkeet

	2017	Muut kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	8 409 352,90	12 670 632,88	3 437 317,84	24 517 303,62
+ tilikauden lisäykset	1 219 481,43	352 415,92	337 646,41	1 909 543,76
- tilikauden vähennykset	-106 706,53	0,00	-97 500,00	-204 206,53
+/- siirrot erien välillä	1 244 901,56	-1 244 901,56	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	10 767 029,36	11 778 147,24	3 677 464,25	26 222 640,85
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-603 286,55	-2 083 539,39	-2 704 951,55	-5 391 777,49
+/- vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot	0,00	0,00	87 650,00	87 650,00
- tilikauden poistot	-48 516,14	-84 296,28	-206 737,41	-339 549,83
- tilikauden arvonalentumiset	-304 032,44	0,00	0,00	-304 032,44
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-955 835,13	-2 167 835,67	-2 824 038,96	-5 947 709,76
Kertyneet arvonorotukset 1.1.	79 499,58	293 087,13	0,00	372 586,71
+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset	-22 612,56	0,00	0,00	-22 612,56
Kertyneet arvonorotukset 31.12.	56 887,02	293 087,13	0,00	349 974,15
Kirjanpitoarvo 31.12.	9 868 081,25	9 903 398,70	853 425,29	20 624 905,24
Kirjanpitoarvo 1.1.	7 885 565,93	10 880 180,62	732 366,29	19 498 112,84

1.8 Muut varat

	2018	2017
Maksujenvälityssaamiset	54 986,74	31 781,82
Muut	1 205 008,11	82 817,40
Yhteensä	1 259 994,85	114 599,22

1.9 Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

	2018	2017
Korot	4 448 429,53	4 787 792,13
Muut	5 502 132,74	2 144 065,79
Yhteensä	9 950 562,27	6 931 857,92

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

1.10 Rahoitusvelkojen ryhmät

	2018	2017
Jaksotettuun hankintamenuon kirjattavat	1 276 521 946,52	1 180 714 098,21
Velat luottolaitoksille	290 224 900,62	301 076 701,79
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	986 297 045,90	879 637 396,42
Yhteensä	1 276 521 946,52	1 180 714 098,21

1.11 Velat luottolaitoksille

	2018	2017
Luottolaitoksille	290 224 900,62	301 076 701,79
Vaadittaessa maksettavat	1 767 394,99	1 717 049,09
Muut	288 457 505,63	299 359 652,70
Yhteensä	290 224 900,62	301 076 701,79

1.12 Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

	2018	2017
Talletukset	981 244 888,44	879 062 942,13
Vaadittaessa maksettavat	832 207 065,98	736 656 238,58
Muut	149 037 822,46	142 406 703,55
Muut velat	5 052 157,46	574 454,29
Muut	5 052 157,46	574 454,29
Yhteensä	986 297 045,90	879 637 396,42

1.13 Muut velat

	2018	2017
Maksujenvälitysvelat	4 609 406,49	10 538 888,85
Varaukset	134 569,94	0,00
Muut	1 352 819,86	380 078,74
Yhteensä	6 096 796,29	10 918 967,59

1.14 Varaukset

	2018	2017
Pakolliset varaukset	134 569,94	0,00
Muut varaukset	42 202 124,55	42 202 124,55
Yhteensä	42 336 694,49	42 202 124,55

Erittely pakollisiin varauksiin merkityistä eristä	Kirjanpitoarvo tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa
Odotettavissa olevat luottotappiot	353 989,65	-	-	134 569,94
Yhteensä	353 989,65	0,00	0,00	134 569,94

1.15 Siirtovelat ja saadut ennakot

	2018	2017
Korot	1 330 964,28	1 366 264,85
Muut	2 401 470,84	3 927 807,25
Yhteensä	3 732 435,12	5 294 072,10

1.16 Laskennalliset verovelat ja -saamiset

	2018	2017
Käyvän arvon rahastosta johtuva laskennallisten verosaamisten määrä	211 220,49	38 417,63
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	211 220,49	38 417,63
Muista väliaikaisista eroista lasketut verovelat	24 957,82	0,00
Käyvän arvon rahastosta johtuva laskennallisten verovelkojen määrä	339 115,06	2 128 559,33
Laskennalliset verovelat yhteensä	364 072,88	2 128 559,33

Laskennalliset verovelat ja -saamiset on kirjattu käyvän arvon rahastoon kirjatuihin rahavirtaan suojaavien johdannaisien ja käypään arvoon laajan tuloksen eriin kirjattavien saamistodistusten ja oman pääoman ehtoisten arvopapereiden käyvän arvon muutoksista ja odotetuista luottotappioista.

1.17 Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma

Rahoitusvarat

	2018 alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	2 008 100,00	6 080 625,00	8 618 320,00
Saamiset luottolaitoksilta	106 559 885,55	9 352 799,92	0,00
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	31 964 855,27	129 046 415,03	381 811 457,04
Saamistodistukset	0,00	13 640 015,00	28 314 312,85
Johdannaiset	0,00	142,59	0,00
Yhteensä	140 532 840,82	158 119 997,54	418 744 089,89

	2018 5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta	Yhteensä
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	4 048 150,00	0,00	20 755 195,00
Saamiset luottolaitoksilta	0,00	0,00	115 912 685,47
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	292 593 846,21	264 130 470,57	1 099 547 044,12
Saamistodistukset	10 354 956,40	387 847,60	52 697 131,85
Johdannaiset	1 434 090,06	0,00	1 434 232,65
Yhteensä	308 431 042,67	264 518 318,17	1 290 346 289,09

Rahoitusvarat

	2017 alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	0,00	10 663 150,00
Saamiset luottolaitoksilta	106 097 238,09	8 643 755,89	0,00
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	32 430 960,90	121 881 497,74	363 031 101,29
Saamistodistukset	2 007 100,00	17 161 435,00	36 848 131,99
Johdannaiset	80 129,50	1 939 109,37	7 796,27
Yhteensä	140 615 428,49	149 625 798,00	410 550 179,55

Rahoitusvarat

	2017		Yhteensä
	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta	
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	3 342 383,00	0,00	14 005 533,00
Saamiset luottolaitoksilta	0,00	0,00	114 740 993,98
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	273 171 086,44	229 746 185,64	1 020 260 832,01
Saamistodistukset	21 824 287,50	410 419,00	78 251 373,49
Johdannaiset	0,00	0,00	2 027 035,14
Yhteensä	298 337 756,94	230 156 604,64	1 229 285 767,62

Rahoitusvelat

	2018		Yhteensä
	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	2 868 915,82	94 218 786,51	183 155 465,99
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	859 809 458,10	114 875 901,97	11 141 476,43
Yhteensä	862 678 373,92	209 094 688,48	194 296 942,42

Rahoitusvelat

	2018		Yhteensä
	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta	
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	9 981 732,30	0,00	290 224 900,62
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	470 209,40	0,00	986 297 045,90
Yhteensä	10 451 941,70	0,00	1 276 521 946,52

Rahoitusvelat

	2017		Yhteensä
	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	2 960 165,54	188 648 001,07	109 468 535,22
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	760 368 297,15	108 014 856,45	10 679 788,53
Yhteensä	763 328 462,69	296 662 857,52	120 148 323,75

Rahoitusvelat

	2017		Yhteensä
	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta	
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	0,00	0,00	301 076 701,83
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	574 454,29	0,00	879 637 396,42
Yhteensä	574 454,29	0,00	1 180 714 098,25

Vaadittaessa maksettavat saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä:

Muut kuin määräaikaistalletukset sekä luotolliset tilit on ilmoitettu luokassa alle 3 kk.

1.18 Varojen ja velkojen erittely kotimaan ja ulkomaan rahan määräisiin sekä samaan konserniin kuuluvilta

Varat	2018		2017	
	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Kotimaan raha	Ulkomaan raha
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	20 755 195,00	0,00	14 005 533,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	115 912 685,47	0,00	114 740 993,98	0,00
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 099 547 044,12	0,00	1 020 260 832,01	0,00
Saamistodistukset	52 697 131,85	0,00	78 251 373,49	0,00
Johdannaisopimukset	1 434 232,65	0,00	2 027 035,14	0,00
Muu omaisuus	211 293 440,89	1 470 709,21	185 532 848,39	616 788,30
Yhteensä	1 501 639 729,98	1 470 709,21	1 414 818 616,01	616 788,30
Vela	2018	Ulkomaan raha	2017	Ulkomaan raha
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	290 224 900,62	0,00	301 076 701,79	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	986 297 045,90	0,00	879 637 396,42	0,00
Muut velat	6 460 869,17	0,00	13 047 526,92	0,00
Siirtovelat ja saadut ennakot	3 732 435,12	0,00	5 294 072,10	0,00
Yhteensä	1 286 715 250,81	0,00	1 199 055 697,23	0,00

1.19 Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käyvän arvon hierarkia

Rahoitusvarat	2018		2017	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Käteiset varat	935 838,34	935 838,34	1 276 377,94	1 276 377,94
Saamiset luottolaitoksilta	115 912 685,47	115 912 685,47	114 740 993,98	114 740 993,98
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 099 547 044,12	1 099 547 044,12	1 020 260 832,01	1 020 260 832,01
Saamistodistukset	73 452 326,85	73 452 326,85	92 256 906,49	92 256 906,49
Osakkeet ja osuudet	176 003 438,37	176 003 438,37	154 069 816,69	154 069 816,69
Johdannaisopimukset	1 434 232,65	1 434 232,65	2 027 035,14	2 027 035,14
Yhteensä	1 467 285 565,80	1 467 285 565,80	1 384 631 962,25	1 384 631 962,25

Rahoitusvelat	2018		2017	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Velat luottolaitoksille	290 224 900,62	290 224 900,62	301 076 701,79	301 076 701,79
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	986 297 045,90	986 297 045,90	879 637 396,42	879 637 396,42
Yhteensä	1 276 521 946,52	1 276 521 946,52	1 180 714 098,21	1 180 714 098,21

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit

	2018		2017	
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
	211 104 181,40	0,00	38 408 583,82	249 512 765,22
Kauden aikana realisoitumattomat voitot ja tappiot, taso 3		-37 800,00		
	211 104 181,40	0,00	38 408 583,82	249 512 765,22
	2017		2016	
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
	210 003 568,60	1 393 716,87	36 956 472,85	248 353 758,32
Kauden aikana realisoitumattomat voitot ja tappiot, taso 3		0,00		
	210 003 568,60	1 393 716,87	36 956 472,85	248 353 758,32

Käypä arvo ja suoraan tuloslaskelmaan merkityt arvonneuotokset sekä käyvän arvon rahastoon merkityt muutokset kustakin käypään arvoon merkittyjen rahoitusvälineiden ryhmästä

	2018		Käyvän arvon rahasto 31.12.
	Arvonneuotus Käypä arvo	Arvonneuotus Tuloslaskelma	
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat rahoitusvarat	93 345 081,07	704,64	639 472,83
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	156 167 684,15	-8 917 402,54	0,00
Yhteensä	249 512 765,22	-8 916 697,90	639 472,83
	2017		Käyvän arvon rahasto 31.12.
	Arvonneuotus Käypä arvo	Arvonneuotus Tuloslaskelma	
Myytävisissä olevat rahoitusvarat	245 774 261,68	-12 024,45	9 888 927,31
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	552 461,50	-707 538,50	0,00
Yhteensä	246 326 723,18	-719 562,95	9 888 927,31

Rahoitusvarat, jotka arvostettu hankintamenuon sen vuoksi, että niiden käypää arvoa ei ole voitu määrittää luotettavasti

	2018	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Hankintamenuon arvostettu rahoitusvara Sp-Koti Oy PO-laina 14-24 4,0% 31.1.2024	57 000,00	57 000,00
Yhteensä	57 000,00	57 000,00
	2017	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Hankintamenuon arvostettu rahoitusvara	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00

Hankintamenuon on arvostettu osakkeet ja osuudet toiminnalle välttämättömissä yrityksissä, jotka on esitetty tarkemmin liitetiedossa 5.2. Toiminnalle välttämättömät osakkeet ja osuudet on tarkoitettu pidettäväksi pysyvästi hallussa. Näiden omistusten käypää arvoa ei voida määrittää luotettavasti.

Tilikauden aikana edellä kuvatun kaltaisia rahoitusvaroja on myyty 20 000 euron arvosta. Niistä on tullut pankille myyntitappiota 320 euroa.

1.20 Oman pääoman lisäykset ja vähennykset sekä siirrot erien välillä tilikauden aikana

	Tilikauden alussa	IFRS 9 siirtymän vaikutus 1.1.2018	Lisäykset	Vähennykset	Tilikauden lopussa
Peruspääoma	336,37	0,00	0,00	0,00	336,37
Muut sidotut rahastot	17 211 743,99	-4 534 885,28	2 321 648,61	-5 535 920,60	9 462 586,72
Vararahasto	8 851 177,20	0,00	0,00	0,00	8 851 177,20
Käyvän arvon rahasto	8 360 566,79	-4 534 885,28	2 321 648,61	-5 535 920,60	611 409,52
Rahavirran suojauksesta	449 424,94	0,00	125 678,45	-575 103,39	0,00
Käypään arvoon arvostamisesta	7 911 141,85	-4 534 885,28	2 195 970,16	-4 960 817,21	611 409,52
Edellisten tilikausien voitto	144 788 481,35	5 483 978,19	12 177 020,82	-320,00	162 449 160,36
Tilikauden voitto	12 177 020,82	0,00	2 280 980,38	-12 177 020,82	2 280 980,38
Oma pääoma yhteensä	174 177 582,53	949 092,91	16 779 649,81	-17 713 261,42	174 193 063,83

Edellisten tilikausien voittoon tilikaudella kirjattu vähennys 320 e koostuu toiminnalle välttämättömien osakkeiden myyntitappiosta.

Käyvän arvon rahaston muutokset tilikauden aikana

	2018			
	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet	Rahavirran suojauksesta	Yhteensä
Käyvän arvon rahaston saldo 1.1.2018 (brutto)	5 743 212,03	4 145 715,28	561 781,18	10 450 708,49
IFRS 9 siirtymän vaikutus 1.1.2018 (brutto)	-1 522 891,31	-4 145 715,28	0,00	-5 668 606,59
Laskennallinen verosaaminen (+)/verovelka (-)	-	-	-	-956 420,38
Käyvän arvon rahasto 1.1.2018	4 220 320,72	0,00	561 781,18	3 825 681,52
Käyvän arvon lisäykset	863 992,46	0,00	0,00	863 992,46
Käyvän arvon vähennykset	-4 274 904,47	0,00	-561 781,18	-4 836 685,65
Käyvän arvon rahastosta tuloslaskelmaan siirretyt	-704,64	0,00	0,00	-704,64
Odotettavissa olevat luottotappiot	-44 442,16	-	-	-44 442,16
Käyvän arvon rahaston muutokset 2018, yhteensä	-3 456 058,81	0,00	-561 781,18	-4 017 839,99
Käyvän arvon rahaston saldo 31.12.2018 (brutto)	764 261,91	0,00	0,00	764 261,91
Laskennallinen verosaaminen (+)/verovelka (-)	-152 852,39	0,00	0,00	-152 852,39
Käyvän arvon rahasto 31.12.2018	611 409,52	0,00	0,00	611 409,52

Käyvän arvon rahaston muutokset tilikauden aikana

	2017			
	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet	Rahavirran suojauksesta	Yhteensä
Käyvän arvon rahaston saldo 1.1.2017 (brutto)	5 124 331,38	4 578 958,58	1 185 110,00	10 888 399,96
Laskennallinen verosaaminen (+)/verovelka (-)	-	-	-	-2 177 679,99
Käyvän arvon rahasto 1.1.2017				8 710 719,97
Käyvän arvon lisäykset	3 819 283,05	6 264 097,33	0,00	10 083 380,38
Käyvän arvon vähennykset	-3 030 654,05	-2 466 282,76	-623 328,82	-6 120 265,63
Käyvän arvon rahastosta tuloslaskelmaan siirretyt	-169 748,35	-4 231 057,87	0,00	-4 400 806,22
Käyvän arvon rahaston muutokset 2017, yhteensä	618 880,65	-433 243,30	-623 328,82	-437 691,47
Käyvän arvon rahaston saldo 31.12.2017 (brutto)	5 743 212,03	4 145 715,28	561 781,18	10 450 708,49
Laskennallinen verosaaminen (+)/verovelka (-)	-1 148 642,41	-829 143,06	-112 356,24	-2 090 141,71
Käyvän arvon rahasto 31.12.2017	4 594 569,62	3 316 572,22	449 424,94	8 360 566,78

LUOTTORISKIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

1.21 Rahoitusvarojen jakauma riskiluokittain

	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	31.12.2018
Lainat ja saamiset sekä taseen ulkopuoliset erät				
Riskiluokka 1	117 134 497,25	1 387 196,07	50 000,00	118 571 693,32
Riskiluokka 2	282 665 512,99	5 783 194,31	477 678,06	288 926 385,36
Riskiluokka 3	243 508 358,87	25 379 483,78	4 432 197,16	273 320 039,81
Riskiluokka 4	197 630 978,72	30 011 148,74	2 453 562,97	230 095 690,43
Riskiluokka 5	108 498 648,42	35 039 251,13	4 719 073,10	148 256 972,65
Riskiluokka 6	33 594 803,34	21 529 918,85	7 394 717,10	62 519 439,29
Riskiluokka 7	16 744 942,81	23 797 302,00	11 611 328,44	52 153 573,25
Riskiluokka 8	1 254 531,90	3 835 031,44	3 951 737,94	9 041 301,28
Riskiluokka ei luokiteltu	0,00	0,00	6 181 760,43	6 181 760,43
Pääomaerät riskiluokittain, yhteensä	1 001 032 274,30	146 762 526,32	41 272 055,20	1 189 066 855,82
Tappioita koskeva vähennyserä (loss allowance)	898 533,93	1 283 256,11	4 730 289,80	6 912 079,84
Yhteensä	1 000 133 740,37	145 479 270,21	36 541 765,40	1 182 154 775,98
Saamistodistukset				
Riskiluokka ei luokiteltu	54 939 000,00	0,00	0,00	54 939 000,00
Pääomaerät riskiluokittain, yhteensä	54 939 000,00	0,00	0,00	54 939 000,00
Tappioita koskeva vähennyserä (loss allowance)	124 789,08	0,00	0,00	124 789,08
Yhteensä	54 814 210,92	0,00	0,00	54 814 210,92

1.22 Luottoriskikeskittymät

	Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	Lainat ja saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	Vieraan pääoman ehtoiset sijoitukset	Annetut lainalupaukset ja takaukset
Tasearvo 31.12.2018	639 267,79	1 105 603 691,50	54 939 000,00	
Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2018				82 823 896,53
Luottoriskikertymä toimialoittain, Riskiluokka 1				
Yritykset	0,00	37 557 843,59	0,00	12 392 354,22
Maatalous	0,00	233 284,28	0,00	18 000,00
Kiinteistöala	0,00	11 629 694,80	0,00	1 678 166,72
Rakentaminen	0,00	3 159 322,35	0,00	1 910 325,74
Tukku- ja vähittäiskauppa	0,00	2 787 548,13	0,00	2 272 539,91
Teollisuus	0,00	3 427 476,98	0,00	1 491 348,79
Kuljetus ja varastointi	0,00	3 753 272,11	0,00	867 849,21
Muut	0,00	12 567 244,94	0,00	4 154 123,85
Julkisyhteisöt	0,00	0,00	0,00	10 000,00
Voittoa tavoittelemattoat yhteisöt	0,00	3 321 850,27	0,00	7 500,00
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	522 136,63	0,00	0,00	0,00
Kotitaloudet	0,00	59 980 802,12	0,00	4 779 206,49
Yhteensä 31.12.2018	522 136,63	100 860 495,98	0,00	17 189 060,71
Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 2				
Yritykset	0,00	92 052 564,30	0,00	21 903 475,55
Maatalous	0,00	7 309 625,18	0,00	344 681,88
Kiinteistöala	0,00	52 268 033,18	0,00	17 068 571,87
Rakentaminen	0,00	5 409 014,23	0,00	1 151 181,66
Tukku- ja vähittäiskauppa	0,00	3 608 164,67	0,00	692 092,66
Teollisuus	0,00	2 431 574,89	0,00	224 778,69
Kuljetus ja varastointi	0,00	1 492 853,27	0,00	178 842,79
Muut	0,00	19 533 298,88	0,00	2 243 326,00
Voittoa tavoittelemattoat yhteisöt	0,00	39 586,90	0,00	85 594,98
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	65 634,03	0,00	0,00	19 365,97
Kotitaloudet	0,00	168 712 882,90	0,00	6 047 280,73
Yhteensä 31.12.2018	65 634,03	260 805 034,10	0,00	28 055 717,23
Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 3				
Yritykset	0,00	51 788 133,40	0,00	8 144 018,59
Maatalous	0,00	866 128,88	0,00	125 214,68
Kiinteistöala	0,00	23 632 548,84	0,00	5 343 995,54
Rakentaminen	0,00	3 905 655,69	0,00	341 203,25
Tukku- ja vähittäiskauppa	0,00	3 034 711,66	0,00	450 951,09
Teollisuus	0,00	7 885 146,17	0,00	821 971,62
Kuljetus ja varastointi	0,00	1 754 589,76	0,00	96 128,08
Muut	0,00	10 709 352,40	0,00	964 554,33
Voittoa tavoittelemattoat yhteisöt	0,00	72 718,25	0,00	32 281,75
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	1 805,00	0,00	0,00	0,00
Kotitaloudet	0,00	203 785 638,47	0,00	9 495 444,35
Yhteensä 31.12.2018	1 805,00	255 646 490,12	0,00	17 671 744,69
Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 4				
Yritykset	0,00	46 236 468,88	0,00	3 969 582,01
Maatalous	0,00	6 898 885,85	0,00	369 086,33
Kiinteistöala	0,00	13 624 152,66	0,00	2 033 239,02
Rakentaminen	0,00	4 363 181,80	0,00	384 699,92
Tukku- ja vähittäiskauppa	0,00	7 630 344,87	0,00	374 906,48
Teollisuus	0,00	2 179 247,91	0,00	116 956,31
Kuljetus ja varastointi	0,00	918 054,96	0,00	349 214,51
Muut	0,00	10 622 600,83	0,00	341 479,44
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	24 845,34	0,00	0,00	154,66
Kotitaloudet	0,00	173 877 201,18	0,00	5 987 438,36
Yhteensä 31.12.2018	24 845,34	220 113 670,06	0,00	9 957 175,03
Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 5				
Yritykset	0,00	45 934 600,62	0,00	2 651 613,13
Maatalous	0,00	3 088 390,98	0,00	949 307,32
Kiinteistöala	0,00	9 748 194,78	0,00	46 651,87
Rakentaminen	0,00	10 934 847,25	0,00	816 347,03
Tukku- ja vähittäiskauppa	0,00	3 849 261,02	0,00	202 660,20
Teollisuus	0,00	4 145 781,58	0,00	231 328,91
Kuljetus ja varastointi	0,00	545 030,76	0,00	9 566,26
Muut	0,00	13 623 094,25	0,00	395 751,54
Voittoa tavoittelemattoat yhteisöt	0,00	12 845,45	0,00	2 154,55
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	24 846,79	0,00	0,00	153,21
Kotitaloudet	0,00	96 403 464,12	0,00	3 227 294,78
Yhteensä 31.12.2018	24 846,79	142 350 910,19	0,00	5 881 215,67

Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 6

Yritykset	0,00	3 523 043,28	0,00	682 447,72
Maatalous	0,00	10 000,00	0,00	0,00
Kiinteistöala	0,00	742 646,67	0,00	128 383,07
Rakentaminen	0,00	928 085,71	0,00	362 452,21
Tukku- ja vähittäiskauppa	0,00	554 636,99	0,00	6 846,11
Teollisuus	0,00	296 637,04	0,00	107 944,13
Kuljetus ja varastointi	0,00	50 861,38	0,00	3 758,03
Muut	0,00	940 175,49	0,00	73 064,17
Kotitaloudet	0,00	56 490 722,86	0,00	1 823 225,43
Yhteensä 31.12.2018	0,00	60 013 766,14	0,00	2 505 673,15

Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 7

Yritykset	0,00	10 694 149,74	0,00	589 423,31
Maatalous	0,00	117 774,25	0,00	16 956,11
Kiinteistöala	0,00	3 380 571,02	0,00	1 260,48
Rakentaminen	0,00	1 283 960,32	0,00	122 241,88
Tukku- ja vähittäiskauppa	0,00	4 162 758,17	0,00	156 816,27
Teollisuus	0,00	28 658,32	0,00	4 341,68
Kuljetus ja varastointi	0,00	68 734,68	0,00	4 479,14
Muut	0,00	1 651 692,98	0,00	283 327,75
Voittoa tavoittelemattoat yhteisöt	0,00	1 146,84	0,00	8 853,16
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0,00	0,00	0,00	25 000,00
Kotitaloudet	0,00	40 239 729,06	0,00	595 271,14
Yhteensä 31.12.2018	0,00	50 935 025,64	0,00	1 218 547,61

Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 8 tai riskiluokkaa ei luokiteltu

Yritykset	0,00	6 078 792,02	48 689 000,00	280 699,37
Maatalous	0,00	97 026,38	2 000 000,00	12 973,62
Kiinteistöala	0,00	234 048,03	1 350 000,00	812,01
Rakentaminen	0,00	1 801 232,71	0,00	97 181,59
Tukku- ja vähittäiskauppa	0,00	814 707,28	2 800 000,00	50 046,24
Teollisuus	0,00	1 076 103,89	16 589 000,00	34 159,64
Kuljetus ja varastointi	0,00	68 464,63	6 300 000,00	11 167,26
Muut	0,00	1 987 209,10	19 650 000,00	74 359,01
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0,00	0,00	6 250 000,00	0,00
Kotitaloudet	0,00	8 799 507,25	0,00	64 063,07
Yhteensä 31.12.2018	0,00	14 878 299,27	54 939 000,00	344 762,44

1.23 Vakuuksien ja muiden luoton laatua parantavien järjestelyjen vaikutus

	2018	
	Luottoriskille alttiina oleva määrä, johon kohdistuu vakuus	Kuvaus hallussa olevasta vakuudesta
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 120 461 037,28	
Asuntoluotot	566 677 158,91	Pääosin asuinkiinteistövakuuksia
Yritysluotot	284 605 847,54	Pääosin kiinteistövakuuksia
Kulutusaluotot	133 163 038,88	Pääosin asuinkiinteistövakuuksia
Muut	136 014 991,95	Pääosin kiinteistövakuuksia

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT**2.1 Korkotuotot ja -kulut**

	2018	2017
Korkotuotot		
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavista saamistodistuksista	647 750,51	466 809,96
Saamisista luottolaitoksilta	0,00	612,50
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	21 343 583,90	21 079 728,58
Saamistodistuksista	2 959 966,37	4 055 132,64
Johdannaissopimuksista	2 076 628,15	1 934 266,22
Rahoitusvelkojen negatiivista korkokuluista	247 064,98	220 331,69
Muut korkotuotot	222 726,62	343 024,55
Yhteensä	27 497 720,53	28 099 906,14
Korkotuotot vaiheeseen 3 kirjatuista rahoitusvaroista	1 129 216,46	-
Korkotuotot arvoltaan alentuneista luotoista ja muista saamisista	-	207 773,06

Korkokulut		
Veloista luottolaitoksille	-1 995 020,46	-1 958 486,15
Veloista yleisölle ja julkisyhteisöille	-1 841 017,35	-2 043 869,48
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	0,00	-231 941,16
Johdannaissopimuksista ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä veloista	0,00	-1 319,60
Negatiiviset korkotuotot rahoitusvaroista	-420 477,50	-371 219,07
Muut korkokulut	-21 936,58	-30 228,04
Yhteensä	-4 278 451,89	-4 637 063,50

2.2 Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista

	2018	
Käypään arvoon tuloksen kautta kirjatuista sijoituksista saadut osinkotuotot	452 744,96	
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjatuista sijoituksista joista tilikauden lopussa hallussa oleviin sijoituksiin liittyvät osingot	407 482,60	
Yhteensä	860 227,56	
	2017	
Myytäväissä olevista rahoitusvaroista saadut osinkotuotot	319 382,53	
Yhteensä	319 382,53	

2.3 Palkkiotuotot ja -kulut

	2018	2017
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	3 726 426,79	3 770 968,71
Ottolainauksesta	50 031,54	134 665,00
Maksuliikenteestä	4 557 938,79	3 921 662,00
Omaisuuksienhoidosta	948 599,09	1 044 927,35
Välitetyistä toiminnasta	6 562 235,53	5 947 857,13
Takausten myöntämisestä	395 114,95	389 543,58
Muut palkkiotuotot	340 745,64	297 993,14
Yhteensä	16 581 092,33	15 507 616,91
Palkkiokulut		
Maksetut toimitusmaksut	-248 916,46	-214 454,27
Muut	-2 180 230,26	-1 743 325,21
Yhteensä	-2 429 146,72	-1 957 779,48

2.4 Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot

	2018		Yhteensä
	Myyntivoitot ja -tappiot(netto)	Käyvän arvon muutokset(netto)	
Saamistodistuksista	15 883,25	-1 426 597,50	-1 410 714,25
Osakkeista ja osuuksista	-411 840,72	-7 490 805,04	-7 902 645,76
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	-395 957,47	-8 917 402,54	-9 313 360,01
Valuuttatoiminnan nettotuotot	83 784,38	0,00	83 784,38
Tuloslaskelmaerä yhteensä	-312 173,09	-8 917 402,54	-9 229 575,63
	2017		Yhteensä
	Myyntivoitot ja -tappiot(netto)	Käyvän arvon muutokset(netto)	
Saamistodistuksista	0,00	114 599,70	114 599,70
Osakkeista ja osuuksista	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimuksista ja muista saamisista	0,00	-172 289,67	-172 289,67
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	0,00	-57 689,97	-57 689,97
Valuuttatoiminnan nettotuotot	-7 400,51	0,00	-7 400,51
Tuloslaskelmaerä yhteensä	-7 400,51	-57 689,97	-65 090,48

2.5 Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot

	2018		Yhteensä
	Myyntivoitot ja -tappiot(netto)	Siirrot käyvän arvon rahastosta	
Saamistodistuksista	-350,00	704,64	354,64
Yhteensä	-350,00	704,64	354,64

2.6 Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

	2017				
	Myyntivoitot ja -tappiot (netto)	Arvon alentumiset	Arvon alentumisten peruutukset	Siirrot käyvän arvon rahastosta	Yhteensä
Saamistodistuksista	82 442,98	0,00	0,00	169 748,35	252 191,33
Osakkeista ja osuuksista	182 132,49	0,00	0,00	4 231 057,87	4 413 190,36
Yhteensä	264 575,47	0,00	0,00	4 400 806,22	4 665 381,69

2.7 Suojauslaskennan nettotulos

	2018	2017
Suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutos (netto)	1 426 804,18	-1 179 970,46
Suojattavien kohteiden käyvän arvon muutos (netto)	-1 467 046,07	1 179 396,46
Yhteensä	-40 241,89	-574,00

2.8 Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

	2018	2017
Vuokra- ja osinkotuotot	1 131 750,08	1 076 668,22
Vuokrakulut	-1 200,00	-1 900,00
Suunnitelman mukaiset poistot	-171 053,56	-59 727,81
Myyntivoitot ja -tappiot (netto)	-25 438,97	59 406,03
Arvon alentumistappiot	0,00	-354 032,44
Muut tuotot	43 991,30	50 824,87
Muut kulut	-765 791,29	-723 893,35
Yhteensä	212 257,56	47 345,52

2.9 Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

Liiketoiminnan muut tuotot	2018	2017
Vuokratuotot omassa käytössä olevasta kiinteistöomaisuudesta	3 354,78	5 446,32
Vakuutusyhtiöiltä saadut korvaukset, jotka eivät kohdistu sijoituskiinteistöihin	23 836,35	0,00
Muut tuotot	1 179 550,88	1 085 653,70
Yhteensä	1 206 742,01	1 091 100,02

Liiketoiminnan muut kulut	2018	2017
Vuokrakulut	-133 700,52	-128 027,49
Kulut omassa käytössä olevasta kiinteistöomaisuudesta	-798 402,32	-916 768,06
Omassa käytössä olevan kiinteistöomaisuuden luovutustappiot	-25 172,23	0,00
Vakuusrahastomaksut	-698 134,69	-686 817,86
Muut kulut	-2 963 658,12	-2 442 232,18
Yhteensä	-4 619 067,88	-4 173 845,59

2.10 Henkilöstökulut

	2018	2017
Palkat ja palkkiot	-7 431 968,63	-7 538 237,44
Henkilösivukulut	-1 596 982,34	-2 163 155,27
Eläkekulut	-1 347 748,38	-1 847 029,31
Muut henkilösivukulut	-249 233,96	-316 125,96
Yhteensä	-9 028 950,97	-9 701 392,71

2.11 Muut hallintokulut

	2018	2017
Muut henkilöstökulut	-1 031 164,99	-1 075 868,04
Toimistokulut	-2 180 171,68	-1 958 210,80
Atk-kulut	-5 593 176,06	-4 533 713,09
Yhteyskulut	-568 457,81	-553 148,12
Edustus- ja markkinointikulut	-1 631 411,60	-1 737 926,28
Yhteensä	-11 004 382,14	-9 858 866,33

2.12 Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

	2018	2017
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 079 550,53	-718 223,74
Aineelliset hyödykkeet	-363 317,49	-291 033,69
Aineettomat hyödykkeet	-716 233,04	-427 190,05
Yhteensä	-1 079 550,53	-718 223,74

2.13 Odotettavissa olevat luottotappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

	2018		Tuloslaskelmaan kirjatu kirjatut lopullisten luottotappioiden peruutukset	Tuloslaskemaan kirjatut lopulliset luottotappiot ja arvonalentumis- tappiot
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjattavista rahoitusvaroista sekä takauksista ja muista taseen ulkopuolisista sitoumuksista	Sopimuskohtaiset odotettavissa olevat luottotappiot, brutto	Peruutukset		
Saamisista luottolaitoksilta	262,11	0,00	-	-
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	53 787,25	1 256 048,10	165 821,10	-3 588 429,57
Taseen ulkopuoliset erät	219 419,71	0,00	-	0,00
Yhteensä	273 469,07	1 256 048,10	165 821,10	-3 588 429,57
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot				
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat saamistodistukset	44 442,16	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	44 442,16	0,00	0,00	0,00
Odotettavissa olevat luottotappiot yhteensä	317 911,23	1 256 048,10	165 821,10	-3 588 429,57

2.14 Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	2017
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-3 672 030,60
Sopimuskohtaiset arvonalentumistappiot	-2 257 348,92
Ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot	-2 005 535,73
Arvonalentumisten peruutukset ja palautukset (-)	590 854,05
Takauksista ja muista taseen ulkopuolisista eristä	-35 000,00
Sopimuskohtaiset arvonalentumistappiot	-35 000,00
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista yhteensä	-3 707 030,60
Arvonalentumistappiot rahoitusvaroista yhteensä	-3 707 030,60

2.15 Tuotot liiketoiminta-alueittain ja markkina-alueittain

	2018	2017
Pankkitoiminnan tuotot	32 810 125,22	45 028 004,83

Tuottojen, liikevoiton, varojen ja velkojen jakautumista liiketoiminta-alueittain ei ole ilmoitettu, koska jaolla ei ole olennaista merkitystä. Pankki harjoittaa liiketoimintaa vain Suomessa.

3.2 Eläkevastuut

Henkilöstön eläketurva on järjestetty eläkevakuutusyhtiön Elon kautta eikä kattamatonta eläkevastuuta ole.

3.3 Leasing ja muut vuokravastuut

Ei-peruutettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat

	2018	2017
Yhden vuoden kuluessa	37 523,86	42 414,72
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluessa	8 134,60	33 898,24

3.4 Taseen ulkopuoliset sitoumukset

	2018	2017
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset		
Takaukset	13 935 062,61	14 919 744,67
Muut asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	287 300,00	312 300,00
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset joista luottolupaukset	82 047 113,31	64 080 174,43
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	82 047 113,31	64 080 174,43
	96 269 475,92	79 312 219,10

3.5 Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	2018	2017
Pankki kuuluu Oy Samlink Ab:n arvonalisäverovelvollisuusryhmään. Arvonalisäveron ryhmärekisteröintiin liittyvä yhteisvastuumäärä	1 956 926,57	757 141,30

HENKILÖSTÖÄ, JOHTOA JA LÄHIPIIRIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.1 Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2018 Henkilömäärä tilikauden lopussa	2017 Henkilömäärä tilikauden lopussa
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	126	132
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	4	5
Määräaikainen henkilöstö	7	9
Yhteensä	137	146

4.2 Johdon palkat, palkkiot ja eläkesitoumukset

	2018	2017
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa, palkat ja palkkiot	540 917,58	501 025,40
Yhteensä	540 917,58	501 025,40

4.3 Johdolle myönnetty luotot ja takaukset

	2018 Luotot	Takaukset	2017 Luotot	Takaukset
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	996 754,87	0,00	1 022 304,51	0,00
Yhteensä	996 754,87	0,00	1 022 304,51	0,00
Lisäykset	193 190,00	0,00	264 000,00	0,00
Vähennykset	218 739,64	0,00	253 041,30	0,00

Lainaehdot

Luotot ja takaukset on myönnetty ehdoin, joita sovelletaan vastaaviin asiakasluottoihin ja takauksiin.

4.4 Lähipiiritiedot

Lähipiirin määrittely

Luottolaitoksen lähipiiri määritellään tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja varten standardin IAS 24 Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä mukaisesti.

Saamiset, takaukset ja vakuudet lähipiiriltä

	2018 Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	Sijoitukset	Muut saamiset	Takaukset/ vakuudet
Lähipiiriin kuulumisen peruste				
Johto *)	0,00	0,00	0,00	0,00
Sukulaisuus	170 059,68	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	170 059,68	0,00	0,00	0,00

*) Johdon luotot ja takaukset on esitetty liitetiedossa 4.3.

Odotettavissa olevat luottotappiot

Tilikauden alussa	44 330,89	0,00	0,00	0,00
Tilikauden muutos	-20 151,87	0,00	0,00	0,00
Tilikauden lopussa	24 179,02	0,00	0,00	0,00

	2017 Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	Sijoitukset	Muut saamiset	Takaukset/ vakuudet
Lähipiiriin kuulumisen peruste				
Johto *)	0,00	0,00	0,00	0,00
Sukulaisuus	195 393,25	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	195 393,25	0,00	0,00	0,00

*) Johdon luotot ja takaukset on esitetty liitetiedossa 4.3.

Arvon alentumistappiot

Tilikauden alussa	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden muutos	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden lopussa	0,00	0,00	0,00	0,00

Saamisia ja sijoituksia koskevat pääasialliset ehdot:

Luotot ja takaukset on myönnetty ehdoin, joita sovelletaan vastaaviin asiakasluottoihin ja takauksiin.

OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ

5.1 Konsernitilinpäätöksen yhdistelemättä jätetyt tytär- ja osakkuusyhtiöt

Tytäryhtiöt	Kirjanpitoarvot	Oma pääoma **)	Kpl
Asunto- ja kiinteistöyhtiöt	5 636 553,29	6 210 493,87	4
Osakkuus- ja omistusyhteisyrietykset			
Peruste yhdistelemättömyydelle	Kirjanpitoarvot	Oma pääoma **)	Kpl
Asunto- ja kiinteistöyhtiöt	3 720 319,17	6 627 698,66	3

5.2 Omistukset muissa yrityksissä

Yrityksen nimi ja kotipaikka	Omistusosuus, %	Oma pääoma**	Tilikauden tulos*
Sp-Henkivakuutus Oy, Espoo	11,47	43 746 912,38	5 452 499,26
Nooa Säästöpankki Oy, Helsinki	14,41	47 350 525,16	1 238 612,54
Sp-Rahastoyhtiö Oy, Helsinki	12,95	9 301 583,86	791 048,96
Säästöpankkien Holding Oy, Espoo	12,33	1 558 943,39	22 040,98
Oy Samlink Ab, Espoo	6,43	23 208 084,66	4 676 098,46
Sp-Koti Oy, Espoo	13,62	-67 719,76	-254 787,60
Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oy, Espoo	15,75	49 900 508,20	1 961 894,28
Sp-Kiinnitysluottopankki, Espoo	19,81	74 695 315,45	4 077 325,71
Urbaanit Kodit Oy, Helsinki	15,79	Ei saatavilla.	Ei saatavilla. Yhtiö perustettu 31.5.2018
Yhteensä		249 694 153,34	17 964 732,59

*) Tilikauden 2017 oma pääoma ja voitto

***) Oma pääoma sisältää tilinpäätössiirtojen kertymän laskennallisella verovelalla vähennettynä. Yhdistelyperiaatteet on esitetty osana tilinpäätösperiaatteita.

MUUT LIITETIEDOT

6.1 Luottolaitoksen harjoittama notariaattitoiminta

Luottolaitoksen tarjoamat omaisuudenhoitopalvelut

Pankki tarjoaa sijoituspalvelulain 11§:n mukaista toimeksiantojen välittämistä ja toteuttamista, kaupankäyntiä omaan lukuun, omaisuudenhoitoa ja sijoitusneuvontaa ja rahoitusvälineiden säilytys- ja hoitopalvelua sekä tallelokeropalvelua ja niihin liittyviä palveluja.

Pankissa ei hoideta ns. täyden palvelun omaisuudenhoitoa.

	2018 Pankin hallussa olevat asiakasvarat	2017 Pankin hallussa olevat asiakasvarat
Täyden valtakirjan mukainen omaisuudenhoito	11 605 076,65	13 341 721,53
Yhteensä	11 605 076,65	13 341 721,53

6.2 Tilintarkastajan palkkiot

	2018	2017
Tilintarkastajan palkkiot toimeksiantoryhmittäin:		
Tilintarkastus	32 975,59	39 653,71
Muut palvelut	6 057,40	4 423,08
Yhteensä	39 032,99	44 076,79

6.3 Pitkäaikaissäätäminen

	2018 Eur	Lkm	2017 Eur	Lkm
Säästövarat yhteensä	31 280,76	9	27 551,10	7
Talletukset yhteensä	13 429,42	9	14 087,79	7
PS-tilit	13 429,42	9	14 087,79	7
Asiakasvarat yhteensä	17 851,34		13 463,31	
Rahastot	17 851,34		13 463,31	

TILINPÄÄTÖKSEN JA TOIMINTAKERTOMUKSEN ALLEKIRJOITUS

Iisalmi 5. päivänä helmikuuta 2019

Säästöpankki Optian hallitus

Antero Savolainen
puheenjohtaja

Eero Halonen
varapuheenjohtaja

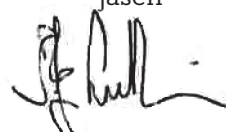
Heikki Kauhanen
jäsen

Juha Korkiakoski
jäsen

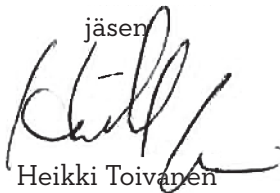
Tiina-Liisa Liukkonen
jäsen

Ilpo Lukkarinen
jäsen

Katja Määttä
jäsen

Heikki Toivanen
jäsen

Kalevi Hilli
toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Iisalmi 8. päivänä helmikuuta 2019

Ernst & Young Oy
Tilintarkastusyhteisö

Juhani Rönkkö, KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Säästöpankki Optian isäntien kokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Säästöpankki Optian (y-tunnus 0170559-8) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1. - 31.12.2018. Tilinpäätös sisältää pankin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan pankin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton hallitukselle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiimme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Olemme riippumattomia säästöpankista niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaisesti olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EUasetuksen 537/2014 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 6.2.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoituk-

seen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Merkittävimmät arvioidut olennaisen virheellisuuden riskit

Olemme alla kuvanneet arviomme merkittävimmistä olennaisen virheellisuuden riskeistä, mukaan lukien väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskeistä, sekä esittäneet yhteenvedon siitä, miten olemme toimineet näiden riskien johdosta.

Olemme täyttäneet kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa kuvattavat velvollisuutemme tilinpäätöksen tilintarkastuksessa mukaan lukien näihin seikkoihin liittyvät velvoitteemme. Tämän mukaisesti suoritimme suunnittelemamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat arviomme mukaisesti riskeihin, jotka voivat johtaa tilinpäätöksen olennaiseen virheellisyyteen. Suorittamamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat myös alla mainittuihin riskeihin, ovat olleet perustana oheista tilinpäätöstä koskevalle lausunnillemme.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontroleja. Tähän on sisältynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

Merkittävä arvioidun olennaisen virheellisuuden riski

Saamiset asiakkailta

Viittaamme tilinpäätöksen laatimisperiaatteisiin ja liitetietoihin 1.21-1.22 ja 2.13.

Saamiset asiakkailta, yhteensä 1.100 miljoonaa euroa, on Säästöpankki Optian taseen merkittävin erä muodostaen 73 % taseen loppusummasta. Saamisten arvostamiseen liittyy tilinpäätöksen kannalta merkittävä riski, sillä arvostaminen perustuu tulevaisuuden odotuksiin toteutuvien luottotappioiden

määrän ja ajankohdan osalta, ja se sisältää johdon harkintaa käytettävien menetelmien ja parametrien osalta.

Saamiset asiakkailta -ryhmään liittyvät odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan käyttäen Säästöpankkiliitto Osk:ssa mallinnettuja riskiparametreja, jossa odotettujen luottotappioiden laskenta perustuu sopimuskohtaisesti maksukyvyttömyyden todennäköisyyteen, tappio-osuuteen sekä vastuun määrään maksukyvyttömyshetkellä.

Miten riskiä käsiteltiin tilintarkastuksessa

Tilintarkastustoimenpiteemme, joissa on huomioitu riski olennaisesta virheellisyydestä saamisten arvostamisessa, sisälsivät muun muassa:

- Säästöpankin saamisten kirjaus- ja arvostusperiaatteiden asianmukaisuuden arvioinnin;
- Lainojen arvonalentumisten määrittämiseen ja kirjaamiseen liittyvien periaatteiden ja toimenpiteiden läpikäynnin;
- Saamisten arvostamiseen liittyvien kontrollien läpikäynnin;
- Odotettavissa olevien sopimuskohtaisten luottotappioiden määrän arviointia pistokokein erityisesti suurimpien ja muutoin korkeamman riskin omaavien asiakaskokonaisuuksien osalta;
- Analyttiset tarkastustoimenpiteet;
- Odotettavissa olevien luottotappioiden laskennan prosesseja ja kontroleja kuvaavassa raportissa (ISRS 4400) esitettyjen tulosten arviointi pankin kannalta mm. ulkoistettujen toimintojen kontrollien toimivuuden osalta.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksistä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiesaan velvollisia arvioimaan Säästöpankin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos Säästöpankki aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonne. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuva tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pysty-

äksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon Säästöpankin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.

- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä Säästöpankin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksesamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei Säästöpankki pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet isännistön valitsemana tilintarkastajana vuodesta 2016 alkaen yhtäjaksoisesti 3 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä saatu muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttööme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttööme kyseisen päivän jälkeen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suorittaessamme hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme toimintakertomukseen kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatioissa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Iisalmessa, 8.2.2019

Ernst & Young Oy
Tilintarkastusyhteisö

Juhani Rönkkö, KHT

HALLINTO 2018

Isännät

Puheenjohtaja: Tuppurainen Kari	maanmittausinsinööri	Iisalmi	Mäkelä Tapio Niskanen Risto Nissinen Jorma Nuutinen Ilpo Olkkonen Tapio	erikoissairaanhoitaja yrittäjä kauppias metsätalousinsinööri asianajaja, varatuomari	Oulu Pyhäjärvi Vieremä Kuopio Kuopio
Varapuheenjohtaja: Pallonen Veli	rikoskomisario	Iisalmi			
Ahonen Petri Ahponen Pentti Eskelinen Anne Eskelinen Pekka Etelä-Honkala Marja	elinvoimajohtaja ulkoilualueiden hoitaja jalkahoitaja maanviljelijä kehittämispäällikkö	Rautavaara Kiuruvesi Sonkajärvi Sonkajärvi Oulu	Partanen Ismo Parviainen Sirpa Pelkonen Aulis Piippo Mikko Pitkänen Tapani	toimitusjohtaja toimitusjohtaja kiinteistönhoitaja maanviljelijä yrittäjä	Iisalmi Iisalmi Kuopio Lapinlahti Varpaisjärvi
Hakkarainen Merja Halkola Mari Heikkinen Seppo Hietala Hannu Huttunen Jukka	liikkeenharjoittaja toimitusjohtaja toimitusjohtaja toimitusjohtaja ylikonstaapeli	Rautavaara Oulu Kajaani Oulu Varpaisjärvi	Pulkka Olli-Pekka Puruskainen Jari Puurunen Kirsti Puustinen Ari Rihto Matti	maanviljelijä yrittäjä aluetoimitsija lehtori toimitusjohtaja	Vieremä Joensuu Iisalmi Kiuruvesi Jyväskylä
Huttunen-Savolainen Mirva Ilomäki Timo Juntunen Marko Juntunen Risto Juvonen Kari	hoivakoordinaattori lehtori toimitusjohtaja maanviljelijä luokanopettaja	Sonkajärvi Jyväskylä Kajaani Kiuruvesi Iisalmi	Riihijärvi Arto Rissanen Riitta Räisänen Juhani Rönkkö Antti Saastamoinen Juha	opettaja yrittäjä tekninen johtaja maanviljelijä toimitusjohtaja	Pyhäjärvi Varpaisjärvi Iisalmi Sonkajärvi Kiuruvesi
Kaakinen Veli-Antero Kattainen Anne Kattainen Pekka Kauppinen Perttu Kiiskinen Sinikka	maanviljelijä osastosihteeri autoilija suunnitteluinsinööri yrittäjä	Oulu Iisalmi Kiuruvesi Iisalmi Iisalmi	Salmio Juha Savolainen Ismo Savolainen Sakari Sihvonen Maarit Sonninen Kari	rikosylikonstaapeli toimitusjohtaja neurokirurgi fysioterapeutti kunnossapitopäällikkö	Jyväskylä Jyväskylä Kuopio Oulu Lapinlahti
Kinnunen Juha Komulainen Hannu Koponen Sirpa Kouvalainen Elisa Kurki Tiina-Leena	yrittäjä opinto-ohjaaja toimitusjohtaja luokanopettaja toimittaja	Joensuu Kajaani Kuopio Vieremä Oulu	Sorsa Veikko Säisä Tarja Tikka Tommi Tikkanen Risto Tuoriniemi Seija	opettaja kirjanpitopäällikkö opettaja rakennusinsinööri kouluavustaja	Joensuu Vieremä Kiuruvesi Lapinlahti Pyhäjärvi
Kärkkäinen Markku Laatikainen Vesa Laine Jari Laukkanen Anneli Laukkanen Kalle Pekka	maanviljelijä myyntineuvottelija valokuvaaja psykologi konduktööri	Pyhäjärvi Iisalmi Jyväskylä Pyhäjärvi Iisalmi	Vatanen Markus Vehviläinen-Julkunen Katri	maanviljelijä professori	Lapinlahti Kuopio
Leskinen Hannu Liimatainen Reijo Lintunen Katja Lukkari Eero Martikainen Hannu	rakennustarkastaja toimitusjohtaja arkkitehti maatilayrittäjä maanviljelijä	Kajaani Jyväskylä Iisalmi Kajaani Varpaisjärvi			
Martikainen Matti Martikainen Tarja Mikkonen Minna Mykkänen Ahti Mykkänen Ilkka	toimitusjohtaja tieisännöitsijä yrittäjä metsuri eläkeläinen	Kuopio Iisalmi Lapinlahti Pyhäsalmi Sonkajärvi			

Hallitus

Puheenjohtaja: Savolainen Antero	toimitusjohtaja	Iisalmi
Varapuheenjohtaja: Halonen Eero	johtaja	Oulu
Jäsenet: Kauhanen Heikki Korkiakoski Juha Lukkarinen Ilpo Mykkänen Eero Määttäjä Katja Toivanen Heikki	toimitusjohtaja rehtori toimitusjohtaja tekninen johtaja toimitusjohtaja toimitusjohtaja	Kiuruvesi Pyhäjärvi Lapinlahti Lapinlahti Kuopio Jyväskylä

Tilintarkastajat

Ernst & Young Oy		KHT-yhteisö
- vastuunalainen tilintarkastaja Juhani Rönkkö		KHT
- varatilintarkastaja Mervi Markkanen		KHT

Johtoryhmä

Hilli Kalevi Keränen Anita Korolainen Petri Laitinen Antti Paasonen Heikki	toimitusjohtaja pankinjohtaja 31.5. saakka pankinjohtaja controller, compliance officer pankinjohtaja, toimitusjohtajan varamies pankinjohtaja 31.7. saakka henkilöstöpäällikkö, johtoryhmän sihteeri
Purontakanen Tapio Taipale Jori	

Konttorinjohtajat

Alaraatikka Terttu	Pohjois-Suomen aluekonttori 12.2. alkaen Oulu ja Kempele Jyväskylä Joensuu Rovaniemi 11.2. saakka
Bergman Erja Hakola Markku Kettunen Eeva Konstenius Pekka	
Mentilä Matti Moisanen Riitta-Liisa Pekkala Ville Pekkarinen Jouni	Kajaani 27.10. saakka Tornio 11.2. saakka Ylä-Savon aluekonttori Kuopio

TOIMIPAIKAT 2019

Iisalmi

Savonkatu 15
74100 IISALMI

Joensuu

Kauppakatu 27 B
80100 JOENSUU

Jyväskylä

Kauppakatu 23
40100 JYVÄSKYLÄ

Kajaani

Lönnrotinkatu 14
87100 KAJAANI

Kempele

Zeppelinintie 1
90450 KEMPELE

Kiuruvesi

Kiurukatu 1
74700 KIURUVESI

Kuopio

Kauppakatu 22
70100 KUOPIO

Kuusamo

Kitkantie 15
93600 KUUSAMO

Lapinlahti

Juhani Ahontie 2
73100 LAPINLAHTI

Oulu

Kirkkokatu 10
90100 OULU

Pyhäsalmi

Ollintie 11
86800 PYHÄSALMI

Rovaniemi

Ainonkatu 1
96200 ROVANIEMI

Tornio

Hallituskatu 2
95400 TORNIO

Asiakaspalvelun puhelinnumero 029 041 2500

Sähköpostiosoite:

etunimi.sukunimi@saastopankki.fi

www.saastopankki.fi/optia

Säästöpankki Optian some-kanavat:

Facebook: facebook.com/saastopankkioptia

Instagram: instagram.com/saastopankki_optia

Twitter: twitter.com/SpOptia

YouTube: bit.ly/saastopankkiirivlogi

LinkedIn: linkedin.com/company/saastopankkioptia

Blogi: bit.ly/saastopankkiiriblogi

Säästöpankki

SÄÄSTÖPANKKI OPTIA